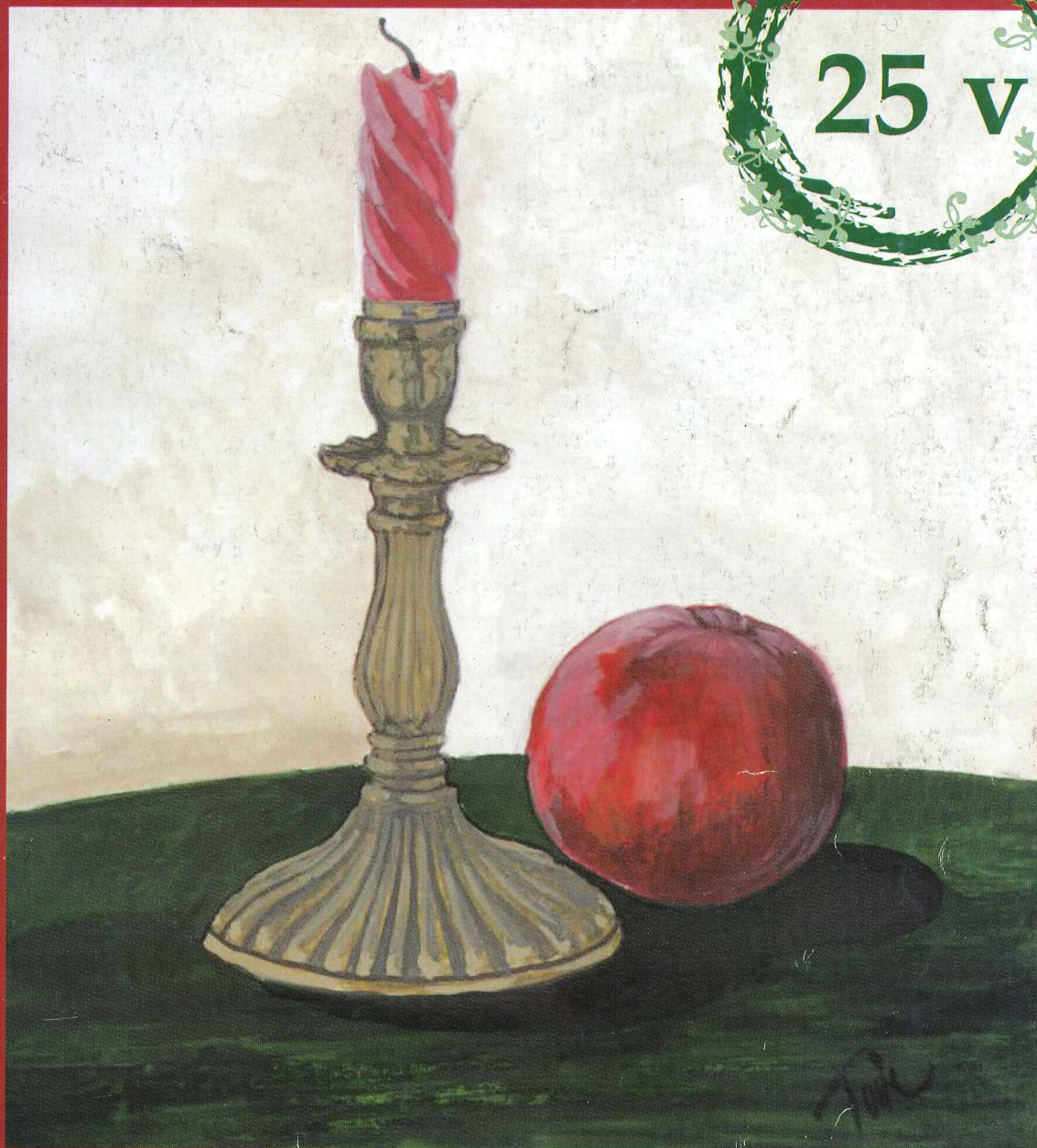

25 v

Tuusniemen Joulu 2014

Lukijalle.....	2
Valto Holopainen	
Arvoisat tuusniemeläiset.....	3
Jaro Koikkalainen	
Tervehdyspuhe.....	4
Hannu Savinainen	
Mökki.....	5
Sinikka Rätty	
Kotiinpaluu.....	6
Aino Tirkkonen	
Seurakuntalaisen joulutervehdys.....	7
Esko Taskinen	
Juhlapuhe.....	8
Kalle Savolainen	
Lotta Svärd-järjestö lakkautettiin 70 vuotta sitten.....	10
Onni Ryytänen	
Jouluruno.....	11
Aino Smolander	
Olli Miettinen -keisariajan kansanedustaja Tuusniemeltä.....	12
Veli Nykänen	
Kotiseutujuhla 3.10.2014.....	15
Anna-Liisa Happonen	
Purjeveneellä Pöytäältä Tuusniemelle.....	16
Raimo ja Tuula Katila	
Tälle kivelte pienenä noustiin.....	18
Valma Olkkonen, Aune Kulmala, Valto Holopainen	
Lapsuuden jooga.....	21
Pentti Leppänen	
Täyttä elämää, sairaudesta huolimatta.....	22
Tuulikki Metsola, Valto Holopainen	
Kalevi Miettinen, Tuusniemen Hirvimiehet ry.....	24
Pekka Mustonen	
Tuusniemen LC 50 vuotta.....	25
Marja Koistinen	
Löytömaän kotimuseo.....	26
Valto Holopainen	
Elämää Tuusniemen Ritoniemessä jatkosodan aikana ja sen jälkeen.....	28
Rauno Ruohonen	
Muistoja Tuusniemen Ritoniemestä.....	30
Raimo Ruohonen	
Ruohoset Tiheensaaressa.....	31
Valto Holopainen	
Savonniemen Taavetti ja Iita.....	33
Olavi Nissinen	
Tuusjärven koulu lukuvuonna 2014-2015.....	34
Koulun 3., 4., ja 6.lk ja Marja-opettaja	
Tuusjärven koulun 120-vuotisjuhla.....	35
Anni ja Jaana Nissinen	
Kissanpojan syysretki.....	36
Rauha Kekäläinen	
Elämän eväät Tuusniemeltä.....	37
Taimi Soininen	
Kuvia joulumessuilta 2013.....	38
Valto Holopainen	
Vihta-Paavo.....	40
Aili Hirvonen	
Tarinaa Tuusniemeltä vuonna 1966.....	42
Toivo Kallio	
Juhannusaattona 2014.....	44
Aino Tirkkonen	
Lasten joulusatu.....	45
Aino Smolander	
Matin muisteluista.....	46
Matti Poutiainen	
Metsän jouluyö.....	46
Sinikka Rätty	
Pikku-Prinssin ihmeelliset seikkailut.....	47
Rauha-mummo ja Tuovi-äiti	
Kyläkauppiaan työstä kauppaopettajaksi.....	48
Tuija Junkkari	
Terveelliset muikut.....	52
Valto Holopainen	
Tuusniemen Nuorisoseura 1950-luvulla.....	53
Sirkka Brask, Eila Venäläinen	
Koivulahden Happola ja sodat.....	54
Anna-Liisa Happonen	
Otteita jahdistavuodelta 1956.....	56
Pekka Mustonen	
Tuusniemen Hirvimiehet ry:n perustaminen.....	58
Pekka Mustonen	
Mehupullot Mikonniemestä.....	59
Hannu Holopainen	

Oodeja valolle.....	60
Valto Holopainen	
Muistoissamme.....	61
Anna-Liisa Happonen, Marjatta Pekkonen, Lauri Happonen	
Tuusniemen nykypäivää.....	64
Valto Holopainen	
Viimeinen vitsi.....	65
Valto Holopainen	
Hyvän Joulun toivotukset.....	66
Joulutervehdys.....	67
Ilmoitukset.....	68

TUUSNIEMEN JOULU 2014

PÄÄTOIMITTAJA

VALOKUVAT (ellei toisin merkitty)

Valto Holopainen

PIIRROKSET

Tuovi Tiitinen

KANSI

Tuire Joutsen, kannen maalaus

LEHTITOIMIKUNTA

Kari Puustinen, puheenjohtaja

Raimo Hättinen, sihteeri

Onni Ryytänen, Pekka Mustonen

Anna-Liisa Happonen, joulutervehdykset

JOULUTERVEHDYKSET

Anna-Liisa Happonen

ILMOITUKSET JA MARKKINOINTI

Kari Puustinen, Raimo Hättinen, Pentti Auvinen,

Reino Miskala, Jarkko Toivanen, Matti Kolari,

Seppo Miettinen, Teuvo Voutilainen

JULKAISIJAT

Tuusniemen Lions Club

Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ry

PAINOPAikka

Kuopion Liikekirjapaino Oy

KIITOS

Tuusniemen Lions Club ja Kotiseutuyhdistys kiittävät tämän lehden tukijoita, ilmoittajia, kirjoittajia, kuvittajia ja kaikkia lehden tekoon osallistuneita ja ennen kaikkea Teitä lukijoita. Lehden teosta mahdollisesti kertyneet varat tullaan käyttämään kotiseututyön ja nuorisoyhdistysten harrastusten tukemiseen.

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA 2015
Terveisin:

Lähetäessänne tämän lehden lahjaksi, voitte kirjoittaa tervehdyksen myös yllä olevaan laatikkoon.

Kuva: Hannu Holopainen.

Lukijalle

Tervetuloa hyvät lukijat jälleen Tuusniemen Joulun seuraan.

Pidämme tätä juhlalehtenä. Ensimmäisen Tuusniemen Joulun julkaisemisesta on nyt kulunut 25 vuotta. Tosin tänä vuonna sain kirjastosta kopioitavakseni Tuusniemen Joululehti 1987 julkaisun. Lehti on 20-sivuinen. Se on täynnä hyviä joulukertomuksia ja 35 ilmoitusta. Vahinkona pidän sitä, että siitä ei löydy tekijöiden, eikä kirjoittajien nimiä. Joulurunojen kirjoittajat Marja-Leena Lempiäinen, Hilja Holopainen ja Väinö Leppänen, sekä seurakunnan tervehdyksen kirjoittaja Pertti Lamppu mainitaan.

Lehtemme ystävien, tukijoiden ja avustajien määrä on koko ajan ollut kasvussa. Ensimmäistä lehteä painettiin 200 kappaletta. Nyt jo muutaman vuoden painos on ollut 900 kappaletta.

Lehden tekeminen on joka vuosi kuitenkin melkoisen jännittävää. Alkusyksystä juttuja on niin vähän tiedossa, että alkaa tuntua siltä, että lehti taitaa jäädä tekemättä. Jutun aiheista meillä ei ole koskaan pulaa, eikä tule olemaan. Aihteita tulee koko ajan lisää. Tuusniemeläisten elämä ennen ja nyt on hyvin monipuolista. Monet sanovat ”minun elämä on ollut semmoista, jotta siitä saisi vaikka kirjan kirjoitettua” Niin varmasti onkin. Miksi ei sitten kirjoitettaisi? Ainakin elämän tarina. Samalla tulee tallennetuksi sitä aikaa ja elämää missä tarinan kohde on elänyt.

Tuusniemen Joulun alkuperäisenä tavoitteena oli paikakunnan perinteen ja nykypäivän tallentaminen. Olemme pysyneet siinä tavoitteessa. Lukijat voitte sen todeta. Olemmeko onnistuneet? Perinteen tallentamisessa on vaivana riittämättömyyden tunne ja pelko. Tuttua ovat sanonnat siitä, että ”sillä sitä olisi paljon kerrottavaa. pi-

täisi jonkun kirjoittaa ne talteen” Itse olen kieltäytynyt ”tuon puoleiseen noutajan” kanssa kilpajuoksusta. Voimavarani ovat siihen vähäiset.

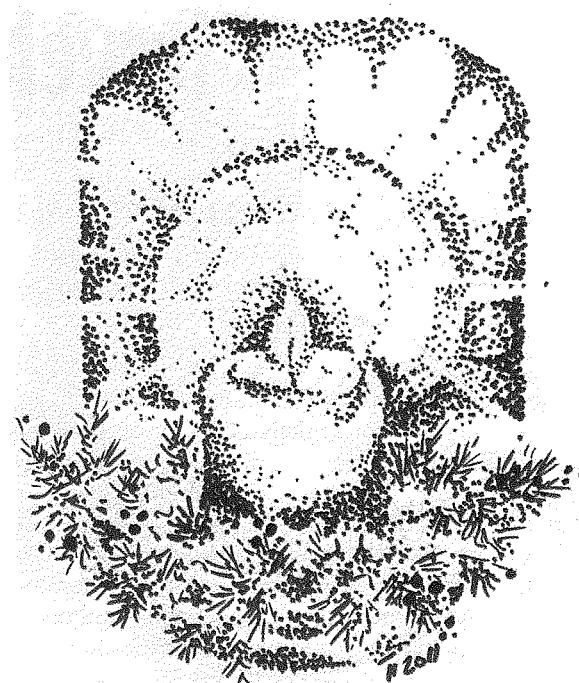
Tänä vuonna Tuusniemeläiset ovat olleet erikoisen kovasti kiinnostuneita yhteiskunnallisista asioista. Tuusniemen kunnan liittyminen Kuopioon tai, ei liittyminen on kuumentanut tunteita. Mielipiteitä on ollut ja niitä on uskallettu tuoda esille. On sanottu, että päätös asiasta pitäisi tehdä järjellä, ei tunteella. Itse olen ollut elämäni aikana tekemässä paljon päätöksiä. Olen huomannut että useimmiten päätöksissä on tunnetta mukana. Vaihtoehtona olisivat tunteettomat päätökset. Miltä se kuulostaa?

Tuusniemen Joulu on puolueeton julkaisu. Sisällössä emme ota kantaa kiistanalaisiin asioihin. Odotin kuitenkin, että joku olisi ottanut sivuillamme omissa nimissään kantaa asiaan. On se ollut niin paljon tälle vuodelle leimaa antava ja pinnalla ollut asia.

Tuusniemen kunta on ollut 25 vuotta tämän lehden merkittävä tukija. Tätä lehteä on voitu käyttää menestyksellisesti myös kuntamarkkinoinnissa. Tämä jää nyt meidän lehden ystävien tehtäväksi. Joudumme jatkamaan toistaisesti ilman kunnan tukea. Seurakunta lopetti tuen jo aikaisemmin.

Kaikesta huolimatta kiitän menneistä ja toivotan Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

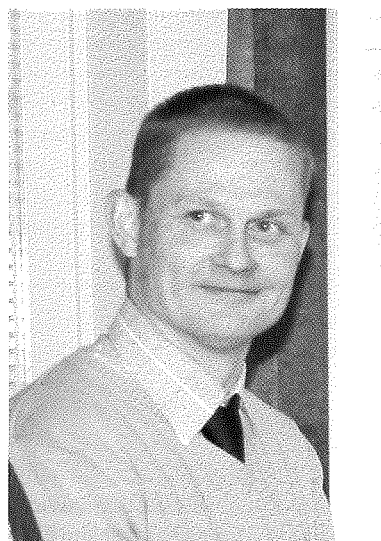
Valto Holopainen
päätoimittaja

Arvoisat tuusniemeläiset!

Haluan toivottaa vireän kunnan asukkaille kirjallisesti alkutalviset terveiseni.

Suomen tasavallassa ja koko Euroopassa puhaltavat parhaillaan muutoksen tuulet, jotka näkyvät kunnissa muutoksina palveluissa ja asukkaiden elinolosuhteissa. Tämä näkyy kansalaisten arjessa ja mediassa päivittäin, mikä luo haasteita julkisten palveluiden tuotantoon. Pel-

kästään valmistelussa oleva SOTE-uudistus tulee toteutuessaan muuttamaan kuntalaisten elämää varmasti konkreettisesti, mutta kuinka?

Koulumaailmassa useat muutokset koskevat perusopetusta sekä lukio-opetusta, jolloin kunnan tulee koulutuksen järjestäjänä tarkastella asiaa lapsen ja hänen huoltajan näkökulmasta käytettävissä olevien resurssien johdolla. Perusopetusten opetussuunnitelman uudistaminen syyskuksi 2016 uudistaa perusopetuksen opetusta ajatuksellisesti kysymyssanalla miten? Aiemmin opetussuunnitelmissa painopiste oli enemmän kysymyssanassa mitä? Muuttunut käsityksemme tiedosta muovaa ja päivittää opetussuunnitelmaa tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeisiin, mikä on oppijoiden etu.

Jos joku Tuusniemen kunnan asukas kysyisi minulta: Miten Tuusniemi selviää itsenäisenä kuntana tästä murroksen ajasta, niin vastaisin: Keskittymällä olennaiseen ja hyödyntämällä maantieteellisen sijaintinsa.

Rauhallista joulun odotusta ja hyvää uutta vuotta!

*Jaro Koikkalainen
rehtori*

Tervehdyspuhe

*Hannu Savinaisen pitämä Pohjois-Savon piirijärjestöjen tervehdyspuhe
Tuusniemen Veteraanijärjestöjen tilaisuudessa Turulan koulukeskuksessa
9.7.2014 (Tuusniemen kesäpäivä).*

Kunnioitetut sotiemme veteraanit, hyvä kesäpäivän juh-
laväki. Minulle on uskottu miellyttävä tehtävä: tuoda teil-
le Pohjois-Savon piirin veteraanijärjestöjen yhteinen ter-
vehdys.

Mikä on tällä hetkellä ajatuksissamme päällimmäise-
nä? Ehkä se on yleisellä tasolla tämä helteinen kesäsää,
joka helposti uuvuttaa jopa nuoren ja hyväkuntoisenkin.
Monilla on päällimmäisenä useita tunteja kestävä päivit-
täinen ja jopa pitkälle yöhön kestävä jalkapallo-otteluiden
seuraaminen television ääressä. Itsensä univelalla väsy-
tänyt ei sitten normaaliin valvokkiaikaan paljon muuta
jaksakaan, työnteosta puhumattakaan. On mukava, kun
saamme nyt olla koolla tässä virkistävässä ja vaihtelua
tuovassa, hyvää ohjelmaa sisältävässä kesäpäivä-tilai-
sudessa, joka vie ajatuksemme pois normaaleista arjen
asioista.

Nykyisellä pääministerillämme on usein tapana esi-
tellä puheensa alussa sen sisältämät pääkohdat eli ”pon-
tit”. Minullakin on tässä tervehdyspuheessa kaksi pää-
pointtia. Ensimmäinen niistä käsittelee paria, kolmea
ajankohtaista, nimenomaan sotiemme veteraaneja kos-
kettavaa asiaa. Toinen ajankohtainen pääpointti nousee
luottamuspapin vinkkelistä.

Soitin muutama päivä sitten Rintamaveteraaniliiton
toiminnanjohtaja Tero Tuomistolle ja kysyin, mitkä ovat
tämän hetken päällimmäiset, veteraaneja koskettavat asi-
at. Minulle kerrottiin, että valtiollisella tasolla ykkösasi-
ana on se, että pyritään vaikuttamaan kuntoutusmäärä-
rahojen riittävyyteen. Vuonna 2013 pääsi kuntoutukseen
useampi veteraani kuin vuonna 2012. Nyt on tavoitteena,
että tämä myönteinen kehitys jatkuisi myös tänä kuluva-
na vuonna ja myös jatkossa. Suomen veteraaniliittojen
valtuuskunnan VEVAn puheenjohtaja Juhani Saari kertoi
Rintamaveteraaniliiton 50-vuotisjuhlakokouksen pu-
heessaan viime keväänä, että kuntoutusasiassa on vielä
paljon tehtävää. Sotiemme veteraaneista ja invalideista
on enää elossa vain noin viisi prosenttia ja heidän keski-
ikänsä on jo yli 90 vuotta. Valtaosa veteraaneista asuu
yhä kotonaan. Heistä jokaisella pitäisi edes nyt olla mah-
dollisuus juuri siihen kuntoutukseen, hoitoon tai palve-
luun, jota hän tarvitsee. VEVAn puheenjohtaja Juhani
Saari painotti, että tätä pääsyä kuntoutukseen, hoitoon
tai palveluun ei enää valtiontalouden ongelmiin vedoten
saa veteraaneilta evätä. Me kaikki tiedämme, että kotona
asuvien veteraanien normaalissa arjessa myös kotiin tuo-
tavat palvelut ovat yhä enenevässä määrin tarpeellisia.

Tässä kaikessa on tietenkin merkittävää se, miten val-
tiovalta hoitaa taloudellisen osuutensa. Piirimme veteraa-

nijärjestöt ovat suuresti kiitollisia Olvi-säätiölle ja sen
puheenjohtaja Paavo Jauhiaiselle saamastaan erittäin mer-
kittävästä rahallisesta tuesta. Myös RVL:n kannatus- ja
perinnesäätiön tänä vuonna jakama 100.000 euron tuki
liiton piireille veteraanien virkistys- ja kuntoutustoimin-
taan on merkittävä. Jospa nämä kaksi esimerkillistä lah-
joitusta innostaisivat höllentämään avustusrahapussin
nyörejä myös valtiollisella tasolla. Mutta pelkkä raha ei
ole kyllin. Piiri- ja paikallistasolla tarvitaan asialle vih-
kiytyneitä veteraanien ystäviä. Heidän osuutenaan on ta-
loudellisen tuen turvaaman avun vieminen eteenpäin,
niitä tarvitseville. Ja vaikka rahaa ei olisi senttiäkään,
mikään ei ole sen tärkeämpää kuin henkilökohtainen ys-
tävyys ja kanssakäyminen veteraanien ja heidän läheisten
kanssa. Hyvää sanaa ja läsnäoloa ei voi mitata taloudel-
lisesti. Joskus jutustelu, huumori ja nauru ovat parasta
lääkettä; ne voivat ainakin hetkellisesti viedä unholaan
kolotukset ja mielen vaivat.

Toinen ajankohtainen asia on veteraanien perinnetyö.
Sitä on jo piirissämme tehty ja valmistauduttu tulevaan
muun muassa veteraanijärjestöjen ja niitä lähellä olevien
tahojen edustajien yhteisillä kokoontumisilla, viimeksi
Nilsiässä. Yhteistyö tässäkin asiassa on tärkeää. Mainit-
takoon, että esimerkiksi RVL:n liittovaltuusto hyväksyi
viime kevätkokouksessa perinnetoiminnan ohjesäännön.
Siinä tuodaan esille muun muassa, että perinnetoiminta
tulee tarvitsemaan jokaiseen piiriin perinnevastaavan,
tarvittaessa myös erillisen jaoston. Muutamissa maamme
piireissä on tällainen henkilö jo toiminutkin ja toisia ke-
hotetaan sellainen nimeämään.

Kolmantena asiana ennen papillista tervehdyspuheen
osuutta on vielä muistutus veteraanijärjestöjen yhteistyön
merkityksestä. Se on tärkeää koko maata ajatellen ja suo-
rastaan välttämätöntä näin piiri-, yhdistys- ja osastota-
solle. Tämä Tuusniemen veteraanijärjestöjen monipuoli-
nen yhteistoiminta, ”yhteen hiileen puhaltaminen”, olkoon
mainiona esimerkkinä kaikkialla piirissämme ja maas-
samme. Täällä on hyvät ja innokkaat vastuuhenkilöt ja
mainio yhteistyö myös kunnan, seurakunnan ja muiden
paikkakunnan toimijoiden kanssa.

Apostoli Paavali kirjoittaa Filippiläiskirjeessä keho-
tuksen sanoja seurakunnalle. Hän toivoo, että seurakun-
nassa käyttäydyttäisiin Kristuksen evankeliumin arvoa
vastaavalla tavalla, että siellä pysyttäisiin lujasti saman-
henkisinä taistellen yksimielisesti evankeliumin ja uskon
puolesta antamatta vastustajan säikäyttää. Paavalin sa-
noin; ” Liittäköön teitä toisiinne rakkaus, sopu ja sama
mieli. Älkää tehkö mitään itsekkyydystä tai turhamaisuus-
desta, vaan olkaa nöyriä ja pitäkää toista parempana kuin

itseänne. Älkää tavoitelko vain omaa etuanne vaan myös toisten parasta. Olkoon teilläkin sellainen mieli, joka Kristuksella Jeesuksella oli” (Fil.2:2-5) Nämä apostolin hyvään kehottavat sanat sopivat hyvin veteraanityössä tavalla tai toisella mukana oleville ja kaikille muillekin. Siunatkoon teitä Kaikkivaltias ja armollinen Jumala, Isä Poika ja Pyhä Henki. Aamen.

Hannu Savinainen, Rintamaveteraanien Pohjois-Savon piiri ry:n puheenjohtaja.

Mökki

Korkealla kunnahalla,
oli mökki soma,
pieni, sulo, synnyinpaikka,
koti, armas oma.
Koti, kulta onnelliset.
Minä, Matti, Maikki.
Isän, äidin rakkautta
saimme siellä kaikki.
Koti pellon pientareella
kasvoi mesimarjat.
Lehdokossa linnut
lauloi, kulki kylän karjat.

Sinikka Rätty
Eno

Kirjoittaja viettää paljon aikaa
Tuusniemen Enonsalossa

Kotiinpaluu

Kun lähdin kotoa ylpein päin,
nyt palaan jälleen nöyränä näin.
Ja sanoja etsin, nyt jättääkseni,
anteeksi pyynnön äidilleni.
Kun lähdin ovelta katsoi hän.
Näin poskipäittänsä vettyvän.
Nyt tuonkin lohtua ikävään,
ah, tuoltapa äitini kodin mä nään.

Mutta miksi se on niin autio.
Nyt on akkunat verhoihin peitetyt.
On portissa vieras narahdus ja
koivussa syvä huokaus.

On porraspuulla jo sammaleet ja
oven saranat ruostuneet, nyt
näänkin oveen piirretty on, hiilellä
risti niin koruton.

Pois käännyn, suru on silmissään,
minä kuljen hautausmaalle päin,
käyn ristin kyljestä etsimään
nimeä äitini harmaan pään.

Aino Tirkkonen on kuullut tämän runon
Konttimäen koululla äitien päivänä
5-vuotiaana vuonna 1933.
Sen lausui hänen veljensä Erkki.

*Aino Tirkkonen vuonna 2014.
Kuva: O-P Hersio.*

Seurakuntalaisen joulutervehdys

Joulun odotuksen aika on taas käsillä. Lapset ja lastenlapset kuiskivat lahjatoiveita ja lähettävät joulupukille lahjalistoja. Lapsista parasta joulussa on lahjat. Aikuiset taas näkevät joulun omalla tavallaan. Aikuisetkin kyllä innostuvat joskus aikalailla joulun ajasta. Pienet asiat kertovat aidosta välittämisestä ja hyvästä tahdosta. Jouluna jaetaan aikaa läheisten ja rakkaiden kanssa. Juhlapyhinä käydään haudoilla muistelemassa jo poismenneitä rakkaitamme.

Vuoden lähestyessä loppua, meillä on usein tapana luoda katsaus myös menneeseen vuoteen. Seurakuntalaisen silmin näen pian päättyvän vuoden olleen Tuusniemen aluseurakunnassa monipuolisen ja aktiivisen toiminnan vuosi. Järvi-Kuopion seurakunta on toiminut pian neljä vuotta. Seurakunnallisen toiminnan ydin on kahdeksassa Järvi-Kuopion aluseurakunnassa, jotka ovat olleet aikanaan itsenäisiä seurakuntia ennen liitoksiaan. Niiden toimintaan ja omaleimaisuuden säilyttämiseen on panostettu. Tämä on hyvä ja edelleen kehitettävä suuntaus. Jokainen ymmärtää, että suuret muutokset tuovat luonnollisesti esille myös asioita, joihin ei ole osattu riittävästi ennalta varautua. Kaikki ei tule kerralla valmiiksi. Askelmerkkejä on korjattava parempaan päin ja näin on myös tapahtunut. Esille tullessiin epäkohtiin ja niiden korjaamisiin on pyritty näkemykseni mukaan vastaamaan mahdollisimman hyvin. Näin on hyvä jatkossakin yhdessä toimien mennä eteenpäin. Seurakuntalomme suuri muutoskorjaus oli iso asia, joka "evakkoaikoineen" vaati sopeutumista yhtä lailla seurakuntalaisilta kun viranhaltijoiltakin. Yhdessä selvisimme siitä. Kuopion seurakuntayhtymän laajat hartiat osoittivat lupauksen mukaiset vahvuudet seurakuntatalon muutoskorjauksessa ja kalustamisessa. Nyt meillä on myös kaikki hyvät ulkoiset puitteet käytettävissä toimintaamme. Seurakunnan toiminta-ajatuksen mu-

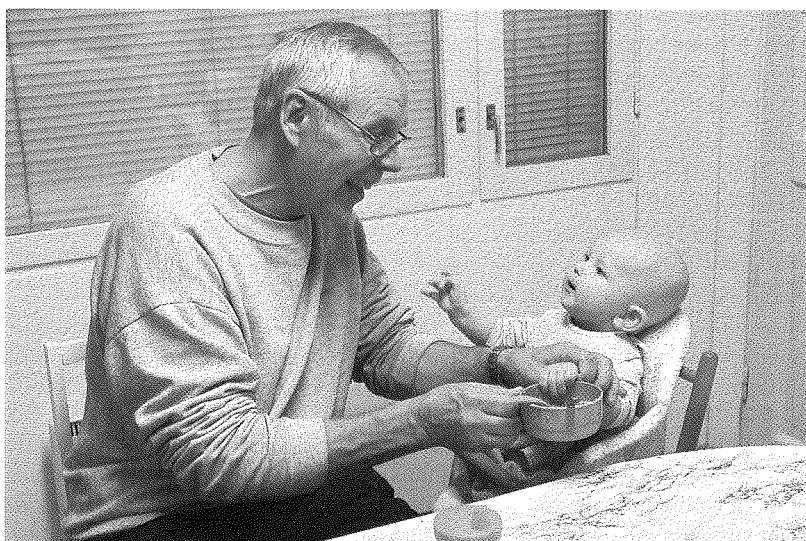
kaan monenlaisia tilaisuuksia on pidetty perinteitä noudattaen myös eri puolilla pitäjää ja näin pitää jatkossakin toimia. Näin on päästy lähemmäksi Luoja ja luontoa. Kuntamme on tehnyt ratkaisun jatkaa itsenäisenä kuntana ja sen mukaan elämme. Seurakuntalaiset muodostavat seurakunnan ja olemme myös kuntalaisia. Seurakunta ja kunta toimivat läheisessä ja hyvässä vuorovaikutuksessa. Olemme kaikki tervetulleita mukaan seurakunnan monipuoliseen toimintaan. Yhdessä olemme enemmän.

Jouluna on aika toivottaa toisillemme joulurauhaa. Sotiemme veteraanien ansiosta saamme tehdä sen vapaassa isänmaassa ja rukoilla, että tuo rauha tavoittaisi myös maailman kriisipesäkkeet. Jouluevangeliumi luetaan lukemattomia kertoja taas tänä jouluna. Jouluevangeliumin sivulauseessa luetaan: "koska heille ei ollut tilaa majatalossa". Sen vuoksi Josef ja Maria joutuivat turvautumaan talliin ja Jeesus syntyi siellä. Hän syntyi ulkopuolisuuteen ja vierauteen. Lapsen syntymä on aina ihme, se antaa toivon tulevaan. Rakkaus lapseen on hyvin konkreettista ja näkyvää. Se on ollut tekoja ja käytännön toimintaa jo silloin kaksituhatta vuotta sitten niin kuin se on tänäkin päivänä. Myöhemmin Jumalan Poika on osoittanut monin tavoin, että ne jotka on jätetty ulkopuolelle, kuuluvat sisäpuolelle. Joulun sanoma kertoo Jumalan rakkaudesta ihmiskuntaa kohtaan. Tämä on ilmaistu jouluevangeliumin sanoissa "Älkää pelätkö. Teille on syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra". Raamatun tutut joulukertomukset muistuttavat, että tuo vapauttava sanoma kuuluu jokaiselle ihmiselle riippumatta hänen ominaisuuksistaan, asemastaan, taipumuksistaan tai taidoistaan.

Hyvää Joulua ja Joulurauhaa toivottaen,

Esko Taskinen

Kuva: Esko Taskisen kokoelmista.

Juhlapuhe

*Juhlapuhe lyhennettynä Veteraanijärjestöjen kesäpäivässä 9.7.2014
Tuusniemen Turulan koulukeskuksessa.
Puhujana puheenjohtaja Kalle Savolainen.*

*Kunnioitetut kesäjuhlaa viettävät
veteraanit, arvoisa juhlaväki*

Tämän juhlan järjestäjät ovat suoneet kunnian minulle tuoda Pohjois-Savon Sotilaspoikien Perinnekilta ry:n tervehdyksen veteraanien yhteisjuhlaan. Lausun tästä parhaat kiitokset tilaisuuden järjestäjille.

Me perinnekiltalaiset koemme, että kiltamme työtä ja toimintaa vapaaehtoisen maanpuolustustyön ja sen perinteen hyväksi arvostetaan täällä Tuusniemellä.

Arvoisat juhlavieraat,

Tänä päivänä elämme juuri sodan kokeneen ja sen jälkeisen sukupolven sitkeydellään ja säästävyydellään rakentamassa suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa, jota jopa kadehtien arvostetaan maailmanlaajuisesti. Oikaamme siitä ylöspäin!

Silti jatkuvasti kuulemme valitettavan, kuinka huonosti asiat Suomessa ovat. Lähes päivittäin tiedotusvälineissä nuoremmat ikäluokat valittelevat, kuin sodanjälkeinen ikäluokka on saavuttanut kaiken ja suorastaan riistänyt nykynuorilta elämisen mahdollisuudet. He eivät sanojen mukaan mukamas kykene selviytymään asuntopelostaan puhumattakaan, että voisivat saada hankittua kesämökkiä. Nuoremmilta jää kuitenkin näissä keskusteluissa huomaamatta, että heillä ei ole ollut tarvetta ankaraan säästävyyteen elämäntapaan tai tinkimiseen omista elintavoistaan. Siihen meidän varttuneempien ikäluokkien on ollut pakko turvautua kyetäksemme hankkimaan asunnot ja kouluttamaan lapsemme. Olemme myös joutuneet turvautumaan omaan neuvokkuuteen ja oma-aloitteeseen toimintaan niin, että jokseenkin jokainen meistä on itse osallistunut fyysisestikin omien kotiensa ja kesämökkien rakentamiseen.

Koskaan ennen elintasomme ei ole ollut niin korkea kuin nyt. Taloudelliset taantumukset ja lamat ovat tuoneet välillä heikompiakin jaksoja, mutta niistäkin on aina selvitetty kohti parempaa.

Nykyistä taloudellista taantumaa leimaa yhteiskunnan nopea ja suuri velkaantuminen. Se on huolestuttavaa, enkä usko että mitään yksiselitteistä, yksinkertaista ratkaisuvaihtoehtoa löytyisi tähän ratkaisuksi. Kuitenkin rohkenen esittää, että ottamalla käyttöön sodanjälkeisiä toiminta-ajatuksia nykypäivään sovellettuna olisi meillä kansakuntana edelleen kaikki mahdollisuudet pysyä edelleen yhtenä maailman arvostetuimpana yhteiskuntana. Mitattiinpa sitä millä mittarilla tahansa.

Näitä taloudellista toimeliaisuutta elvyttäviä asioita ovat sitkeä ja ankara työntekeä sekä uusien työtapojen ja

menetelmien käyttöönotto. Tarvittaessa meidän jokaisen pitää tinkiä ylimääräisistä henkilökohtaisista taloudellisista eduista. Elinikäinen kouluttautuminen ja johdonmukainen tutkimustyö uusien innovaatioiden löytämiseksi ja niiden soveltamiseksi käytäntöön ovat mahdollisuuksiamme. Investoinnit metsäteollisuuteen ja kaikenlaatuiseen puun hyväksikäyttöön muun ohella tulee olemaan lähivuosina koko kansakuntamme talouskehityksen veturi. Myös julkishallinnossa yksityisen elinkeinoelämän periaatteiden mukaisesti jokaisen pitäisi muistaa, että oman työn tuottavuudella pitää kyetä kustantamaan oma palkka sivukuluineen sekä myös työntekijän ylläpitämät muut toiminnan edellyttämät kulut. Tulosta kun ei synny muusta, kuin työstä ja sen tuottavuudesta.

Hyvät kuulijat,

Suomessa on arvosteltu maamme kansainvälistä viittekehystä, Euroopan unionia ja sen jäsenyyttä, joskus ankarastikin. Tämä arvostelu on monin osin varmasti oikeutettua.

Vaikka EU onkin perustettu erityisesti turvaamaan eurooppalainen taloudellinen hyvinvointi, on se tuonut paljon muutakin hyvää jäsenmaidensa kansalaisille.

Olemme eläneet nyt tähän saakka yhteisön alueella 70 vuotta rauhassa, ilman sotia.

Tämä ei ole nykymaailmassa mikään itsestäänselvyys.

Suunnataanpa vaikka katsetta Pohjois- ja Keski-Afrikan maihin viime vuosina. Levottomuudet ja verenvuodatus ovat jatkuneet vuosikausia eikä taloudellisesta tasapainottumisesta ole tietoaakaan.

Lähi-itä on edelleen maailmanpalon kannalta yksi arimpia paikkoja. Israelin ja palestiinalaisten välinen vuosikymmeniä kestänyt sota näyttää vain kiihtyvän. Syyria on rajun sisällissodan kourissa, joka ravistelee myös sen naapurimaita ja on jopa uhka maailmanrauhalle.

Aasiassa Afganistanin, Irakin ja monien muiden maiden sodat jatkuvat vuodesta toiseen.

Meillä Euroopassa uutena uhkakuvana on noussut esille Ukrainan tilanne Venäjän miehitettyä ja liitettyä laitomin keinoin Krimin niemimaan. Tämä kansainvälisen oikeuden törkeä loukkaus ei ole helppo ongelma ratkaistavaksi.

Ukraina itsenäistyi samana vuonna kuin Suomi, mutta joutui välillä neuvostomiehityksen alistamaksi. Perestroikan kaudella maa vapautui, mutta siellä ei ole päässyt

toteutumaan todellinen demokratia: diktatorisesti maata johtaneet yksinvaltiaat lähipiireineen ovat riistäneet kansaa, he anastivat itselleen valtavat omaisuudet ja samalla suistivat valtion vararikkkoon.

Umpikujasta tuli lähes täydellinen, kun Venäjä puuttui ulkopuolisuena valtiona toisen itsenäisen maan sisäisiin asioihin: Se antoi separatisteille suunnattua sotilaallista materiaaliapua ja vyörytti valheellista propagandaansa viestimiin.

Mitä tässä Ukrainan vaikeassa tilanteessa pitäisi tehdä? Olisiko meillä suomalaisilla joitakin näkemyksiä tai neuvoja konfliktin ratkaisuksi?

Entä jos ukrainalaiset hyväksyisivät historiallisen kehityksensä ja maantieteellisen asemansa Venäjän kainalossa ja kaikesta huolimatta ottaisivat naapurinsa uhittelun ja aliarvostuksen sijasta käyttöön naapuriaan arvostavan ja luottamusta rakentavan poliittisen menettelyn? Tällaisilla periaatteilla Suomea on onneksi kyetty luotsaamaan sotien jälkeen samaisen naapurin, aluksi Neuvostoliiton ja sittemmin Venäjän rajanaapurina - kansalaistemme kannalta todella onnistuneella ja muillekin esimerkiksi kelpaavalla tavalla.

Hyvät juhlavieraat,

Tulevaisuuden kansainvälistä asemaamme heijastelee nyt käynnissä oleva laajeneva Nato-keskustelu. Pitäisikö Suomen pyrkiä läntisen sotilasliiton jäseneksi? Valtion ylimässä johdossa näyttäisi olevan vallalla kysymykseen kaksijakoinen näkemys.

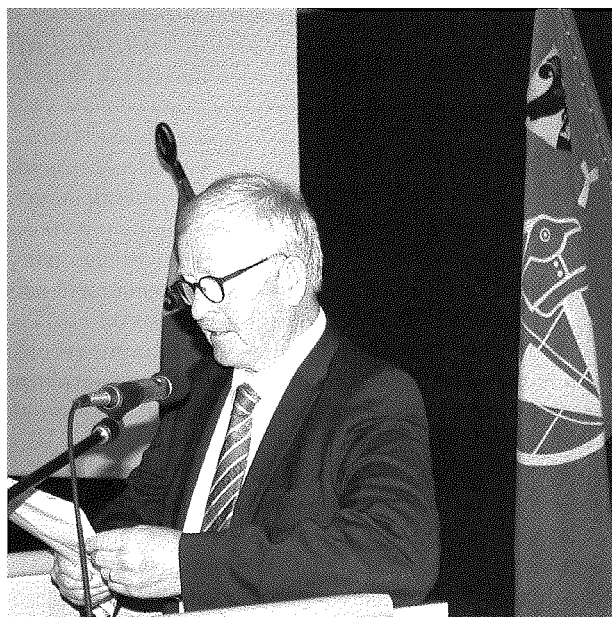
Tasavallan presidentti edustaa varovaista linjaa, kun taas uusi nuori pääministeri on selkeästi sotilasliittoutuman jäsenyyden kannalla.

Mielessäni pohdin, onko varttuneempi valtiomies Niinistö sittenkin enemmän oikeassa yrittämällä hillitä hätistä jäsenhakemuksen jättämistä?

Presidentti puntaroi sitä, kuinka meidän olisi meneteltävä Nato jäsenenä naapurimme kanssa jäseneksi hyväksymisen jälkeisessä tilanteessa. Venäjän kanssa olemme tottuneet elämään 70 vuotta syvän rauhan kautta. Kuinka uhkaavana Venäjän vanhoilliseen menettelyyn tottunut johto pitäisi tilannetta? Mitä se merkitsisi Suomen ja Venäjän kaupallisille suhteille?

Olisiko sittenkin niin, että keskinäinen luottamus ja hyvät naapuruussuhteet kaikilla tasoilla viisaan ulkopoliittikan ja järkähtämättömän maanpuolustushengen lisäksi olisivat niitä parhaiten Suomen itsenäisyyden turvaavia tekijöitä.

Uskon, että ainakin useimmat rintamaveteraaneista, jotka itse ovat olleet kokemassa sodan kauhut ja kirot jälkimaininkeineen, pyrkisivät edistämään rauhaa sovittelevin diplomatian ja luottamuksen keinoin mieluummin, kuin turvaamalla länsimaisen sotilasliittoutuman aseteknologiseen ylivoimaan ja sillä uhkaamiseen.

Kalle Savolainen, puheenjohtaja Pohjois-Savon Sotilaspoikien Perinnekilta ry.

Arvoisat veteraanit, hyvät juhlavieraat,

Me Sotilaspoikien perinnekillassa katsomme valoisana tulevaisuuteen. Killan keskeisenä tehtävänä on viedä eteenpäin sotilaspoikaperinnettä ja olla tukemassa vapaaehtoista maanpuolustustyötä rauhanomaisen elämän turvaamiseksi. Haluamme osaltamme valottaa maamme historian kohtalon vaiheita, tuoda esiin kokemuksemme ja näkemyksemme, ja viedä viestiä eteenpäin nuorille polville koulutuksen muodossa muun muassa Pohjois-Savon yläkouluissa. Toivomme, että mahdollisimman moni koulu ottaa perinnekillan viestin vastaan, ja ... Sotiemme aikaisista tapahtumista kertominen nuorille on keskeistä perinteen säilyttämistä ja samalla myös sotia vastustavaa ja rauhanaatetta edistävää toimintaa.

Esitän parhaat kiitokset veteraanijuhlän järjestäjille siitä, että tällä juhlalla voimme olla kunnioittamassa veteraanien arvokasta työtä maamme itsenäisyyden hyväksi. Samalla voimme olla rakentamassa rauhaa turvaavaa perinnetyötä kansakuntamme tulevaisuuden parhaaksi.

Kiitos!

Lotta Svärd -järjestö lakkautettiin 70 vuotta sitten

Jatkosodan päätyttyä välirauhan sopimuksen solmimisen jälkeen (19.11.1944) Suomea riisuttiin kansallisista tunnuksistaan, kulttuuristamme ja suomalaisuudestamme. Monia järjestöjämme lakkautettiin. Valvontakomissio, jota johti Neuvostoliitto, käytti valtaansa häikäilemättömän röyhkeästi.

Marraskuun 23 päivänä 1944 valtioneuvosto komissioon määräyksestä lakkautti Lotta Svärd -järjestön. Paasikivi totesi päiväkirjassaan: "Ikävä asia, mutta minkäs sille voi."

Sotasairaalat olivat vielä täynnä kesän taisteluissa haavoittuneita sotilaita. Lotat olivat sairaaloissa täydessä työssään.

Lakkauttamispäätöstä seurasi välitön kotiuttamiskäskey. Sitä ei voitu kuitenkaan toteuttaa, sillä olihan sairaat hoidettava. Tilanne oli katastrofaalinen. Lotat jäivät työpaikoilleen siviilihenkilöinä. Komission määräysten mukaan Lotta-pukua ei saanut käyttää. Lottia uhkasi alastomuus, sillä monilla heistä ei ollut siviilivaatteita ollenkaan, eikä ollut mahdollisuutta niitä saada. Lotta-puvuista oli riisuttava kaikki järjestöön viittaavat tunnuksot, jonka jälkeen niitä käytettiin. Näin Lottia nöyryytettiin ja loukattiin, heidän toimintaansa häpäistiin.

Uusi Suomi kirjoitti pääkirjoituksessaan 24.11.1944 näin: "Lotta Svärd -järjestön toiminnan loppuminen eilen tapahtuneeseen lakkauttamiseen päättää samalla ainutlaatuisen merkittävän luvun Suomen valveutuneen naisen yhteiskunnallisen työn historiassa".

Näin päättyi Lottien sota.

Lotta Svärd -järjestö perustettiin 23.3.1921. Lotat ehtivät toimia lähes 24 vuotta. Lottien rauhanaikainen työ

1920 ja -30 luvuilla ulottui maanpuolustustyön lisäksi kansan valistamiseen ja kulttuurin viljelyyn varsin laajasti. Minulla on mieluisat muistot jo Suojeluskunnan poikaosasto vuosiltani Lottien äidillisestä huolenpidosta leiripäivillämme ja retkillämme.

Lottien kunniakkaan työn päätti ulkopuoliset vallan väärinkäyttäjät. Riisuttuinakaan Lotat eivät lannistuneet, kun isänmaa tarvitsi vielä valveutuneita naisia, Lottia ja kotirintamalla kamppailleita nostamaan Suomen siitä monien vaikeuksien hetteiköstä, mihin olimme vajoamassa. Siihen tarvittiin pyyteetöntä uhrautuvaa työtä ja taas työtä.

Luovutettujen alueiden Lotat menettivät kotinsa ja kotiseutunsa jo toisen kerran. Perheet olivat hajallaan tietämättä toistensa sijoituspaikoista.

Joulun lähestyessä kotiutetut etsivät viranomaisten avustamina läheisiään. päästäkseen viettämään Joulujuhlaa perhe koolla. Joulukuun 1944 oli Suomen kansalla aineellisesti äärettömän köyhä. Koko ikänsä hyvinvoinnissa elänyt ihminen ei voi sitä olotilaa itselleen sisäistää.

Tunteet olivat moninaiset. Katkera rauhakin olisi tuntunut lahjalta, jos olisi voinut siihen uskoa. Epävarmuus kiusasi mieltä. Toisaalta Joulun sanoma ja perheläheisyys henkivät tyyntä mielihyvää ja elämänuskoa.

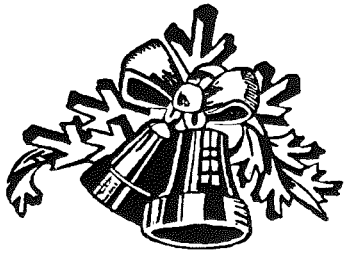
Toivotan tämän lehden lukijoille Joulurauhaa.

Onni Rynnänen

Kirjoittaja on 95-vuotias tuusniemeläinen Sotaveteraani.

Pohjois-Karjalaisia Lottia hiihtokilpailujen muonitustehtävissä. Huomaa Lottien lapikkaat. Kuvan on ottanut Tauno Mertanen. Kuva: Onni Rynnäsen kokoelmista.

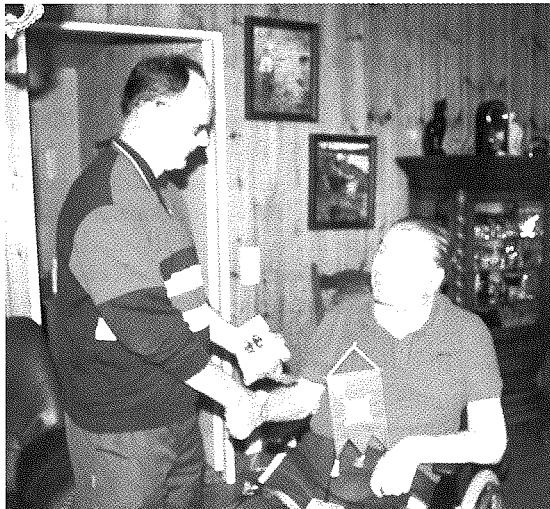

Onnittelemme

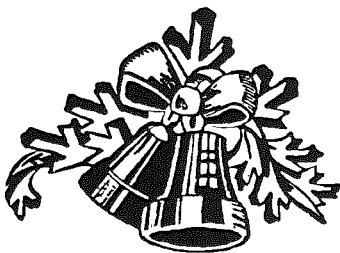
Raimo Pääkkönen

70 vuotta

Syyskuussa täytti Raimo Pääkkönen vuosia. Hän piti vaimonsa Pirkon kanssa väkipidot Pajumäen entisellä koululla, Eräpirtillä. Juhlien jälkeen Paavo Räsänen kävi luovuttamassa Ramille tavallaan erikoisen muistoesineen; Kuopion Asevarikon Kilta oli aikoinaan hankkinut viirejä huomionosoituksia varten. Varikko lopetettiin ja viirit hankittiin Tuusniemen Reserviupseerikerholle. Raimo yhdistyksen kunniapuheenjohtajana sai nyt tällaisen viirin.

Raimo Pääkkönen 70 vuotta. Vasemmalla Paavo Räsänen.

Jouluruno

1.

Kun talvi tullut on, niin joulu alla,
kiire kova on jo kaikkialla.
Äiti siivoaa ja häärii,
lahjat paketteihin käärii.
Laittaa jouluruuat maistuvat,
tuvan uunissa ne hyvin paistuvat.
Pullat, leivät, piirakat,
piparkakut maistuvaiset,
kauniiksi paistuvaiset.
Uunin lämpöön lempeään
laatikotkin laitetaan,
sitten vielä viimeiseksi, kinkku pannaan paistumaan.

2.

Joulukuusi tuotu lattialle,
tuvan lämpöön kurkihirren alle.
Lapset saavat koristella,
ympärillä juoksennella,
piirileikit pyörähdellä.
Kun on puhtaat seinät sekä katot,
lattialla kauniit räsymatot,
silloin joulusaunaan mennä saa,
sitten päästään juhlimaan.

3.

Nyt on kaikki valmiina ja pukki tulla saa,
sitä lapset hartahasti nyt jo odottaa.
Isä sanoo: joulukaurat nyt jo hevoselle vien.
Mut' on se kumma mikä ihme siinä lie.
Kun aina sillä aikaa
ulkona jo poronkello raikaa.
Hetki pukki tupaan vaan
saapuu lahjat jakamaan.

4.

Lapset toivoo, että pukki kauemmin jos ois
niin lahjat isällekin käteen antaa voisi.
Mut taas isällä on huono tuuri
kun pukki pois jo lähti
ihan äsken juuri.
Lahjapaketin se isälle vain jättää,
ja hyvänjoulun toivotuksin
vilkuttavi kättään.

5.

Nyt lapset lahjoillaan leikkiä jo saa,
kunnes nukku-Matti heidät pyytää uinumaan.
Mut' joulutähti taivahalla,
yhä tuikkii vaan,
se Jeesuslapsen syntymästä
meitä muistuttaa.

Aino Smolander

10.12.2002

Olli Miettinen

-keisarinajan kansanedustaja Tuusniemeltä

Keisarin vallan ajan tuusniemeläisenä kansanedustajana Olli Miettinen koki elämänsä aikana niin köyhyyden kun myös varakkaan maanviljelijän elämän. Olli oli syntynyt 1.9.1869 Ohtaanniemen Kaatralassa. Siihen aikaan Kaatralassa vietettiin aikaistaan maalaiselämää, jota sävytti mm. juuri päättyneet suuret katovuodet, joiden seurauksena talonpojan elämä oli karua ja puute oli niin rahasta kuin myös leivästä. Ollin yhteiskunnallinen herääminen tapahtui 1900-luvun alussa, joka johti kansanedustajan tehtävien jälkeen myös Tuusniemen kunnan esimieheksi.

Olli Miettisen elämä ei alkanut hyvien tähtien alla kun synnytyksestä seuranneiden komplikaatioiden seurauksena lapsi oli kuolla. Naapurista Matti Miettinen kutsuttiin pikaisesti antamaan vauvalle hätäkaste. Poikalapsi kuitenkin voitti taistelun elämän ja kuoleman välillä ja selvisi elämälle. Hän oli perheen toinen lapsi mutta hänen jälkeensä perheeseen syntyi vielä seitsemän lasta.

Ollin vanhempien yhdeksänlapsinen perhe asui talollisina Ohtaaniemi 4, Kaatralassa. Vanhemman ja nuorimman lapsen ikäero oli 19 vuotta. Olli avioitui niin ikään ohtaanniemeläisen, itseään neljä vuotta vanhemman, Reetta Julia Smålanderin kanssa. Olli jäi perheeseen asumaan Kaatralan lapsuuden kotiinsa. Isä-Salomon kuoleman jälkeen talonpitoa Kaatralassa tuli jatkamaan Ollin nuorempi veli, siis poika-Salomon. Olli jätti Kaatralan v. 1887, ja sen jälkeen toimi lampuotina Konttimäessä sekä vuokraviljelijänä Susimäki 5:ssä, Pekka Smålanderin talossa vuosina 1898–1912.

Yhteiskunnalliset asiat alkoivat kiinnostaa

Suomi, niin kuin tiedetään, oli Venäjän suuriruhtinaskunta, jota hallitsi venäläinen kenraalikuvernööri. Kansalaisten elämää oli kiristetty Venäjän hallinnon toimesta hyvin vaikeaksi, jonka seurauksena alkoi sivistyneistön keskuudessa syntyä ajatuksia Suomen eroamisesta Venäjästä. Työväkikin oli kaivannut omalaistaan työväkeä huomioivaa politiikkaa. Vuonna 1899 maahamme perustettiin sosiaalidemokraattinen puolue jonka toimintaan vähitellen Ollikin kulkeutui. Hän koki sosiaalidemokratian olevan se aate, joka johtaisi työkansan parempaan hyvinvointiin. Tämä uusi puolue antoi Ollille mahdollisuuden toimia torppareiden ja työväen olojen parantamiseksi.

Vuonna 1899 Venäjän Keisari Aleksanteri II antoi julki niin sanotun "helmikuun manifestin", jonka perusteella mm. Suomen asevelvolliset olisivat joutuneet asepal-

velukseen Venäjälle. Manifestin sisältöä suomenmieliset kansalaisemme eivät hyväksyneet. Keisarille toimitettavaa suurta adressia ryhdyttiin pikaisesti laatimaan ja nimiä keräämään kautta maan. Yli puoli miljoonaa nimeä kuntakohtaisesti kerättiin yhdessätoista päivässä. Ollikin osallistui tähän hankkeeseen, ainakin kirjoittamalla nimensä adressiin, jota 500 henkilön suurena lähetystönä oltiin 13–20.3.1899 viemässä Keisarille Pietariin. Keisari ei vastaanottanut lähetystöä ja se palasi tyhjin toimin takaisin. Tavallaan tästä alkoi Ollin poliittinen toiminta.

Olli osallistui vasemmistolaisena toimijana sosiaalidemokraattisen puolueen toimintaan niin ansiokkaasti, että hänet pyydettiin eduskuntavaaliehdokkaaksi v. 1910 alkaville valtiopäiville. Edellinen eduskunta oli hajotettu toimittuaan kaksi vuotta.

Paikallispolitiikosta kansanedustajaksi

Olli tuli valituksi kolmantenatoista eli viimeisenä Kuopion läänin läntisen vaalipiirin ehdokkaana eduskuntaan. Hänen saamansa äänimäärä oli 2208 1/6 ääntä joka johti vertauslukuun 3018,63. Eduskuntatyö alkoi 1.3.1910 sosiaalidemokraattisessa eduskuntaryhmässä. Olli aloitti kansanedustajan työn varovaisesti, nimittäin puhemiehen vaalissa hän jätti tyhjän lipun. Hänet valittiin suureen valiokuntaan ja talousvaliokuntaan sekä maatalousvaliokunnan varamieheksi.

Kansanedustajan työ avasi Ollin silmät katsomaan politiikantekoa uudesta näkökulmasta. Ensi alkuun työ oli vierasta mutta aika korjasi tietämättömyyden tiedoilla, joka muutti Ollin ajatusmaailmaa oikeistolaisempaan suuntaan. Vuokraviljelijän asema ei ollut kehuttava mutta Olli silti oli henkeen ja vereen maatalouden kannattaja ja arvostaja yli kaiken.

Eduskunnan talousvaliokunnassa työskentely koulutti kouluja käymättömän miehen tuntemaan taloudenhoidon aakkoset ja perehtymään yritystoiminnan lainsäädäntöön. Maatalousvaliokunnan varajäsenyysskin antoi Ollille tuntumaa maataloutemme uudistuvista suuntaviivoista. Poliittinen toiminta eduskunnan ulkopuolella jäi varsin vähän näkyväksi.

Kansanedustajan tulot kuitenkin olivat niin merkittävät, että Olli hankki omistukseensa Pirttimäen tilan, jonka osti tuusniemeläiseltä Antti Happoselta vuonna 1912. Se oli Ollille täyttymys, josta oli haaveillut Kaatralasta lähdön jälkeen. Kansanedustajan vaalikausi kesti tilan oston jälkeen vielä kaksi vuotta. Hän ei asettunut uudelleen ehdokkaaksi kun poliittinen kanta valvetumisen vuoksi eduskuntakauden aikana oli muuttunut.

Kansanedustajan työtehtävistä Tuusniemen kunnallispolitiikkaan palannut Olli Miettinen vaimonsa Reetta Miettisen seurassa Pirttimäellä. Taustalla pihapiirin kuusiaita. Kuva: Lyyli Happonen, (o.s. Miettinen) kokoelmista.

Paluu Tuusniemen arkeen toi uusia tehtäviä

Olli Miettinen oli suorittanut eduskunta-aikanaan uusien näkemysten "korkeakoulun", jonka myötä tuusniemeläiset halusivat kunnallishallinnollisiin tehtäviin miehen, jolla oli laajaa näkemystä ja kokemusta yhteiskunnallisissa tehtävissä toimimisesta. Palattuaan Tuusniemelle Ollilla oli paikka, johon mennä - kotiin Pirttimäelle. Pari vuotta aiemmin hankittu Pirttimäen tila tarvitsi isäntää ja kunta hyvää luottamusmiestä.

Olli oli mielestään siirtänyt syrjään vasemmistolaisaateen jo eduskuntakauden aikana mutta toimi koko vaalikauden aloittamassaan eduskuntaryhmässä. Kirkonkylän Happonen emäntä Lyyli Happonen muistelee ukkia sanomalla hänen siirtyneen "alkiolaiseksi" maalaisliittolaiseksi. Kun Ollia siitä huolimatta haukuttiin kommunistiksi niin hän lieenee kiusallaan lyhyen ajan toiminut nuorsuomalaisessa puolueessa ja pian palannut takaisin maalaisliiton helmaan.

Olli oli tarmokas maanviljelijä. Asettui kunnallisvaaliehdokkaaksi ja tuli valituksi valtuustoon. Hän toimi keskeisenä luottamusmiehenä useina vaalikausina osallistuen useiden keskeisten lautakuntien työskentelyyn. Eduskunnassa saama taloudellinen oppi katsottiin Tuusniemellä niin vankaksi, että hänestä tehtiin kunnan rahastonhoitaja.

Maakunnassamme tavanomaista on se, että henkilö, jolla on paljon uusia ajatuksia ja tahto sekä edellytykset toimia yhteiskunnan hyväksi, joutuu pian huomaamaan olevansa osallisena vähän kaikissa asioissa. Näin kävi Miettisen Ollillekin. Hän oli perustamassa Tuusniemen osuusmeijeriä ja osuuskassaa sekä Tuusniemen suojeluskuntaa ja puuhaamassa myös kauppaa Tuusniemelle. Ollin huolellisuus ja tieto-taito johti siihen, että hänestä tehtiin osuuskassanhoitaja vuonna 1928, jota pestiä kesti vuoteen 1935 asti. Silloisen osuuskassanhoitajan toimen nykyistä tehtävän haltijaa sanotaan toimitusjohtajaksi.

Happonen emäntä Lyyli Happonen muistelee ukkia

Lyyli Happonen on Olli Miettisen pojan "Pirttimäen Pekan", siis Pekka Miettisen tytär, joka muistaa jotain ukistaan. Hän on ollut 21 vuotias kun ukkinsa Olli Miettinen siirtyi ajasta ikuisuuteen 28.9.1946.

– Ukki oli hyvin puuhakas mies. Hän teki aina jotain - mitä milloinkin. Kun kotona ei ollut kiireisempää tehtävää niin silloin hän Pirttimäen talon etukamarissa teki kunnan rahastonhoitajan konttoritöitä. Silloin meidän lasten piti olla hiljaa. Ukki oli kova piippumies. Hän kasvatti itse kessunsa navetan takana. Ukin piippu oli usein kateissa vaikka se lähes jatkuvasti toimistotöissä ollessaan oli hänen hampaissaan. Hän kamarista huusi meille lapsille "etsikääpä ukin piippu". Nimittäin ukki saattoi jopa piilottaa piippunsa, jotta lapset sitä etsiessään antaisivat hänelle työrauhan. Ilman tupakkaa hänessä ilmeni rauhattomuuden piirteitä. Pirttimäeltä kirkonkylälle on viisi kilometriä. Silloin kun tarvitsi mennä kokouksiin tai muihin kunnan asioihin hän meni sinne jalkaisin metsien poikki ja talvella hiihtäen. Ukkini ei puhunut asioistaan meille nuorille emmekä olleet niistä kiinnostuneitakaan.

– Olli-ukki järjesti joskus kunnan asioita käsitteleviä kokouksia Pirttimäellä, jolloin me lapset saimme mennä serkkujemme luokse kyläilemään. Se meistä oli kivaa ja jopa odotettua.

– Ukin perheeseen syntyi kolme lasta, isäni Pekka ja setäni Eemeli, joka tunnettiin "Kaivomäen Eemelinä", hän asui lähistöllä omalla tilallaan sekä tätini Lyydia, joka muutti Amerikkaan ja teki siellä elämäntyönsä lähinnä taloudenhoitajana. Isäni Pekka oli myös Amerikassa muutamia vuosia.

– Ukkini hautajaiset ovat jääneet mieleeni. Hautauksen jälkeen saattoväki saapui Pirttimäelle muistotilaisuuteen. Pappi ja kanttori eivät jostain syystä halunneet tulla yhdessä vaan kumpainenkin piti hevoskyydillä noutaa

jatkuu seuraavalle sivulle

erikseen. Kumpaisellekin kyydittävälle piti matkan aikana antaa "näkäräiset", ehkä useampikin. Isäni Pekka pyysi pappia tilaisuudessa puhumaan ukistani muistosanoja. Pappi puhuessaan oli juovuksissa sanoessaan, että "rikkaat joutuvat taivaasta helvettiin", kaiketi tarkoittaen ukkiani. Olihan hän puutteellisista oloista vaurastunut hyvin toimeen tulevaisuudeksi ja kunnallismieheksi. Isäni loukkaantui papin herjaavista sanoista eikä halunnut kuljettaa pappia takaisin Tuusniemelle.

Olli Miettisen "testamentti" nuoremmalle polvelle

Sen jälkeen kun Olli oli lopettanut kansanedustajan tehtävät hän palasi Pirttimäelle maanviljelijäksi. Olihan hän viljellyt tätä tilaa kahden viimeisten valtiopäivien ajan. Yhteiskunnalliset ristiriidat alkoivat maassamme lisääntyä työväestön aloittaessaan kansannousun oikeistopiirejä vastaan. Lopulta se kärjistyi sisällissodaksi 1910-luvun lopulla.

Olli Miettisen yhteiskunnallinen valveutuminen oli tuusniemeläisten suuri onni, sillä hänellä oli merkittävä osuus poliittisten tilanteiden rauhoittajana. Lapuanliikkeen seuraukset ulottuivat myös Tuusniemelle jopa niin, että tiettyjen henkilöiden kyydityksiä "rajan taakse" toteutettiin tai ainakin yritettiin toteuttaa. Tietävästi Olli poltteli "rauhan piippua" ja tasoitteli erimielisyyksien huippuja. Osuustoiminta-aate saavutti myös tuusniemeläisten ajatusmaailman. Miettisen Ollille se antoi toimintatarmoa oman paikkakunnan kehittämisyhtymyksiin. Hän osallistui yhtenä voimatekijänä niin osuuskassan kuin myös osuusmeijerin perustamiseen. Tietenkin hänet valittiin niiden hallintoelimiin. Osuuskassan ensimmäisten vuosien aikana osoittautui vaikeaksi löytää vakiintunutta kassanhoitajaa.

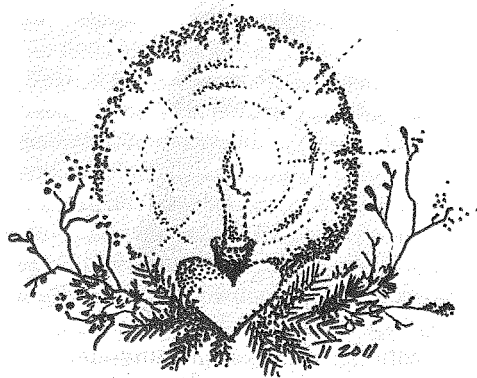
Viimein vuonna 1928 pestattiin Olli Miettinen tähän tehtävään, jota hän hoiti kuuden vuoden ajan. Aikanaan hänen poikansa Pekka Miettinen jatkoi isänä työtä Tuusniemen osuuskassan hallinnossa. Vuonna 1948 Pekka valittiin uuden hallintoneuvoston jäseneksi. Näin 12 vuoden jälkeen Pirttimäen Pekka palasi isänsä viitoittamalle "pankkimiehen" tielle.

Ollin vähitellen luopuessa yhteiskunnallisista tehtävistään ja poikansa Pekan ryhtyessä jatkamaan Pirttimäen tilaa alkoi varsinainen tehtävien siirtäminen isältä pojalle. Pekkahan oli isänsä aktiivi-iässä ollessa mennyt sisarensa perässä Amerikkaan "tienaamaan". Muutamien vuosien jälkeen Pekka palasi Suomeen ja osti isältään Pirttimäen talon ja ryhtyi sitä viljelemään. Isä-Ollin perintö yhteiskunnallisista tehtävistä rupesi lankeamaan myös Pekalle. Hänestä tuli aikanaan ns. "kunnan-Pekka", joka jatkoi isänsä aloittamia kunnallismiehen tehtäviä. Tässä vain pari esimerkkiä tehtävien sukupolven vaihdosta. Monia muitakin Ollin luottamustoimia siirtyi ikään kuin automaattisesti Pirttimäen nuorelle isännälle.

Miettisen Ollin elämäankaari sattui suureen suomalaisen yhteiskunnan murrosvaiheeseen. Suomi suurruhtinaskuntana alkoi etsiä itsenäisyyttä, jonka se sai itselleen Venäjän vallankumouksen ja kansalaissodan kautta. Ollin näkyvä yhteiskunnallinen toiminta Tuusniemen kunnalliselämässä oli johdonmukaista ja kehityksen eturintamassa toimimista. Hänellä oli taito huomioda myös ns. toisinajattelijoiden näkemyksiä. Kaikista näistä elämän rikkauksista Olli Miettinen jäi Tuusniemen historiaan hyvin merkittävänä vaikuttajana.

Veli Nykänen,

Olli Miettisen pojan tyttären tyttären puoliso,
Maaninka

Tuusniemi

Kotiseutujuhla perjantaina 3.10.2014

Tuusniemen kotiseutujuhlaa vietettiin poikkeuksellisesti perjantai-iltana uusituissa seurakuntatalon tiloissa. Juhla koostui perinteisestä vuoden Tuusniemeläisen valinnasta, tänä vuonna vuosia täyttäneestä Tuusniemen hevosystävään seuran muistamisesta ja konsertista. Järjestelyissä oli mukana tänä vuonna myös seurakunta. Vuoden Tuusniemeläisen on valinnut kotiseutuyhdistys, kunta ja Koillis-Savo-lehti.

Tämän vuoden Tuusniemeläinen on K-kauppias **Anne Veijalainen**. Hän jatkaa kauppiaana miehensä **Mikon** kanssa uudessa kaupparakennuksessa. Anne on kolmannen sukupolven edustaja. Isovanhemmat Aaro ja Airi Auvinen muuttivat Tuusniemen Paakkilaan kyläkauppiaksi. Sieltä he siirtyivät kirkonkylään kauppiaksi. Heidän poikansa **Pekka** vaimonsa **Eijan** kanssa jatkoivat heidän työtään. Auviset rakensivat kirkonkylälle oman kauppa-kiinteistön Eijan piirtämänä. Aikaa on kulunut ja tämän rakennus on rakennettu uudelleen laajennettuna kahvilalla ja huoltoasemalla, entinen Shell nykyään Seo. Rohkeutta pitää olla ja uskoa huomiseen, kun investoi tällaisena lama-aikana. Vuoden Tuusniemeläinen Anne palvelee meitä sydämellä ja ystävällisyydellä. Onnea yritykselle!

Tuusniemen hevosystäväinseura täytti tänä vuonna 80 vuotta. **Venla Tuomainen** seuran edustajana otti onnittelet vastaan seuran puolesta. Saamme kai lukea historiaa Tuusniemen Joulun sivuilta.

Juhlan ohjelma koostui Tuusniemen Laukansalossa syntyneiden **Erkki ja Martti Holopaisen** konsertista. Pojat Erkki ja Martti, sekä tytär **Marja-Leena** syntyivät kolmosina **Aili ja Onni Holopaisen** perheeseen v. 1961.

Vuoden tuusniemeläinen Anne Veijalainen palkitaan. Koillis-Savon päätoimittaja Pirjo Mononen kuvassa vasemmalla.

Sisaruksia oli jo ennestään kahdeksan. Perhe kasvoi kerralla kolmella uudella lapsella. Äiti-Aili oli jo aika iäkäs kolmosten syntyessä. On ollut varmaan suuri ponnistus äidiltä tämä perheenlisäys. Pojat laitettiin synnyttyään keltaisuuden vuoksi valohoitoon, eikä osattu suojata heidän silmiään. He menettivät näkönsä, Marja-Leena kolmosista on näkevä. Aili-äiti kuoli kolmosten ollessa 8-vuotiaita. Isä ja vanhimmat sisarukset pitivät heistä huolta. Kouluiässä pojat muuttivat Kuopioon Sokeainkouluun. Koulu siirtyi Jyväskylään. Pojat siirtyivät sinne opiskelemaan, matka kotiin oli pitkä. Pojat menestyivät hyvin opinnoissaan. Erkki kävi lukion ja Martti siirtyi ammatikouluun. Kolmosten elämään on aina kuulunut musiikki. Pojat soittavat haitaria, mutta myös piano ja muut soittimet ovat tuttuja. Heidän musiikkinsa koostuu hengellisistä lauluista, myös he esittävät omia sanoituksiaan ja sävellyksiään. He taitavat myös soittaa ja laulaa kaikki virsikirjan virret.

Mieleemme herkistyivät kuunnellessamme heidän korkeatasoisista musiikkiaan, jonka mottona oli ettei elämä ole näkemisessä vaan uskossa. Erkki lauloi vanhan hebrealaisen laulun hebreaksi. Ihminen voi ponnistaa uskomattomiin saavutuksiin, jos on uskoa omiin kykyihinsä ja rohkeutta.

Toivomme heille elämää, joka on edelleen laulua ja musiikkia, jaksamista ja terveyttä ja monia vuosia meidän kaikkien ilahduttamiseksi.

Poikien lapsuusmaisemissa kasvaneena ja heidän elämänsä seuranneena,

Anna-Liisa Happonen

Nämä sokeat soittajat Erkki ja Martti Holopainen esittivät Kotiseutujuhlassa hyvin merkittävän konsertin.

Purjeveneellä Pöytyältä Tuusniemelle

Matkakertomus agrologiveljien kurssikokoukseen heinäkuussa 2014

Olin ostanut elokuussa 2013 hylätyn kansanveneen ”raadon” ja kunnostanut sitä ahkerasti koko loppuvuoden. Sain Ahaa -elämyksen, että sinne Tuusniemelle mennään veneellä ja se antoi lisäpuhtia kunnostus- ja entisöintityöhön.

Koko talvi, kevät ja alkukesä meni veneverstaalla ja pitkiä päiviä tehden. Paljon jäi kesken, mutta tuli kuitenkin siihen kuntoon että uskalsin lähteä reissuun, ensin ”kumikanavaa” pitkin.

Heinäkuun kahdeksannen päivän iltana starttasin 33 vuotta vanhan Fergusonin ja lähdin ajamaan Pöytyältä kohti Ristiinaa, jossa vene oli tarkoitus laskea vesille.

Matkaa oli noin 350 kilometriä. ”Hotelli” kulki mukana, joten yövyin jo Forssassa. Siellä vaihdettiin traktoriin uudet eturenkaat. Ajettavuus paranikin siitä melkoisesti.

Ristiinassa

Perillä Ristiinassa olin puolen yön maissa yhdeksäntenä heinäkuuta. Vaimoni Tuula oli jo ehtinyt autolla pari tuntia aikaisemmin tuttaviemme luokse, jossa sitten yövyimme.

Seuraavana päivänä oli sitten 63 vuotiaan ”Yölaudan” vesille lasku ja maston nosto, pienten kommellusten kera, mutta pinnalla tuntui pysyvän.

Perjantaiamuna 11. heinäkuuta muonatäydennyksen jälkeen päästiin vihdoin matkaan, suuntana Anttolassa olevan hiihtotuttavan mökki.

Puolimatassa veneen moottori alkoi reistailla ja alitettavana oli kahdeksan metrin korkuinen silta. Se onnistui mastoa taaksepäin kallistamalla. Perillä olimmekin vasta myöhään illalla.

Aamulla matka jatkui kohden Puumalaa, jossa tankattiin ja jatkettiin Sulkavalle. Siellä olikin soutukisa käynnissä. Kirkkovenet ohittivat meidät komiasti vaikka ajoimme moottorilla.

Yövyimme Sulkavalla ja aamulla jatkoimme matkaa kohti Savonlinnaa. Tuulet olivat melko vastaisia, joten jouduimme luovimaan ja aikaa kului. Vasta illalla pääsimme Savonlinnassa Törnipyörän vierassatamaan.

Maanantai 14. heinäkuuta vietettiin Savonlinnassa. Haettiin moottoriin uusia tulppia ym. tarvikkeita ja tietysti käytiin Savonlinnan torilla ”lötsyjä” syömässä, jaimmekin vielä sinne yöksi.

Tiistaina lähdettiin kohden Heinävetä. Jonkin verran pystyimme käyttämään purjeita, vaikka kapeilla väylillä tuuli usein vastaan, joten luoviminen ei oikein onnistunut. Moottori ”kenkkuili” edelleen, mutta kuitenkin aina eteenpäin päästiin.

Pari seuraavaa yötä yövyimme luonnonsatamissa ja torstaina 18. heinäkuuta pääsimme Heinäveden satamaan. Heinäveden kirkko näkyi kauas järvelle, korkealta mäeltä.

Sieltä löysimme remonttimiehen moottoria tutkimaan. Kaasuttaja pudistettiin, mutta muuta selvää vikaa ei löytynyt.

Perjantaiamuna jatkettiin matkaa, moottori yski edelleen, mutta kävi kuitenkin, kunnes Karvion kanavalle tullessa käynnistysnaru katkesi. Haettiin kaupasta kynttilä, jolla lämmitettiin jouta ja saatiin se taivutettua uudelleen paikalleen. Päivä kului siellä ja Nesteen ravintolassa illalla Viininleike maistui. Illan suussa jatkettiin matkaa. Kanaville menokaan ei enää jännittänyt, vaikka olimme molemmat ensikertalaisia.

Heinäveden kanavat

Pilpan, Vihonvuonteen, Kerman ja Karvion kanavat oli jo noustu. Yövyimme taas hienossa kallionkyljessä, jossa aamuauringo lämmitti uintireissun jälkeen.

Sitten jatkoimme Kuopioon päin, mutta matka edistyi niin hitaasti, että päätimme palata takaisin päin, ettemme myöhästyisi Tuusniemeltä.

Illan suussa nousitiin Varistaipaleen ja Taivallahden kanavat. Nouseminen otti käsille veden virtauksen takia, mutta selvittiin ja yöksi jäimme Veitsiniemen retkisatamaan. Sunnuntai 20. heinäkuuta alkoi taas moottoriremontilla, mutta nyt se sanoi yhteistyösopimuksen lopullisesti irti ja olimme liikkeellä pelkkien purjeiden avulla.

Edessä oli kapea vastavirtainen ja vastatuulinen väylä. Käytiin kivilläkin välillä, mutta aina irti päästiin.

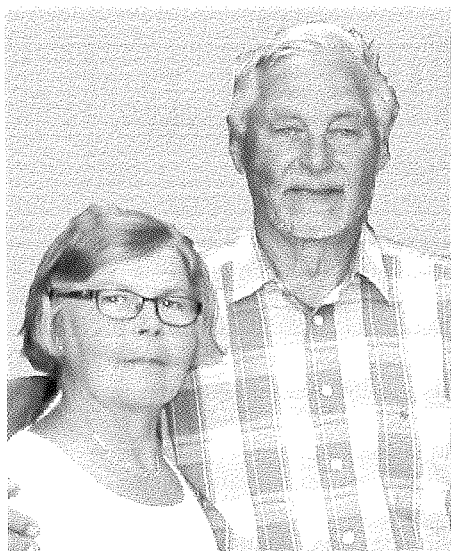
Juojärvelle ja Tuusniemen Satamaan

Vihdoin olimmekin Juojärvellä, jossa saimme hyvän sivumyötäisen tuulen. Sielläkin sattui pieni episodi, mutta jääköön kertomatta.

Illalla nukkumaan menoaikaan olimme sitten onnellisesti perillä Tuusniemellä ja parkkeerasimme Valton ”Sofia” veneen viereen.

Maanantaina 21. heinäkuuta lainasimme Valton auton ja lähdimme Kuopioon uutta moottoria ostamaan, joka sitten tuli asennettua veneen perään Juovesi laivan ja M/S Sujauksen miehistön erinomaisella avustuksella. Suurkiitokset siitä heille.

Tiistaina 22.7. olikin sitten kurssikokouksen vuoro, joten aika tarkka oli lopulta aikataulu ollut. Veljiä oli paikalla 13, joista osalla myös puoliset mukana. Edellisestä

Tuula ja Raimo Katila.

Matka Pöytyältä Tuusniemelle alkaa. Kuva: Raimo Katila.

kokouksesta olikin kulunut jo yhdeksän vuotta, silloinkin Tuusniemellä. Illalla sitten savusaunottiin ja syötiin maukasta rantakalaa Iso-Konkan saarella. Yhteinen ilta siellä oli tunnelmaltaan aivan mahtava.

Kotimatkalle

Seuraavana päivänä aamiaisen jälkeen osa porukasta lähti jo kotimatkalle ja osa Ohtaasalmelle Täysinän rauhan (1595) muistomerkkiä katsomaan. Retken jälkeen nautimme vielä Tuulan tarjoaman lounaan ja läksimme takaisin paluumatkalle.

Palasimme Ristiinaan suurin piirtein samaa reittiä. Kuopiosta ostamamme uusi Honda-moottori toimi oikein hyvin ja matka edistyi myötävirtaan ajettaessa.

Perillä Ristiinassa olimme maanantaina 22. heinäkuuta aamupäivällä. Illalla vene olikin sitten useiden erilaisten operaatioiden jälkeen vihdoinkin takaisin trailerilla ja ajomatka Pöytyälle edessä.

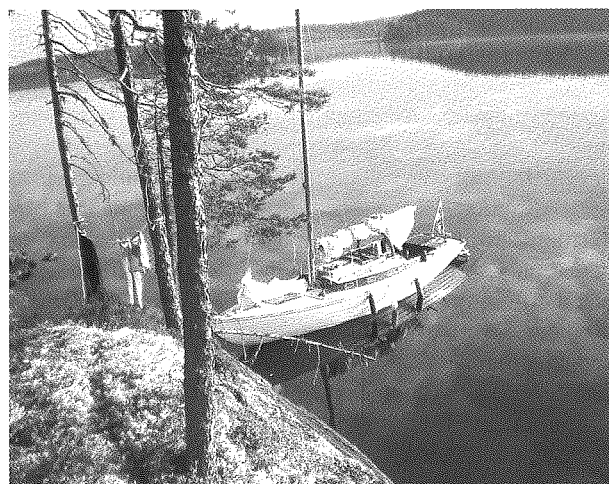
Onnellisesti kotona Pöytyällä 30. heinäkuuta!

Reissu oli tosi hieno, maisemat ja vesistöt sanomattoman kauniit, sääkin oli aivan mahtava koko kolmiviikkoisen retken ajan. Savolaiset ovat saaneet itselleen luvattoman paljon tätä luonnon kauneutta. Kateeksi ihan käy. Sen totesimme, että purjehtiminen kapeilla väylillä ei oikein onnistu, joten moottoria tarvitaan.

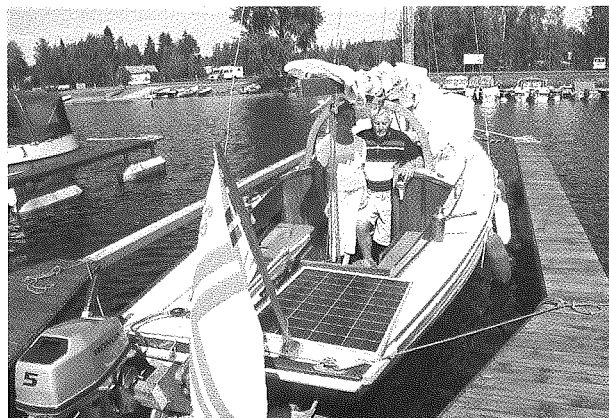
Suuret kiitokset Tuusniemeläisille, jotka antoivat idean tästä retkestä, tämä pysyy varmasti pitkään mielessä.

*Raimo ja Tuula Katila
Pöytyä*

Lisätieto: Pöytyän kunta kuuluu Varsinaissuomen maakuntaan ja Loimaan seutukuntaan. Kunnan halki virtaa Aurajoki. Asukkaita 8600.

Lepohetki Saimaalla. Kuva: Raimo Katila.

Katilat Tuusniemen satamassa.

Tälle kivelle pienenä noustiin

Aune ja Valma muistelevat

Aune: "Voi kun sataisi, eikä äiti menisi metsätöihin, olisi kotona ja minä saisin leikkiä, enkä tarvitsisi hoitaa pienempiä".

"Muistatko Aune? Tuolla pidettiin sinun nukkesi hautajaiset. Tontilla oli silloin vain yksi koivu ja sen juurelle se nukke haudattiin", muistelee Valma.

"Tuonne on Hanneksen Bella-koira haudattu ja kaksi Romi-koiraa".

Tämä on se alkuperäinen mökki, tupa, pieni kamari ja ruokahuone, yhteensä 20 neliömetriä. Mökin edessä oli pimeä porstua. Nyt on paljon tilaa ja kaikki mukavuudet.

Näin alkoivat muistot tulla mieleen ja pulputa sanoiksi, kun **Aune Kulmala** (os. Ihalainen) ja **Valma Olkkonen** (os. Juutilainen) olivat päättäneet tavata synnyinseudullaan Tuusniemen Salonkylän Otuksella.

Muistelmia jatkettiin Aunen syntymäkodissa, jonka nykyisin omistaa veli Hannes Ihalainen. Hannes oli tullut Joensuusta ja tyttärensä Tarja Kuopiosta nykyisin kesäpaikkana olevalle Rajakummulle.

On luonnollista, että muistellessa ei asiat tule mieleen aikajärjestyksessä – kaikki kuitenkin lapsuuden ja varhaisuoruuden ajalta.

Tuossa kalliolla oli pieni sauna. Pyykit pestiin ulkona Otuslammin rannassa ruskealla lammin vedellä. Tuossa oli pieni navetta, johon mahtui kaksi lehmää ja vasikka ja pari lammasta.

Tämä Valman isältä ostettu tontti on vain 60 aaria. Ja uskokaa tai älkää, tuossa notkossa oli turnipsipeltokin ja tuossa pieni kasvima. Puolentoista kilometrin päässä oli maatila, sen omisti tiilitehtailija Antti Savolainen Jänissalosta. Isäni toimi hänen ”pehtorinaan”. Siellä oli metsää, siellä olivat meidän lehmät ja lampaat laitumella koko kesän. Savolaisen hevonen oli samassa metsässä.

Viljelymaassa kasvoi kauraa ja heinää. Isä hoiti kylvö- ja korjuutyöt. Hän palkkasi työvoiman ja oli itse ja äitikin työssä siellä kesäisin. Kaurat jyvinä ja heinät kuljetettiin talvella Jänissaloon. Meidän lehmille korjattiin heinät ojien ja pellon laitamilta. Tästä syystä isä ja äiti tekivät siellä työtä lähes koko kesän. Ja minä Aune hoidin Marttia ja Hannesta päivät pitkät. Leikkiin jäi aika vähän aikaa. Ja kun pääsi Valman luokse Juutilaan, se oli juhlaa. Lauri-veli, joka oli myöhemmin sotainvalidi sai rintamamiestontikseen tämän Savolaisen tilan. Ei olisi saanut, mutta isä kävi Veikko Vennamon puheilla ja asia järjestyi. Näin Laurista tuli sekä maan, että mökin omistaja, vaikka hän asui Tampereella perheineen. Kesäisin hän ja perhe asuivat mökillä ja hoitivat tilaa. Myöhemmin Lauri myi tilan ja mökin Hannekselle.

Tuon suuren kuusen tuossa, minä istutin taimena, huomasi Aune.

Valma (vas.) ja Aune ison kiven vieressä, jolle lapsena helposti päästiin. Nyt ei yritettykään.

Muisteltiin tietä Rajakummusta Juutilaan

Tässä oli polttopuuvarasto. Tästä tuonne päin oli pieni puro. Siinä pojat kesäisin pyörittivät vesimyllyä. Polun varressa oli kiviraunio, jossa oli paljon sisiliskoja. Rajalla oli aita ja veräjä. Sitten Juutilan potaattikuoppa. Pellon laidassa kasvoi tuomia. Niiden tuoksuvia kukkia ihailtiin ja laitettiin maljakoihin. Ja siinä ihan heti Juutilan talo, suuri lapsen mielestä. Oli monta aittaa ja iso navetta ja sauna. Näin paljon matkalla koettavaa ja vain noin 250 – 300 metriä matkaa. Muistellessa tuli Valman mieleen puhelin, joka oli tehty tulitikkulaatikoista ja langasta. Kai me salaisuuksia soitettiin. Ja entäs keväisin ne ketunleivät. Oli ne herkkua!

Käki rupesi kukkumaan

Ajatella, tänne synnyinkotiin piti tulla kuulemaan käen kukuntaa, jota en ole kuullut moneen vuoteen. Nyt se tapahtui. Olikohan vielä se sama käki?, huokaa Aune välillä.

Tämä Otuslampi on puoli kilometriä pitkä ja 300 metriä leveä. Syväkin se on. Tässä lähettyvillä on muitakin lampia. Tuolla Tonkkori lettoisen suon keskellä. Sieltä ongittiin ahvenia. Koulumatkan varrella on Pullolampi. Nimensä oli saanut siitä kun ”kuusenjuurella tiputtajat” veivät sinne pullojaan varastoon. Sen takia Otuksen Taavetti Miettistä kutsuttiin ”pullotaavetiksi”, muisti Valma.

Valma muistelee omaa elämäänsä

Aune; Valman kotona oli Juutilassa isot leikkipaikat, joissa oli hauska leikkiä. Oli myös omenapuita ja marjapensaita, joita ei meillä ollut. Juutilaan tuli kesäisin Viipurista Liisa-serkku. Hän oli niin kaunis ja kauniit vaatteet. Kilpailimme päästä leikkimään hänen kanssaan. Minä aina hävisin kun piti palata kotiin. Mutta kaunis se Liisa oli, muistavat sekä Valma, että Aune.

Valma taas muisti, että Aunella oli kaksi pikkuveljeä, mutta hänen veljet jo aikamiehiä, siksi minä kaipasin veljiä. Niitä ei tullut. Aune taas tunnustaa, että oli kateet kun Valma sai kauniin uuden mekon, minulla vain vanha ja pieni.

Minullapa on kauniimpi tukka pelastautui Aune.

Kerran meille tuotiin kaupungista lakritsiippiuja. Halusin säästää ne ja piilotin piiput peltoon. Sieltä ne kynettäessä sitten löytyivät muistaa Valma.

Koulu- ja uintimatkat

Koulumatkat teimme yhdessä sulan aikaan kävellen, talvella hiihtäen. Ne olivat ihan mukavia. Joskus isot tytöt meitä kiusasivat, niiden mukana myös Valman isosisko. Aili.

Otuslampi on mutapohjainen ja siksi siinä oli vaikea opetella uimaan. Toisessa rannassa oli laiturit ja kivipohja. Siellä oli hieno uida. Ja hypätä kiveltä veteen – nyt Aune sai uida kotirannassa uljaasta laiturista. Aune tosiaan pulahti Otuslampiin kesken juttelun.

Tie pyhäkouluun

Pyhäkoulun opettajana toimi Valman sedän vaimo Saara Juutilainen. Minua pelotti matkalla pyhäkouluun opettajan iso härkä. Se oli lehmien kanssa metsässä ja matka kulki sen metsän läpi. Matkasta selvittiin vain pelolla, muisteli Aune. Valmaa pelotti myös iso härkä, joka oli laitumella Tonkkorimetsässä. Piti mennä poimimaan marjoja, vaikka kuinka pelotti.

Rokotukset

Valma muistelee, kun kinkereillä ilmoitettiin yleisestä rokottamisesta. Kun rokotus alkoi lääkäri ja kättilö veivät kamarin puolelle rokotettavaksi. Se otti niin paljon voimille, että nukahdin ja kun heräsin ja katsoin ikkunasta näin äidin menevän veräjältä. Säikähdin, että nyt ne rokottajat vievät äidin ja hyppäsin ikkunasta ulos. Olin mennyt piiloon ja minua sitten etsittiin. Siitä rokottamisesta on vieläkin jäljet, kuin kuusi härän silmää.

Pässin teurastaminen

Miettisen Jussi oli kansanhuollon tarkastajana. Me tiedettiin tai arvattiin hänen tulonsa, vaikka oltiin vain lapset kotona. Me vietiin musta pässi saunaan piiloon. Siellä syötettiin sille soijaa, josta se rupesi turpoamaan. Pelkäsimme pässin kuolevan. Kun oltiin kuultu, että eläimestä pitää laskea veri pois, aloimme hinkata veitsellä pässin kaulaa. Miten pässi kuoli ja kerkesikö vanhemmat apuun ei ole jäänyt muistiin.

Rippikoulussa

Rippikoulussa ollessa asuttiin kirkolla Kankaalan talossa. Se oli tuttu talo, kun Valman isosisko oli talossa Viljon kanssa naimisissa ja siten talon emäntänä. Kankaala oli tunnetusti iso ja rikkaanakin tunnettu talo. Siihen aikaan oli Ritoniemessä varuskunta ja siten sotilaspoikia. Pojat lauloivat makasiinin luona ”Kuuban serenaadia” Me tytötkin ruvettiin sitä laulamaan. Kankaalassa luulivat, että sotilaspojat ovat vieneet tytöt ja läksivät etsimään. Tämä tuli lukkarin tietoon ja hän oli vihainen, vaikka me sanottiin laulaneemme vain tavallisia kansanlauluja. Lukkari sitten laulatti meitä ulkona, ”Nyt ylös sieluni.” Rovasti Heiskanenkin halusi rankaista meitä ja käski juosta pikkupappilan ympäri.

Aune oli kävellyt aamulla kotoa kirkolle 15 kilometriä eikä jaksanut lähteä juoksemaan. Niinpä hänen piti seisoa seuraava tunti. Rovasti Heiskanen sanoi toruvasti katsoen ”Sinäkin Aune”. Enkä uskaltanut mitenkään puolustautua, totesi Aune.

jatkuu seuraavalle sivulle

Näin ne muistelivat lapsuuden ystävykset nyt 88 vuoden ikäiset Aune ja Valma yhteistä lapsuuttaan. Vaikka ajat olivat puutteelliset, ei mitään nälänhätää, tai muuta pahaa puutetta ollut. Oltiin vähään tyytyväisiä, eikä osattu vaatia muuta. Sain olla koko kesäisen päivän näiden mainioiden naisten auton kuljettajana ja muistelmien ylös kirjaajana. Otukselta tultua kävimme vielä kukkakupassa ja omaisten haudalla. Valma halusi vielä tavata serkkuaan Otto Juutilaista. Otto olikin asunnollaan vanhassa osuuspankin talossa ja oli mieluisasti yllättynyt.

Valto Holopainen

Lapsuus päättyi, tiet erosivat

Kun sota päättyi vuonna 1944 jätti Aunekin Jokelan kaudella varsinaiset työt ja lähti opiskelemaan Portaanpään kristilliseen opistoon. Se talvikausi oli antoisa ja antoi eväitä suunnitella tulevaisuutta. Suunnittelu jatkui Kiuruvedellä mm Tatu Malmivaaran pappilassa. Tuloksen oli, että opiskelu Pieksämäen diakonissalaitoksessa alkoi vuonna 1947 alussa. Sitä kesti yli neljä vuotta. Tuolloin olin sekä sairaanhoitaja, että diakonissa. Palvelin Nurmeksien ja Jyväskylän kaupunkiseurakuntia 30 vuotta. Tuosta ajasta suurimman ajan aistivammaistyössä; näkövammaiset, kuurot ja kuurosokeat. Eläkkeelle päästyä oli aika mennä naimisiin Olavi Kulmalan kanssa. Muutin Vammalaan ja olen näin ollen asunut täällä 31 vuotta. Leskenä olen nyt ollut 13 vuotta. Vammala on nyt Sastamala, kaunis ja rauhallinen paikka viettää vanhuuttaan.

Uusi yhteys löytyi

Noin 20 vuotta sitten tapasimme toisemme Joensuussa. Me lapsuuden ystävykset, Valma ja minä. Kävimme myös Olavin kanssa Valman kauniissa kodissa Liperissä. Sitten olemme pitäneet yhteyttä kirjein, kortein ja tietenkin kännyköin. Ei sitä olisi lapsena uskonut. On upeaa olla ystäviä 88 vuotta.

Valman kirjoittama runo:

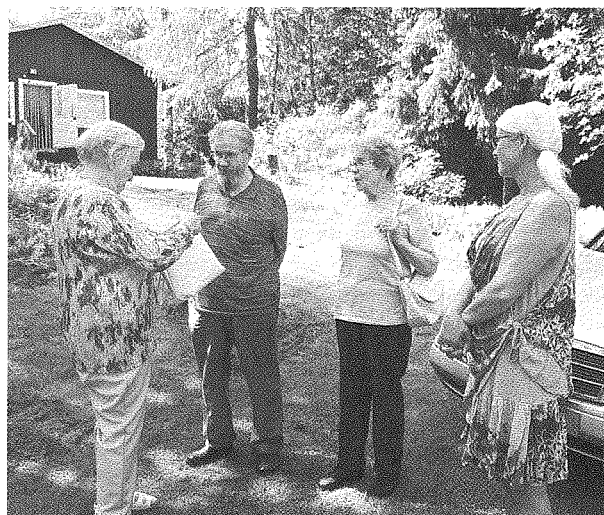
Ystävyyden kukka – kauan kukoistaa.

Se ei koskaan taivu täysin kuihtumaan.

Vaikka kukkaa ystävyyden et muistaisi hoitaakaan,

Vain pieni viesti ystävältä saa sen loistoon uudestaan.

*Aune Kulmala
Sastamala*

Lapsuuden muisteleminen alkaa. Valma Okkonen (vas), Hannes Ihalainen, Aune Kulmala ja Hanneksen tytär Tarja.

Lapsuuden muistojen jälkeen

Lapsityövoimaa ei säästetty kun 1939 sota syttyi. Veljet joutuivat (sinne jonnekin) Äiti, 15 vuotias sisko ja minä 13 vuotta jäätin kotitöille. Karja hoidettiin, vesi kannettiin. Hevostyöt kuuluivat talon töihin. Näin meni vuosia, ei ollut kenelle valittaa, sillä kaikilla oli sama taakka.

Vihdoin syksyllä 1944 tuli rauha. Veljet kotiutuivat. Pitkään jo haaveilin jotain muutakin mitä elämä voisi tarjota. Vuoden 1945 keväällä pääsin meijeriharjoittelijaksi Suonenjoen meijerille. Harjoittelu jatkui Muuruveden ja Iisalmen meijereissä 2,5 vuoden ajan. Sen jälkeen olin yhden vuoden Kuopion tietopuolisessa meijerikoulussa, jossa valmistuin meijeriköksi. Iisalmeen menin toiseksi voim valmistajaksi. Työtä oli, ei ollut työaikalakia, eikä ylitunteja laskettu. Näin me nostettiin jokainen työlläme sodan runtelema suomi jaloilleen.

Sitten tuli aika perheen perustamiseen. Lauri Olkkosen kanssa solmittiin avioliitto ja Kalliomäen tilaa hoidettiin yli 30 vuotta. Lapsia syntyi neljä; kaksi poikaa ja kaksi tyttöä. Vanhin poika kouluttautui ravintola-alalle ja toimi siellä johtotehtävissä, kunnes menehtyi liikenne-onnettomuudessa 32-vuotiaana.

Vanhempi tyttö luki Jyväskylän yliopistossa fil. maisteri-ekonomiksi. Mieheni Lauri kuoli kahdeksan vuotta sitten pitkälliseen sairauteen. Kun hyvän ihmisen kanssa jakaa parhaasta elämästä 56 vuotta. niin ei paljon jää puuttumaan. Yhdessä mentiin ja matkustettiin usein. Mutta jotain on keksittävä. Kotona harrastan pitsin nyp-läystä. Tutuiksi ovat tulleet ulkomaan matkat, kylä- ja kylpyläreissuineen.

Näitä tunteita haluamme jakaa ja julkaista Aunen kanssa siellä synnyinpitäjässämme Tuusniemellä.

*Valma Olkkonen
Liperi*

Lapsuuden jooga

Tytönkuvan nähdessäni,
lapsuuteni tuli luokseni.
Missä lienee majaillut,
lensi siivin hohtavin,
nousevan auringon
valon kasvavan myötä.

Sininen autere soipi
sieltä sävelet lentävät,
kuvat tulevat esiin.
Ensiksi näkyy pitkätukka,
olalle siististi oikaistuna.
Toistensa lomissa sormet.
nätisti ylös ojennettuna.

Kaunis punertava vaate,
valkoisen harson alla.
Joogassa kuin pieni merenneito,
paljaat varpaat lattialla.
Katse sinitaivahalle,
intoa välkkyvi lapsonen
Avaa onnen veräjänpuita,
tyttönen joogaamalla.

Kun Jooga on unelmissa
onnea antaa arjessa.
Katsele äiti tänne,
enkelin askelin lennän.
Istun Joogaan lattialle,
äitini neuvoja muistelen.
Illalla Jooga sormeni,
sujautan peiton alle
enkeli kehtoni lähellä.
Siunaa minua öisin.

*Heli Huovinen 3,5 vuotta.
Kuva: Pentti Leppänen.*

Pentti Leppänen
28.1.2014

Täyttä elämää, sairaudesta huolimatta

Tuusniemen Paakkilassa, Liukonpellon tien alkupäässä elävät elämänsä **Hilkka** ja **Teuvo Ronkainen**. Me kaikki Tuusniemeläiset olemme heidät nähneet liikkeellä, milloin kaupassa, milloin muilla asioilla kylällä. Kuitenkin heidät olemme varmimmin nähneet mitä erilaisimmissa yleisötilaisuuksissa ja juhlissa. Teuvo tuo Hilkan juhlien eturiviin, ovensuupuolelle. Hilkka istuu pyörätuolissa ja tervehtii ystävällisesti kaikkia ihmisiä. Kaikki ovatkin hänelle tuttuja monien vuosikymmenten ajalta. Ihailemme Teuvon kärsivällisyyttä, avuliaisuutta ja rauhallisuutta.

Tuusniemeläinen kirjailija Tuulikki Metsola kirjoittaa näin; kävin kesällä haastattelemassa Teuvo ja Hilkka Ronkaista Tuusniemen Joululehteen.

Hilkka on syntynyt huhtikuussa 1943 Tuusniemen Tuulikalliossa. Hän sanoi äitinsä kertoneen, että silloin oli ollut lämmin huhtikuu, että sodasta lomalla olevat miehet, olivat voinet kylvää vehnänsiemenet.

Hilkan perheessä oli seitsemän sisarusta, joista Hilkka oli vanhin. Hän joutui tekemään paljon töitä. mm lypsämään jo 10 vuoden vanhana ja jo varhain menemään muualle töihin mm kauppaan.

Teuvo syntyi Impilahdella 1938 tammikuussa. Teuvon ollessa vasta vajaan kahden vuoden äiti joutui kiireellä lähtemään lasten kanssa evakkomatalle. Ei siinä paljon tavaraa ehditty ottaa mukaan. Isä oli sodassa. Ensimmäiset majoitettiin Liukonpellolle Puron taloon, jossa oli muitakin perheitä Karjalasta. Välillä he joutuivat muuttamaan muualle muihin taloihin ja elämä oli köyhää. Teuvon perheessä oli neljä lasta, joista yksi pikkuveli kuoli jo pienenä. Perhe joutui asumaan lopulta jopa entisessä vankien parakissa, kunnes 1950 he saivat Liukonpellon talon, jolla paikalla asuvat yhä, joskaan ei enää samassa vanhassa talossa, vaan kauniissa uudessa talossa.

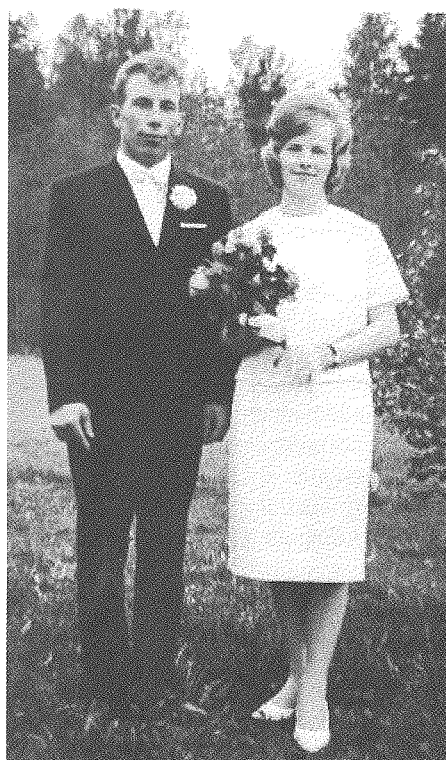
Vuonna 1962 Hilkka ja Teuvo tapasivat toisensa Akonpohjan lavalla tansseissa, jonne Hilkka oli mennyt äidiltään salaa. Rakkaus syttyi ja vuonna 1964 heidät vihittiin. 1965 syntyi heille Timo poika ja 1970 tytär Anne. Hilkka muutti Teuvon kotiin ja Teuvo teki maanviljelyn ohella myös autonkuljettajan töitä.

Millaiset olivat teidän lapsuuden joulunne, kyselin.

Hilkalla oli setä ja tämän tyttäret Amerikassa ja he lähettivät aina jouluksi ja keväällä heille paketteja, joissa oli kaikenlaista hyvää: kahvia, karamelleja ja lahjoja, jo-

Hilkka ja Teuvo vuonna 2014. Kuva: Tuulikki Metsola.

Hilkan ja Teuvon hääkuva vuodelta 1964. Kuva: Hilkka ja Teuvo Ronkaisen kokoelmista.

ten siksi joulut olivat oikein hyviä. Teuvon joulut evakokoaikana eivät olleet kovinkaan runsaat. Joitain pieniä lahjoja kai tuli ja joku tikkukaramelli joulukuudessa. Hilkan kotona kävi Tauno Räsänen joulupukkina ja hän lauloi hyvällä äänellään joululauluja ja soitti huuliharppua. Se oli hauskaa.

Hilkka oli lapsena innokas lukemaan Raamattua ja on aina uskonut Jumalaan. Teuvo, hyvänä laulajana, meni jo nuorena Paakkilan sekakuoroon ja myöhemmin lauloi mieskuorossa ja kirkkokuorossa. Olen minäkin monesti saanut kuulla Teuvon kaunista yksilaulua. Heidän kodissaan pidettiin joskus Helluntalaistenkin kokouksia ja muita seuroja. Sekä Hilkka, että Teuvo ovat aina pitäneet eläimistä. Nytkin heillä on kolme kissaa, kanoja ja tällä hetkellä kani (lainassa). Mutta kuuluisin eläin oli, koko Tuusniemellä tunnetuksi tullut, Eetu sika, joka oli kuin perheenjäsen. Pienenä se eleli sisällä ja isona se kulki vapaana pihapiirissä ja naapuristonkin rakennuspuuhia katsoomassa. Siitä kirjoitettiin aikoinaan lehdessäkin. Eetu eli kymmenen ja puolivuotiaaksi.

Teuvon ja Hilkan kanat eivät muni, mutta tekevät sellaista hyötyä, että tappavat kärpäsiä. Myös kissat ovat hyviä kärpästen pyydystäjiä. Monenlaista on ollut elämän varrella, varsinkin sairautta, mutta kun turvaa Jumalaan niin on parempi elää, päättää Tuulikki Metsola Ronkaista kirjoittamisensa.

*Hilka kaupassa Kuopiossa.
Kuva: Hilka Ronkaisen kokoelmista..*

Ronkaisten elämää on haitannut Hilkan sairastuminen

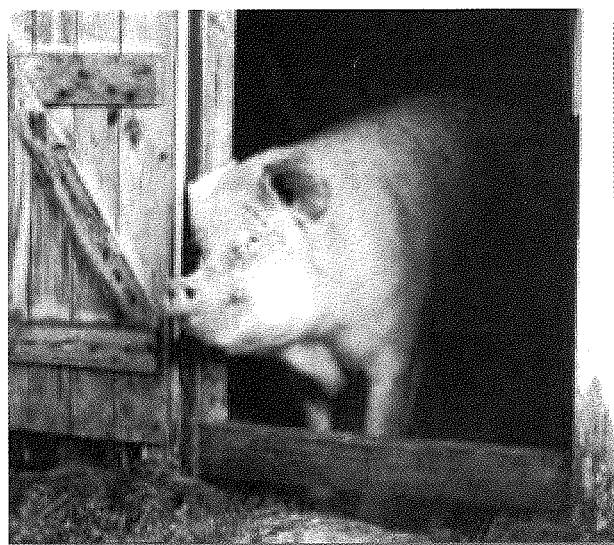
Silloin 1985, kun Hilkka oli vielä alle 50-vuotias jaettiin polion vastustamiseksi kaikille sokeripaloja. Sen jälkeen Hilkkaa alkoi turvottaa. Muistan, kun rupesin ylhäältä ottamaan maljakkoa, niin sen jälkeen en ole tervettä päivää nähnyt. Minuun iski pahimman laadun nivelreuma. Kyllä sitä Kysilläkin voivoteltiin ja otettiin kaikenlaisia kokeita ja kyseltiin välillä mihinkä koskee? Minä sanoin, en ala muuta luettelemaan, mutta kieleen ei koske. Pysyitin sitten olemaan vain vuoden töissä. Kultaa syötettiin tabletteina, mutta viiden kuukauden jälkeen munuaiset ja maksa herkesivät toimimasta. Kaikkea on kokeiltu. Nykyään ei ole enää mitään lääkettä, sillä reuma on rauhoittunut.

Olen ollut niin huonona, että tarvittiin nostolaite, että pääsen ylös, nyt nousen jopa seisomaan sanoo Hilkka ja nousee hetkeksi pystyyn seisomaan pyörätuolistaan. Teuvon siirtäessä minua autoon, voin jo vähän avittaa itseäni. Auton penkissä on Teuvon tekemä lisäosa.

Työelämässä Hilkka kerkesi kuitenkin tehdä pitkän työuran. Postia jaoin joka aamu 1.7.1970 alkaen sairastumiseen saakka. Sen jälkeen lypsin lehmät ja sitten palkkatyöhön. Tuushovissa olin viisi vuotta ja Kirsti Nykäsen baarissa myös viisi vuotta, kertoo Hilkka.

Voimme näin päättää mukavan jutustelun syksyisenä pimeänä iltana, kissan nukkuessa nojatuolissa.

*Valto Holopainen,
Tuulikki Metsola*

*Ronkaisten sika, Eetu. Kuva: Hilkka
ja Teuvo Rokaisen kokoelmista.*

Kalevi Miettinen, Tuusniemen Hirvimiehet ry

Kalevi, juureva metsämiehen esikuva. Rauhallinen ja jyvän harvasanainen jutustelija.

Suonenjoella käydyin maamieskoulun jälkeen hän palasi kotitaloonsa Liukonpellon Miettilään ryhtyen hoitamaan maatilaa. Tilanhoidon ohella tuli mukaan erilaiset luottamustehtävät, mm. metsänhoitoyhdistys, jossa hän toimi myös puheenjohtajana.

Sukupolven vaihdos tilalla tapahtui vuonna 1995, jonka jälkeen tilanpitoa jatkoi poika Rauno.

Metsästysvietti on tullut hänelle suvun perintönä. Isän mukana hän oppi jo nuorena kunnioittamaan luontoa ja sen antimia.

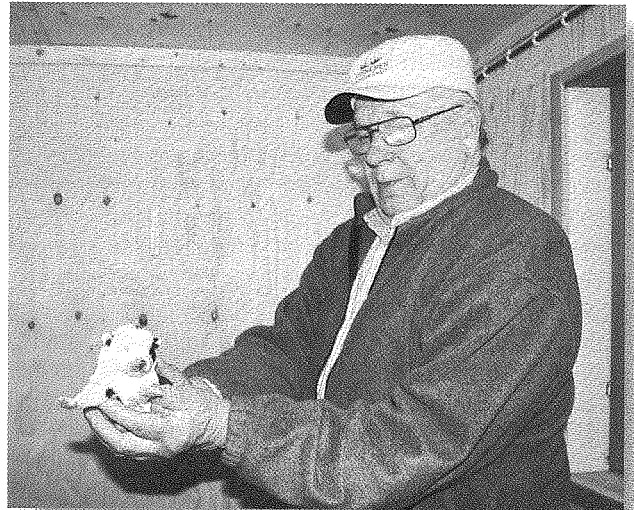
Heti, kun laki salli lähteä metsänriistaa hakemaan, hän hankki aseensa ja aloitti pienriistan metsästyksen. Samoillessaan saloilla hänellä oli jo oma ajokoiri. Tästä koirasta tuli kunniakirja näyttelystä. Se lämmittää mieltä vielä vuosikymmenien jälkeenkin. Tarinan kuuntelijalle tulee vahvasti mieleen, kuinka hyvä ystävä ja kaveri se koiri on Kaleville ollut.

Kalevi liittyi hirvimiehiin isänsä tilalle 1959, siis neljä vuotta seuran perustamisesta. Isänsä kivääriin Kalevi sai kanto-oikeusluvan Väkkeen Vilhon avulla. Ville oli siihen aikaan poliisina kirkonkylällä ja oli myös seuran perustajajäsen. Ampumakokeen jälkeen alkoi varsinaisen hirvestys.

Ensimmäisen Jämsän pestykorvan Kalevi hankki vuonna 1976. Sittemmin ko. koiria on ollut useita. Koirat ovat oppineet isäntänsä rauhallisella koulutuksella hyvin ajamaan hirviä. Lukematon joukko hirviä on päätyntynyt niiden koirien ajosta kiväärin piipun eteen. Nyt Kalevin hoivissa on kaksi Jämsän pestykorvaa, yksi karhukoiri ja yksi Suomen pestykorva. Näyttelyistä on tullut useita kunniakirjoja.

Kalevi muistelee erästä metsästysreissuaan. Kerran Haaponiemellä Hyvärisen Eskon ajossa oli kaksi naarashirveä. Oli pyhäiltä ja Esko sai tilaisuuden ampua, mutta kivääri ei laennut. Sen jälkeen hirvi juoksi Kalevin passiin. Takaa päin ammuttu laukaus sattui pötsin kautta selkärankaan. Hirven juoksu loppui siihen paikkaan. Oli myöhäinen pakkasilta. Hirvi päätettiin nylkeä siinä paikalla. Se vedettiin puun oksaan riippumaan ja nahka poistettiin kuun ja tähtien valossa. Elikko roikkui yön yli oksassa. Yöllä oli kova pakkas, joka jäädetti järven, jolloin oli helppo vetää saalis jäitä pitkin lahtivajalle.

Toinen mieleen jäänyt tapaus sattui, kun Kalevin poika Rauno ampui hirveä. Osuma ei ollut tappava, vaan eläin jatkoi juoksuaan kohti Kalevin passia. Rauno huuteli kovalla äänellä; "Ammu, ammu". Kalevi ampui heitolaukauksen suoraan hirven otsaan. Hirvi teki täyden

Kalevin kädessä kahden päivän ikäinen, harvinainen valkeapäinen koiranpentu. Pennun emä on 7-vuotias karjalan karhukoiri Vuohirannan Wiiru.

voltin Kalevia kohti, jolloin takasorkat heittivät hatun pois hänen päästään.

Viestintä oli ennen älypuhelimia hieman työläämpää. Kolme peräkkäistä kiväärin laukausta oli merkinä kaadosta. Useimmiten hirvi haettiin hevospelillä ja vietiin lahtivajalle. Lahtipaikkoja oli mm. Happolassa kirkolla, Mattilassa toimintaa oli kymmenisen vuotta, sen jälkeen Palomäen tilalla. Sittemmin lahtipaikka siirtyi uudelle kotamajalle.

Kalevi on toiminut neuvottelijana eri tahojen kanssa hyvässä yhteisymmärryksessä. Oman porukan henki on ollut erinomainen.

Peijaisia porukka on viettänyt herkullisin pöydänantimin. Ohjelmana on ollut perinteinen kronikka hirvestyksen tapahtumista. Runoja naisväki on esittänyt tunteella ja Rissasen Martti näyttänyt kuvaamiaan erä- ja luontoaiheisia filmejä.

Tulevaisuus näyttää Kalevin mielestä epävarmalta. Porukka vanhenee eikä nuoria tahdo saada mukaan. Hirvilupien suhteen on ollut lyhytnäköistä toimintaa. Hirvikannan säätely alueittain ei ole ollut tasapuolista.

Toiminta jatkuu kuitenkin positiivisessa hengessä nauttien luonnon antimista ja sen kauneudesta. Saalis ei enää ole pääasia. Metsästä löytyy rauha ja hiljaisuus ja vastaakohtana myös jännitystä.

Pekka Mustonen

Tuusniemen LC 50 vuotta

Lausumme nyt onnittelet teille,
aikuisen miehen ikään ehtineelle
Tuusniemen Lion Clubille,
kansankielellä leijonille.

Onnittelet lämpimät lausun,
puolesta Tuusjärven kummikoulun.
Samalla kiitokset syvät,
yhteistyöstä ja rahalahjasta hyvästä.

Olette kannustaneet kummikoulun oppilaita,
kirjoittamaan Joululehteen tarinoita.
Olette kyydinneet heitä kerrat monet,
esiintymään Palvelukeskuksen vanhuksille.
On siellä laulettu, soitettu, runoiltu, näytelty,
ruusujen tekoon sorminäppäryyttä käytelty.
On nähty vanhuuden tuomia kurttuja,
ihmetelty asukkaiden kiitollisuuden juttuja,
miksi he nauravat, itkevät, vilkuttavat,
vaikka lapset vain kellopelejä kilkuttavat.
Näitä on pohdittu monesti koululla,
kun tervehdyskäynnit on ohi joka joululla.

Kun äitienpäivä toukokuussa koittaa,
taas uudet oppilaat heille haluavat laulaa ja soittaa.
On teistä, leijonat ja puoliset, aina mukana monta,
järjestetätte tarjoilua, jututatte vanhuksia ja kuvaatte het-
keä unohtumatonta.
Se esimerkki on lapsille hyvä,
siitä teille kiitos syvä.

Syksyllä tartumme innolla kynään,
ois tarkoitus kirjoittaa Joululehteen hyvään.
Siinä mietimme hetken ja tovin,
miten historiaa tekisin minäkin kovin.
Kun lehti sitten valmistuu,
kaikkien lasten päät kallistuu,
onko minunkin juttuni varmasti siellä,
ei lehteä silloin ostamasta kukaan kiellä.

Kun retkelle tai leirikouluun meillä tekevi mieli,
auttavat leijonat eivätkä sano: tuossa on oven pieli.

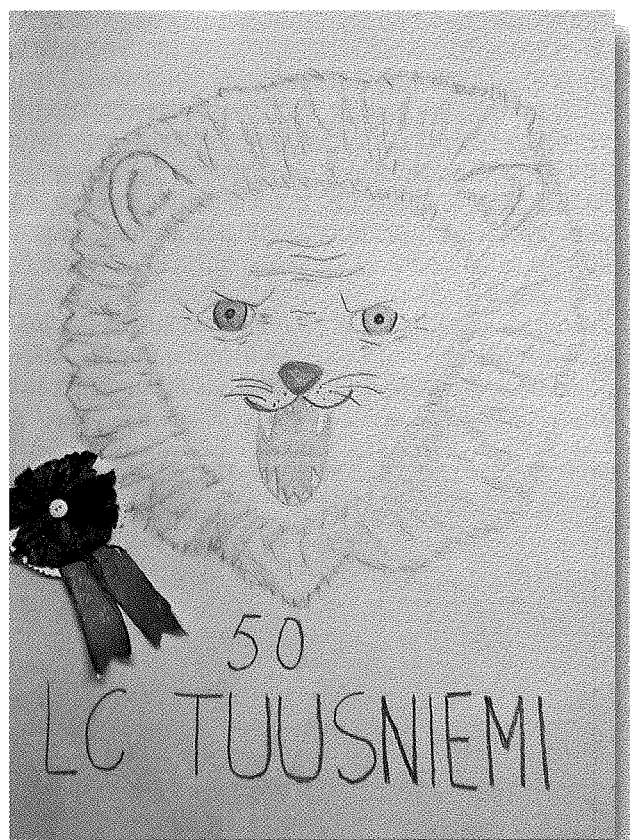
Kysyin kerran, mitä ne leijonat mielestäsi oikein ovat?
Oli vastaukset selvillä heti kovat.
Ne eivät ole savannin eläimiä,
vaan auttajia ja hyviä ihmisiä.
Leijonat keräävät rahaa kovin,
eivätkä pistä sitä oman taskunsa poveen.
He avustavat lapsia harrastuksiin ja retkiin hyviin,
vanhukset viedään ulkoilemaan tukien, etteivät kellahda
ojiin syviin.

Ostavat laitteita sairaille avuksi ja virkistykseksi,
marssivat itsenäisyyspäivän lippuvartiossa hillitysti.
Vielä kun saatais koululle vieraaksi,
varttunut leijona ikäänkuin ukiksi.
Hän kertoisi asioita oikeasta elämästä,
johon voisi samaistua pois omasta ikävästä.
Ei kaikilla ole ukin mallia hyvää,
on menneet asiat heille vain satua syvää.

Kun kerroin viimeisestä tonnin lahjasta,
oli oppilaat innoissaan ja miettivät vastalahjasta.
Oisko se ruusu vaiko karkki,
ei ainakaan autoparkki.
Tehdäänpä itse mitalli pahvista, napista, narusta vähäi-
seen hintaan,
onhan heillä jo tunnuksena pinssi takin rintaan.

Marja Koistinen

Kirjoittaja ja esittäjä
LC/Tuusniemen 50-vuotisjuhlassa

Piirros: Lotta Räsänen.

Löytömäen kotimuseo

Tuusniemen Löytömäelle tuli miniäksi vuonna 1948 **Ida Räsänen**. Hän oli hyvin kiinnostunut vanhoista esineistä koko ikänsä. Ida sai elämänsä aikana koottua mittavan museokokoelman. Kokoelman laajuus monipuolisuus ja erikoisuuskin hämmästyttävät. Idan lapset ovat myös kiinnostuneet asiasta ja ovat pitäneet esineistöä hyvässä kunnossa ja järjestyksessä. He ovat pyrkineet omalta osaltaan sitä kartuttamaan.

Löytömäki on vanha asuinpaikka, siinä on asunut monia sukupolvia Räsästen sukua, joka on tullut Löytömäelle Ohtaanniementä vuonna 1890.

Kokoelmat ovat karttuneet jo kauemminkin, sillä Idan mies **Lassi** ja hänen isänsä **Paavo** säilyttivät omana aikanaan käytöstä poistetut esineet.

Vanhat esineet ovat sijoitettu talon vanhoihin aittoihin, jotka siirrettiin kesällä 1970 pihan keskeltä kunniapaidalleen pihapiiriin laitamalle. Aitat siirrettiin kokonaisina, kaikkine tavaroineen, kuorittujen mäntytukkien päällä, kertovat Idan pojat **Ari** ja **Paavo Räsänen**.

Museoesineitä on aitoissa satoja. Vanhan klaffipiirongin kätköistä löytyy monenlaisia naisten käsitöitä, kuten viime vuosisadan alussa tehtyjä yönuttuja pitseineen, punapöimintaliinoja, kauniisti nimikoituja pyyhkeitä ja vuodeliinoja. Päästä vedettävän sängyn päälle on levitetty huiveja, joukossa on villainen rimssuniekkahuivi, josta on otettu malli ja värit Tuusniemen huiviin.

Museoaikanaan on vuosien aikana kertynyt laaja astiakokoelma. Hyllyillä on vanhoja soppa- ja soosiastiastoja, kermanekkoja, viilikuppeja ja monenlaisia kannuja. Myös erikoinen lasinen ”Koivu ja tähti” -maljakkokokonaisuus löytyy.

Hyllyiltä löytyy sota-aikana käytössä olleita yleisostokortteja, sakariinipurkkeja sekä kenttäpostikortteja.

Museossa ovat myös entisen kyläsuutarin ja räätälin työvälineet, kuten naskalit, vasarat, lestit, puunaulat, harjakset ja veitset.

Paavo Räsänen.

*Löytömäen Ida ja potaattikukko.
Kuva: Kotimuseon kokoelmista.*

Eläinten kellojakin on monenlaisia. Vaskisen lehmän kellon on tehnyt vuonna 1922 seppä Juoso Koistinen Loukeiselta. Maljasalmella on valettu hevosen aisakello on 1840-luvulta.

Vanhoja rahoja löytyy kymmenittäin. Joukossa on raha vuodelta 1738. Se on löytynyt talon pellosta. Hopea-ahoista on valmistettu entiselle Paavo-isännälle kellon perät.

Joukossa on hyvin paljon tavallisten työkalujen ja esineiden lisäksi harvinaisuuksia, kuten juurista punottu paksu köysi, jota on ilmeisesti käytetty nuottaköytenä. Köysi on karhea ja sitä vetäessä on tarvittu erikoinen nuottarukkanenkin, joka löytyy myös seinältä.

Museoon on tallennettu hyvin vanhojakin esineitä, kuten esim. pärepihdit ja edellisen vuosisadan puolella veistetty puusiivilä. Aitassa on myös ikivanha ruokahuoneen pyttyhylly ajalta, jolloin separaattoreita ei vielä ollut. Separatoreitakin löytyy hyvin monenlaisia.

Museon suurimmat käyttöesineet, kuten silppukoneet, viskuukone, laitareet, luokinpainin, jalaksen painin, sorkka-aatra, sekä kaikki hevosvetoiset muokkausvälineet ja työkalut on sijoitettu nykyisin vuonna 1987 niille rakennettuun erilliseen varastorakennukseen, joka on näitä välineitä aivan täynnä.

Löytömäen kotimuseo.

Ari Räsänen.

Löytömäen kotimuseo on todellinen aarre kaikkine säilytettyine välineineen. Ne kertovat nykypäivän ihmisille paljon. Kokoelmista ja niiden asettelusta huokuu todellinen rakkaus perinteeseen ja menneiden aikojen elämän ymmärtämiseen. Aika unohtuu museoesineitä katsellessa ja ihmetellessä. Hyvän laadun, huolellisen säilytyksen, aihepiirin mukaisiin ryhmiin aseteltuina kokoelmat tekevät hartaan olon. Mieleen tulee kunnioitus menneitä sukupolvia kohtaan. Ida Räsänen museoesittely on myös videoitu ja sitä on mukava myös katsoa esineiden katselun lomassa.

Vaikka kotimuseo ja sen esineet ovatkin vanhoja, niiden esittelyyn saadaan asiantunteva opastus tänäkin päivänä Idan lasten asiantuntevalla opastuksella.

Lisätietoa: Ida Räsänen os. Miettinen (s.18.2.1922 – k. 24.2.2004). Lassi Räsänen (s. 3.8.2007–k. 14.2.1978). Löytömäeltä on kuvia Räsänen sukukirja I. Matti Räsänen v. 2003 s. 115.

Valto Holopainen

Tämän artikkelin kirjoituksessa on käytetty vuonna 1990 julkaistussa Tuusniemen Joulussa ollutta juttua, monipuolisen museoon 30.9.2014 tehdyn tutustumisen lisäksi.

Elämää Tuusniemen Ritoniemessä jatkosodan aikana ja sen jälkeen

Muutimme Ritoniemeen vuonna 1941 keväällä Kouvolasta, jossa olimme asuneet välirauhan ajan. Vaikka itse olin vielä pieni on tapahtumia siltä ajalta tullut paljon mieleeni. Veljeni **Raimo** ja sisareni **Raija** vanhempina muistavat niitä aikoja paremminkin. Niitä olemmekin nyt yhdessä muistelleet. Raimon poika **Petri** kirjoitti isänsä haastattelun erikseen. Raijan muistelmia sisältyy tähän osaan.

Kesäisiä tapahtumia olivat marjastukset. Mustikoita keräsi kukin vointinsa mukaan. Mustikkamaitoa syötiin usein. Sokeria ei tainnut olla joukkoon laittaa.

Meillä kasvatettiin myös sika joka kesä. Sika oli kuin perheenjäsen konsanaan, se osallistui meidän leikkeihin täysillä ja innokkaana. Sika oli mukana marjametsässäkin ja tulia aina syömään mustikoita samalta mättäältä. Sialla ratsastettiin ja se oli hauskaa.

Päivittäin uimme paljon järvessä ja sika oli mukana. Syksyllä olikin sitten suuri suru, kun kesäinen ystävämme ja leikkitoverimme tapettiin. Leikkitoveri ei maistunut syötäväksi.

Kun Juojärven rannalla asuttiin eräs vaarallinen huvi oli mennä syksyllä järven jäädyttyä iltahämärissä jäälle liukumään. Tätä tehtiin, vaikka jää ei vielä ollut kovinkaan vahvaa. Kukaan ei kuitenkaan pudonnut.

(Raijan muistelua)

Rannassa oli punainen sauna ja on se siellä vieläkin. Siinä saunassa kylvettiin kesät talvet. Alkuaikoina niemessä oli myös korsusauna, mutta se jossain vaiheessa paloi.

Siellä punaisessa saunassa poltettiin **Hälvän Eeron** kanssa ensitupakat. Me istuttiin suuressa padassa ja tehtiin vastanlehdistä ja sanomalehden reunasta tötteröt ja eikun palamaan. Kiinnihän siitä jouduttiin, enkä ole sen jälkeen tupakoinut.

Yksi keväinen tapahtuma tulee mieleen, kun Eeron kanssa menimme läheiselle pellolle. Peltö oli juuri sulanut lumesta ja oli hyvin liejuinen. Niinhän siinä kävi, että kengät jäivät peltoon kiinni. Sukkasilla tultiin sitten liejusta kotia.

Äiti kävi päivällä kylillä ”hamstraamassa” meille korttiannosten lisäksi ruokaa. Rahaa oli kyllä käytössä, mutta ruuasta tahtoi olla pulaa.

Tällaisella hamstraamisreissulla pari äitiä oli sitten soutanut Tiheensaareen saakka. he ostivat sieltä voita ja maitoa. Siitä alkoi näihin päiviin asti kestänyt ystävyys silloin saarella asuvien Holopaisten perheen kanssa.

(Raijan muistelua)

Pelottavia tapahtumia oli sodan aikana. Saimme tietää, että Tuusmäkeen oli pudotettu desantteja. Pimeällä piti muutenkin pitää pimennysverhot kiinni. Ei saanut näkyä verhon raosta öljylampun valoa. Vartiomies valvoi myös tätäkin. Desantit saatiin sitten kiinni ja pelkokin siltä osin hävisi.

Kenkinä käytettiin talvella tallukkaita. Ne oli ommeltu paksusta sarasta ja siten hyvin lämpöiset. Oli myös puupohjaisia kenkiä. Niiden pohjiin tarttui helposti lunta, jota piti sitten välillä kopistella pois. Puukenkien päällä olevat paperipäälliset hajosivat helposti.

Sain myös uudet rottinkisauvat, mutta heti ensimmäisellä hiihtoretkellä sain ne poikki. Se kun piti niillä tökkiä lumimöykkyjä puista pois ja sauva katkesi ja taas tuli nuhteita.

Äiti teki minulle lampaan nahasta hienot valkoiset rukukset. Jäätä pitkin ajettiin meidän editse hevosella mutaa. Sitä vietiin kirkonkylältä saariin päin. Meidän piti tietysti päästä reen jalaksille ottamaan hevoskyytiä. Kun pidettiin reen laidasta kiinni niin siinä rukkaset menivät mätästä mudasta erivärisiksi. Itku siinä taisi tulla kun ei enää ollut valkoisia rukkasia.

Vielä sen ajan ”kotieläimistä” joita oli jokaisessa kodissa. Meillekin niitä russakoita jostain ilmaantui – olihan niitä vielä lutikoitakin. Talvella niitä yritettiin tuhota jättämällä talo kylmilleen tai myrkyttämällä. **Valto** kertoi tässä kerran, että veljeni Raimo oli ollut Tiheensaarella käymässä. Hän oli ollut siellä yötä. Illan pimeessä kun russakat olivat lähteneet liikkeelle oli Raimo kerännyt niitä tyhjään tulitikkulaatikkoon. Oli sanonut, että meillekin pitää näitä saada, kun näitä ei meillä ole. Siitäköhän ne sitten meille ilmaantuivat? Äiti ei kuitenkaan olisi antanut niitä meille tuoda.

Loppukesällä 1944 alkoi jo sodan loppu hämöttää, silloin käytiin vielä Ilomanantsin taisteluja. Sieltä kuului Ritoniemeenkin kaukaista tykistötulen jylinää. Nämä äänet tulevat vieläkin pelottavina lapsuuden kokemuksina mieleen.

Koulumatkat kuljimme kaikki Ritoniemen lapset yhdessä. Metsäisellä tiellä ei ollut tietoaakaan valaistuksesta. Siellä syksypimeässä kuljettiin tämä lähes kolmen kilometrin matka koululle. Pelätä emme kuitenkaan osanneet.

(Raijan muistelua)

Uuno Ruohosen perhe Kouvolassa vuonna 1941. Sotilasmestari Uuno Ruohonen (s. Turussa 1909, k. 1976), Lyyli Ruohonen (s. Virtasalmella 1906, k. 1983). Viipurissa syntyneet lapset (vas.) Raimo (s. 1936), Raija (s. 1938) ja Rauno (s. 1939). Raimo oli ammattikoulun opettaja, Raija liikenneministeriön kanslisti ja Rauno Kuopion asevarikon sotilasmestari. Kuva: Rauno Ruohosen kokoelmista.

Sota päättyi sitten syksyllä 1944 ja alkoi rauhan aika. Asuimme Ritoniemessä vielä syksyyn 1946. Isämme työpaikaksi tuli Viestirykmentti Riihimäellä. Vähitellen muutkin perheet alkoivat muuttaa kukan mihinkin. Me kerkesimme kuitenkin aloittaa koulun käynnin Tuusniemellä.

Yksi järkyttävä tapahtuma sattui syksyllä 1946. Meidän naapurissa tapahtui perhesurma.

Perhe oli valmistautunut muuttamaan pois, tavaratkin olivat pakattuna muuttolaatikoihin.

Perheen isä oli tullut perhettään hakemaan.

Me ihmettelimme sitten, kun niillä ei näkynyt mitään liikettä. Perheen kissa vain katseli makuuhuoneen ikkunasta. Kannoimme veljeni kanssa ison laatikon niiden makuuhuoneen ikkunan eteen pystyäksemme siltä katselemaan sisälle.

Se mitä siellä näimme on syöpynyt iäksi mieleen. Koko perhe oli vuoteissa surmattuna. Perheen isä oli tämän tehnyt. Tämä näky oli sen ikäisen lapsen silmissä kauheaa, eikä häviä mielestä koskaan.

Poliisit tuli sitten paikalle ja vainajat vietiin pois. Äitini jouti vielä siivoamaan surman jäljet.

(Raimo-veli muistaa tämän tapahtuman hieman toisin)

Sota on mennyt. Meidän perheen evakkoretki oli alkanut syksyllä 1939 Viipurista Tuusniemen Ritoniemen kautta syksyllä 1946 uuteen asuinpaikkaamme Riihimäkeen.

Naapuritaloissa asui **Voutilaisia, Kumpulaisia, Lehtorannat, Hälvät, Harjanteet, Nevalaiset, Väänäset**, tällaisia nimiä tulee mieleeni.

Muuton jälkeen kävimme sitten vielä Tuusniemen Tiheensaassa **Holopaisilla** kesää viettämässä. Siellä on vielä aitassa tänäkin päivänä valkoinen pinnasänky missä lapsena nukuin.

Ne kesät Tiheensaassa ovat jääneet ikiajoiksi mieleen Lapsia oli paljon ja hauskaa oli. Siellä sai uida mielin määrin ja aina paistoi aurinko.

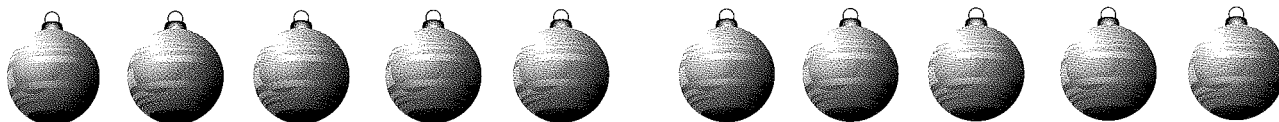
(Raijan muistelua)

Täyttäessäni 70 vuotta kesällä 2009 teimme risteilyn **Tuulan** ja **Valton** kanssa Juojärvellä. Mukana oli vaimoni **Hellin** ja lapset perheineen. Syötiin piknikit Laajamäen muistorikkaassa rannassa.

Olen asunut vuodesta 1965 alkaen Kuopiossa.

Rauno Ruohonen

PS. Valto Holopainen on jo useamman vuoden ajan toivonut, että kirjoittaisin näitä muistelmia Tuusniemen Joululehteen. Tietääkseni kukaan Ritoniemessä asuneista viestipataljoonan perheistä ei ole näistä aikaisemmin kirjoittanut. Nyt tähän ryhtyivät myös sisarukseni.

Muistoja Tuusniemen Ritoniemestä

Siirryimme Tuusniemen Ritoniemeen keväällä 1941. Ritoniemeen oli sijoitettu Viestipataljoona 4D, joka perustettiin komentajan käskystä 9.4.1940. Pataljoonan kantanhenkilökunta oli sijoitettu nopeasti rakennettuihin paritaloihin, jotka oli rakennettu keväällä 1941. Talot olivat matalia ja niissä oli loivat ulkokatot.

Meidän asunnossa oli keittiö, olohuone ja makuuhuone. Olohuone oli talvisin kylmä. Asuimme pelkästään keittiössä ja makuuhuoneessa. Pihalla oli ulkokuonera-kennus yhtä paritaloa varten. Siinä oli puucee ja puuliiteri. Aliupseeritaloja oli kuusi. Parin kilometrin päässä oli kolme upseeritaloa, jotka olivat isompia. Upseeriperheet läksivät sieltä sodan jälkeen kaikki pois.

Ritoniemen kärjessä oli sauna, jota lämmitettiin joka viikon loppu. Juoma- ja talousvesi otettiin järvestä. Niemessä oleva vesi oli oikein hyvää ja puhdasta.

Taloissa ei ollut juoksevaa vettä, ei viemäriäkään. Meillä oli valaistuksena karbidivalaisimia. Sähköä ei taloissa ollut. Sähköjohdot taloihin oli kylläkin vedetty, mutta sähkölinja oli kirkonkylässä asti. Ritoniemeen ei keritty vetää sähköä koko meidän siellä asumisen aikana.

Meidän talon toisessa päässä asui luutnantti Tenhusen perhe, jossa oli minua vuotta vanhempi Pekka-poika. Muissa taloissa asui ainakin Hälvän, Laitisen, Louhelaisen ja Kumpulaisen perheet.

Meidän naapuritalossa asui kapteeni Väänäsen perhe, johon kuuluivat myös tytär ja vaimo.

Yhdessä talossa, joka oli vähän niin kuin suon reunalla ja sisällä talossa lattiat kallellaan, asui paikkakunnan vanhempia reserviläisiä 6 – 7 miestä, jotka toimivat ns. komennuskuntina. Aliupseereista oli joku aina vuorolleen kotona lomalla ja komensi tätä reserviläisporukkaa.

Perheillä oli jonkun verran kotieläimiä. Meilläkin oli parina kesänä sika ja Terälän perheellä lompaita. Minulla ja Tenhusen Pekalla oli kaneja, joille teimme kanikopit ulkorakennuksen viereen. Kanit kuitenkin loppujen lopuksi syötiin ja nahkat nyljettiin tuppeen ja vedettiin lopuksi laudan päälle. Niistä sai sitten jonkun markan, kun vei ne kirkonkylän kauppaan.

Aloitin koulun vuonna 1943. Koulu oli Tuusniemen kirkonkylässä ja oli semmoinen Tuusniemen keskuskoulu. Koulumatka tehtiin syksyisin ja keväällä kävellen ja talvella hiihtäen. Koulumatkaa oli useita kilometrejä.

Me pojat vietimme paljon yhdessä aikaa. Aina oli jotakin mielenkiintoista touhua, luvallista ja luvatonta. Me lapset leikimme karbidilla – heitimme kourallisen sitä lumihankeen ja se syttyi tulitikulla palamaan. Luutnantti Väänäsen ulkokuoneessa oli ruutipusseja, jotka me lapset löydettiin ja niiden avulla riitti kaikenlaista touhua. Kesällä kalasteltiin ja rakennettiin kalaturoja. Turo käsitti kolme kuusennärettä, jotka ankkuroitiin pohjaan pystyasentoon ja näiden havujen seassa pienet ahvenet saivat olla turvassa ja läheltä sai hyvin ahvenia ongella.

Oli meillä yksi pieni venekin käytössä.

Perheet olivat jonkin verran tekemisissä keskenään, mutta sosiaalinen yhteydenpito rajoittui Ritoniemeen. Kirkonkylä oli liian kaukana. Tuusniemeltä oli linja-autoyhteys Kuopioon. Äidin kanssa käytiin silloin tällöin Kuopiossa. Kesäisin Kuopioon liikennöivä höyrylaiva Tapiopysähtyi meijerin laituriin ja ainakin kerran teimme sillä reissun Kuopioon.

Ritoniemessä sattui myös järkyttävä murhenäytelmä, kun eräs upseeri tuli kotiinsa ja tietävästi joidenkin henkilökohtaisten vaikeuksien vaivaamana ampui vaimonsa, tyttärensä ja itsensä. Kun upseeri ei ilmaantunut palveluspaikkaansa, tuli Tuusniemen nimismies tarkistamaan tilannetta.

Sodan päättymisen jälkeen vuonna 1944 koululle tuli jalkaväkiporukkaa. Siinä porukassa oli jalkaväen luutnantti Laine, joka jäi sitten Tuusniemelle kirkonkylän koululle opettajaksi.

Koulun kuri oli naisopettajan johdolla löystynyt ainakin meidän poikaoppilaiden osalta. Laine palautti kurin nopeasti. Kun kurinpalautusta tarvittiin ensimmäisen kerran, hän käski meitä huonosti käyttäytyviä poikia hakemaan koivuhalon pihalta ja asettumaan polvilleen talon viereen. Koivuhalkoa piti pitää suoraan käsin ylhäällä. Asento tuntui nopeasti epämukavalta, eikä kurinpalautus tarvinnut enää sen jälkeen tehdä.

Sodan jälkeen Laatokan rannalta Salmi-Uuksusta tuli siirtolaisia Ritoniemeen. Yksi näistä oli kalastaja Kamotska jolla oli iso keulakajuuttainen kalastusvene. Kamots-

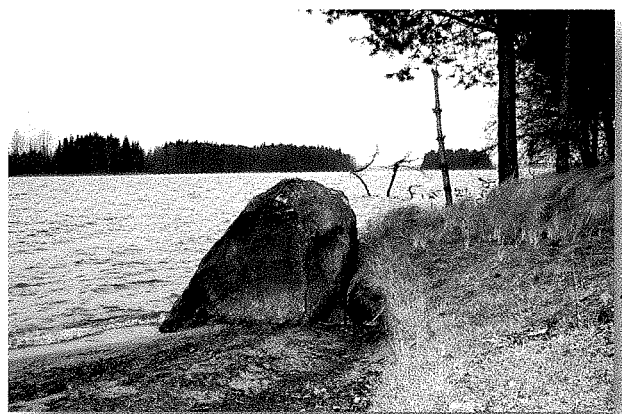
Ritoniemen ja Tuusniemen ns. aliupseeri- ja upseerikylän muodosti kymmenen loivakattoista parakkia. Ne rakennettiin pikavauhtia vuosien 1940 ja 1941 aikana. Ritoniemen upseerikylän talot käsittivät 3 h + keittiön ja palvelijan asunnon. Aliupseeritalot olivat 2 h ja keittiön kokoisia. Yksi rakennus varattiin kerhotilaksi. Rakennukset olivat kevytrakenteisia ja talvella kylmiä. Kuva: Rauno Ruohosen kokoelmista.

Iso kivi Ritoniemessä oli suosittu leikkipaikka. Takana näkyy Savonniemi, jossa oli ns. Taavetti Miettisen mökki. Kuva: Rauno Ruohosen kokoelmista.

ka tuli Ritoniemeen Sumilofin perheen mukana Kerran päästiin koko meidän ja Hälvän perhe hänen mukanaan käymään Heinäveden luostarissa, jonne Valamon luostari oli siirretty. Kamotska tunsu Valamossa asuneita munkkeja, joita menimme tapaamaan. Kun olimme munkin kammiossa Kamotska kaivoi viinapullon taskustaan ja tarjosi munkille ryypyn. Veli kulautti heti puoli pulloa kerralla ja antoi pullon edelleen toiselle munkille. Tälle aine maistui yhtä hyvin ja Kamotskalle itselleen enää vain muutama tippa. Luostarissa oli isoja sikoja. Muistan, että luostarin keittiössä palvelevat munkit olivat hyvin isoja ja lihavia miehiä. Oli vissiin sikaa tullut paljon syötyä.

Siirtolaisia asutettiin ainakin Ritoniemessä Väänäsen taloon. Muistan näissä perheissä olleen pari poikaa, jotka

Ritoniemen kivi 3.11.2014.

olivat olleet sotalapsina Ruotsissa. Karjalan siirtolaisilla oli ihmeellinen ampuma-ase, jota he kutsuivat höyrytykiksi. Se oli poikien juttuja. Polkupyörän pumppuun laitettiin vettä. Toinen pää hakattiin kiinni ja taitettiin jotenkin ja koko vehje heitettiin nuotioon, jolloin se sitten jysähti kun höyrynpaine nousi. Kova pamaus siitä tuli, mutta eipä sitten muuta.

Ritoniemessä oli mukava asua – vesistöä oli joka puolella ja seutu oli muutenkin kaunista. Asuimme siellä syksyyn 1946 saakka, kun muutimme sitten Riihimäelle. Ritoniemessä oli pihamaalla koivunrunko. Se oli niin paksu ettei me saatu sitä pilkottua. Sinne se jäi kun sieltä pois lähdettiin.

Petri Ruohonen,

Kirjoitettu Raimo Ruohosen (s.1936) haastattelun pohjalta. Raimo asuu Raumalla.

Ruohoset Tiheensaaressa

Ritoniemessä asuvat Viestipataljoonan kotijoukot tutustuivat ympäristöön. Se ajan tavan mukaan yritettiin saada elintarvikkeita suoraan kantaväestöltä, joilla oli kotieläimiä. Kun miehet olivat rintamalla ja palveluspaikoissaan muualla äidit soutivat suuren Juojärven yli, lähes seitsemän kilometriä Tiheensaareenkin asti. He saattoivat saada sieltä ostetuksi voita, maitoa, kananmunia, lihaa ja kalaakin.

Näin he tutustuivat paikallisiin ihmisiin ja toivat samalla väriä ja monipuolisuutta mukanaan. Vaikka he puhuivat erilaista kieltä ja murretta ja käyttivät asioista erilaisia nimityksiä, he olivat mukavia ihmisiä. Heidän lapsensa olivat jotenkin vilkkaampia, kuin vakituisten asukkaiden ja sen takia jännempiä.

Ruohosen perhe tuli läheisemmäksi ja niinpä sitten kun he muuttivat Riihimäkeen, he eivät unohtaneet Tuusniemeä ja Tiheensaarta. Perhe tuli useina kesinä sinne ”kesälaitumelle” Oliko se sitten sen ajan maaseutumatkailua?

Lempi Ruohonen kirjoitti äidille jo hyvissä ajoin keväällä halustaan taas tulla, jos meille sopii ja mihin aikaan kesästä olisi paras aika tulla?

Muistan, että äiti neuvotteli ajankohdasta isän kanssa. Perhe tuli sitten sovittuna aikana. Perheen isä tuli sitten myöhemmin, kun hän sai lomaa.

jatkuu seuraavalle sivulle

Tiheensaaressa on vielä tallella pinnasänky, joka jäi Tuusniemelle, kun Ruohosen perhe muutti pois. Taustalla aitta, joissa nukuttiin. Kuva otettu syksyllä 2014.

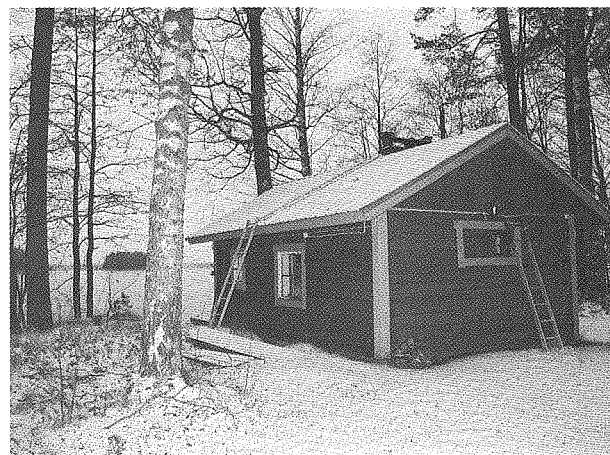
Me lapset odotettiin innokkaasti Ruohosten tuloa. Se tiesi erilaista aikaa. Saaressa ei ollut sisarusten lisäksi muita leikkikavereita. Päivät olivat sitten erilaisia. Parhaiten on jäänyt mieleen soutumatkat järvelle. Lasten äiti Lempi tykkäsi soudella järvellä ja me lapset olimme mukana.

Sitten oli tiedossa perheen isän **Uuno Ruohosen** tulo. Me sitä jännitettiin. Oli tiedossa kovempaa kuria. Uuno Ruohonen, vääpelinä oli luontainen kurin pitäjä. Koltto-sista ja tottelemattomuudesta meitä rankaistiin. Hän ei tehnyt siinä eroa omien lastensa ja meidän välille.

Marjassa piti olla ahkerasti, "lintsata" ei saanut. Suussa piti pitää tikkua, että kaikki marjat osuivat astiaan, ei omaan suuhun.

Naapurissa asuivat **Aliina** ja **Ida-Katri**. he menivät meidän kautta joka aamu aamulypsulle toisiin saariin. He olivat aikaisin liikkeellä. Kun he aamusella tulivat meille päin maitoastiat kilisivät tyhjinä. Samalla he juttelivat meidän mielestä liian äänekkäästi. **Ruohosen Raimo** keksi, että tehdään naapurin mummoille jekku. Vedetään aitan ja navetan välille rautalanka, sen polun yli jota he tulevat.

Lypsulle menijät kuitenkin huomasivat meidän ansan, kuin myös Ruohosen Uuno. Siitä tulikin rangaistusta. Meidät pojat pantiin jonoon ja sitten Uuno marssitti meitä rantaan ja takaisin monta kertaa. Hän komensi ankaralla äänellä "yksi – kaksi", kuin armeijassa ikään. Me pojat tottelimme nöyrästi, mutta jälkepäin arvelimme sen olleen simputusta, minkä sanan olimme aikuisilta miehiltä kuulleet.

Tämä sauna Ritoniemessä on viimeinen alkuperäisen näköinen rakennus varuskunnan ajoilta. Kuva 19.11.2014. Saunan omistaa Mika Mylläri.

Siihen aikaan lastenkin piti olla heinäpellolla töissä, niin Ruohosen lastenkin. Meille luvattiin, että uimaan ei saa mennä ennen kuin määrätty homma oli tehty. Ajettiin heiniä latoon, **Ruohosen Raija** joutui polkemaan latoa. Vaikka lato tuli täyteen sitä piti vielä polkea. Parekatosta ulos tulevat rautanaulat tökkivät Raijan päähän. Minä huomasin sen ja minua säählitti vieraan tytön kohtalo. Raija oli sievä tyttö ja olin kai vähän häneen ihastunutkin. Sitten kun lato oli aivan täynnä Raija painui hiuksiaan hulmuttaen uimaan.

Raimo oli vilkkaampi ja pyrki aina keksimään kaikenlaista jekkua. Rauno oli kiltimpi ja pyrki olemaan sen mukaisesti tottelevainen. Kerran piti lähteä koko joukolla marjaan. Raimo sanoi minulle eiköhän karata, eikä mennä toisten mukaan. Meitä rupesi kuitenkin kaduttamaan ja läksimme etsimään toisia. Kun he löytyivät selvisi, että meillä ei ollutkaan marja-astiaa mukana. Toisten astioihin kerääminen ei tietenkään onnistunut. Tästäkin saatiin isä-Uunolta rangaistus.

Yksi leikki oli kun pantiin jollekin meistä säkki päähän ja soudettiin ympyrää veneellä, vähän joka suuntaan. Soudettiin sitten johonkin rantaan. Talutettiin "säkkipää" metsään, otettiin säkki pois. Sitten meitä nauratti kun säkkipää oli aivan eksyksissä, eikä rannassakaan vielä ymmärtänyt missä ollaan, vaikka oltiin ihan tutussa paikassa.

Kun Rauno halusi viettää 70-vuotispiiknikit Tiheensaaressa kävimme katsomassa eräällä luodolla kivilinnaa, joka lapsena rakennettiin ja sieltä se 60 vuoden jälkeen hyvin löytyi.

Valto Holopainen

Savonniemen Taavetti ja Iita

Taavetti ja Iita Miettinen

Savonniemessä, joka on Ritoniemeä vastapäätä ja lähellä Tuusniemen kirkonkylää, on kunnan kolmekymmentäluvulla rakennuttama mökki. Mökki on rakennettu kunnan sairaanhoitajaa varten. Mökissä asusti neljä- ja viisikymmentäluvulla **Taavetti ja Iita Miettinen** perheineen. Perheeseen kuului neljä lasta: **Lauri, Otto, Esko ja Elsa.**

Mökistä hoidettiin "lossiliikennettä" veneellä Ritoniemeen ja takaisin. Taavetti Iidan kanssa huolehti lossiliikenteestä. Paikan nimen mukaan heitä ryhdyttiin nimitämään Savonniemen Taavetiksi ja Iidaksi.

Taavetin ja Iitan huomasi Tuusniemen katukuvassa siitä, että Taavetti kulki edellä ja Iita jälessä. Taavetti oli tarinamies, joka tarinoi mukavasti kaikkien kanssa. Tarinaa häneltä riitti myös poikasille. Iita on mieleeni jäänyt hymyilevänä ihmisenä. Kun venekyytiä tarvittiin, niin Iita lähti kyytiin tai haki kyydittävät Ritoniemestä. Kyydistä maksettiin pieni korvaus. Kyyti järjestyi myös pimeänä syksy-yönä, sekä tuulen ja myrskyn aikana. Tansseissa kävijät ja riijuulta palaavat saivat kyydityksen Taavetilta ja Iitalta yönaikana.

Myöhemmin Taavetilla ja Iitalta oli venemoottori, Kipinä, jolla he liikuskelivat ja järjestelivät kyytejä hautausväelle ja muille juhlijoille. Meille hankittiin myös Kipinä-merkkinen moottorivene. Tämän moottoriveneen käyttöö Taavetti opetti minulle ja Eero-veljelleni.

Taavetti kävi useasti myös meillä ja kertoili kuulumisia ja tarinoita. Hänen tarinoitaan kuunneltiin mielenkiinnolla. Suuri osa tarinoista oli tietenkin totta, mutta seuraan mahtui kait vähän muutakin.

Taavetti oli rintamalla ollut mies ja tarinoita tuli myös niiltä ajoilta. Muistan kerran Taavetin olleen käymässä meillä ja hän kertoi tarinoita rintamilta. Erään kerran hän oli rintamalla herännyt siihen kun ympäriltä kuului vierasta kieltä, venäjää ja mikä pahinta kun hän avasi silmänsä, niin näki kolme viholliskiväärimestä, joitten aseet osoittivat häntä kohti.

Me lapset tietenkin heti kysyimme häneltä miten hän siitä selvisi. Taavetti vastasi lyhyesti, että "selvisin". Toinen tapaus, joka on jäänyt Taavetin tarinoista mieleen on erään **Rantala**-nimisen miehen katoaminen. Rantala oli sodan jälkeen asettunut Juojärvelle Horkan saareen ja kalastamisella elättänyt itseään. Kerrottiin, että hän oli joku sotaherra, joka sodassa oli menettänyt hermonsä. Rantala oli ollut äkkipikainen. Sitten kävi niin, että Ran-

tala katosi jälkiä jättämättä. Epäiltiin hänen hukkuneen tai hukuttaneen itsensä tai muutoin kadonneen.

Tarinat Rantalasta lähtivät liikkeelle. Taavettikin antoi siihen oman tarinansa. Kerran taas Taavetti oli meillä käymässä ja me kuuntelimme hänen tarinoitaan. Taavetti kertoi, että hän näki unen jossa Rantala tuli hänelle esille. Rantala oli unessa Taavetille kertonut olevansa Juojärven syvimmän paikan laidassa (Haapasaaren laita). Taavetti sanoi, että hän unessa kysyi miten hän sinne on joutunut. Rantala oli ruvennut vastaamaan, mutta samalla Taavetti oli herännyt siihen, että Iita oli herätellyt häntä saunavastojen taittoon. Näin ei Rantala ollut kerinnyt tietoa katoamisestaan Taavetille antaa. Myöhemmin Taavetti siirtyi asumaan Tulikallioon. Tarinat jatkuivat siellä.

Viimeiset elinvuotensa Taavetti ja Ida asuivat Vanhustentalossa Tuusniemen keskustassa. Taavetti Miettinen (s. 10.8.1901 – k. 29.10.1978). Ida Helena os. Nissinen (s. 12.5.1900 – k. 28.6.1974).

Olavi Nissinen,
Saunaniemen Olli

*Taavetti ja Iita Miettinen.
Kuva: Erkki Miettisen kokoelmista.*

Tuusjärven koulu lukuvuonna 2014-2015

Tuusjärven koulussa opiskelee 41 oppilasta esikoulusta kuudenteen luokkaan. Tämä 3-opettajainen koulu sijaitsee Kuopio-Joensuu tien varrella 12 kilometriä Tuusniemen keskustasta Kuopioon päin. Olemme kuntamme ainoa sivukylän alakoulu. Pienessä kouluyhteisössä on kodinomainen tuntu, kaikki tuntevat toisensa. Isommat oppilaat ovat pienempien kummeja ja siten apu vaikkapa kengän nauhojen sitomisessa on lähellä. Välituntileikeihin osallistutaan välillä oman luokan kanssa tai koko koulun yhteisellä pelillä tai leikillä. Jos joku haluaa olla välillä omassa rauhassaan, sekin sallitaan ilman, että sitä kyseenalaistetaan. Oppilaiden henkilökohtaiset tarpeet tunnetaan ja niihin haasteisiin pyritään vastaamaan. Luokkatyöskentelyn lisäksi oppiryhmiä on eri luokkaryhmien välillä. Esimerkiksi tähän juttuun on osallistunut äidinkielen 3,4 ja 6 luokka oppitunnin puitteissa. ”Tuusjärvi taipuu moneksi”, ihan kuin Tuusniemen logossa sanotaan Tuusniemen taipuvan moneksi. Koulussamme pyritään antamaan mahdollisimman hyvät eväät jatko-opintoja ja tulevaa elämää varten Monista asioista keskustelemme hyvinkin syvällisesti oppilaslähtöisesti.

Äidinkielen tunnilla mietimme, mitä ajatuksia oppilailla on omasta koulusta ja ryhmien ajatukset ovat kootuna seuraavat:

Koulussamme on aika rauhallista.

Koulun piha-alue on mukava ja hauska, koska se on uusi. Kentän tekonurmella pelataan kesällä jalka-, pesä- ja koripalloa ja talveksi siihen kootaan jääkiekkokaukalo. Välitunneilla voi myös kiipeillä eri telineissä tai kiikkua vaikka hämähäkkikiikussa. Siihen meillä on omat luokkien kiikkuvuorot. Jotkut laitteet ovat aikuisille (kai 150 vuotiaille), emmekä saa mennä niihin. Karuselliin pääsevät kuudesluokkalaiset. Koulun takapihalla kasvaa kolme omenapuuta, joka luokalla on oma nimikkopuu.

Koulun sisätilat ovat hyvät, joskin joku tila on ahdas esimerkiksi tietokoneluokka. Alaluokan ja keskiluokan väliseinän äänieristys on melko huono. Joskus vetäisemme paljeseinän keskiluokan takaosaan. Välitunnilla kas-tuneet vaatteet voimme kuivata kuivauskaapissa ja sitten on mukava mennä seuraavalle välitunnille kuivissa käsineissä. Koulussa on myös hyvä valaistus.

Käytävä kulkee koulun läpi ja sen varrella ovat luokat. Luokkien ovet ovat melkein aina lukossa. Käytävän perillä on kaappi, jossa on ”kuolleita” lintuja. Sen kaapin päällä on Tuiskeen kiertopalkinto. Täällä ei ole hometta. Hyvä telkkari. Koulun liikuntasali on aika pieni, joten joitakin pelejä ei voi pelata sisällä.

*Tuusjärven koulun 120-vuotisjuhlasta.
Kuva: Tiina Leskinen.*

Koulukyydit on hyvin järjestetyt, vaikka odotusaikaakin tulee joinakin päivinä.

Meillä on kaunis ympäristö. Koulun lähellä on metsää. Siellä on hyvät mahdollisuudet pelata hippaa, piilosta, kymmentätkkua.

Täällä on hyvät soittomahdollisuudet. Täällä pidetään soittotunteja.

Koulun portin vieressä on iso kuusi, joka on istutettu silloin, kun Suomi täytti 50 vuotta. Toinen kuusi istutettiin, kun Suomi täytti 90 vuotta. Se on kyllä vähän raihnaisen näköinen, kun se on lähellä leikkipaikkaa ja siitä juostaan usein ohi ja yli.

Ruoka on todella hyvää, vaikka joskus onkin kovia perunoita. Ruoka tulee lämpimänä Tuusniemeltä. Ruokailemme omassa luokissa, meillä ei ole ruokalaa.

Täältä on pitkä matka Tuusniemelle.

Meillä on hyvä yhteishenki, mutta välillä tulee pientä kärhämaa, mutta asiat sovitaan. Olemme hyvässä sovussa myös opettajien kanssa. Meillä on hyvät opettajat. He ovat kivoja ja hyvässä sovussa ja he huolehtivat kaikista oppilaista. On hyvä kuri. Kyläkoulussa pidetään yhtä. Välillä opet antavat liikaa läksyjä. Tunnilla jotkut oppilaat meluavat. Koulun sääntöjä totellaan hyvin. Erilaisuutta hyväksytään ja luokkahenki on hyvä.

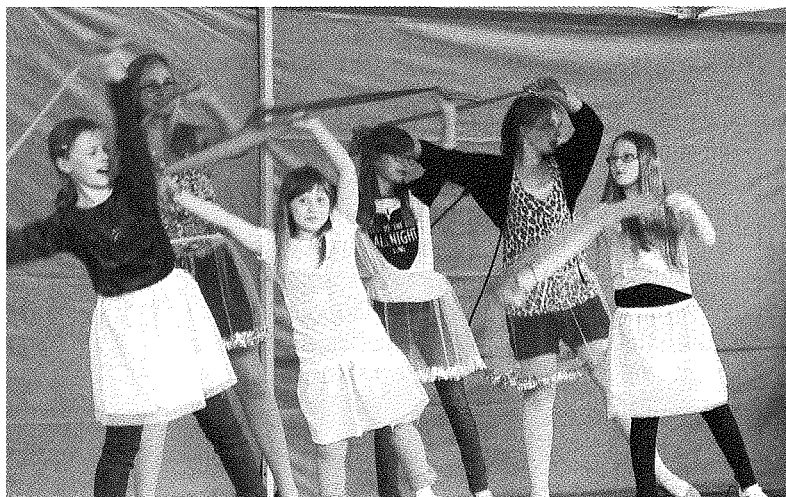
Koulun vessat ovat uudet ja hienot.

Käymme retkillä eri paikoissa. Lokakuussa kävimme Juojärviristeilyllä ja Rotkolaaksossa kotiseuturetkellä. Jos lähdemme linja-autolla jonnekin, niin silloin menee retkellä koko päivä.

Puhelinta voimme käyttää luvan saatuaamme kuvien ottoon ja käydä vaikka netissä hakemassa tietoa. Koulun tietokoneet ovat vähän huonoja, eikä niillä aina pääse nettiin.

Meidän koulu on sopivan kokoinen. Me tykkäämme olla tässä koulussa.

Tuusjärven koulun 3., 4. ja 6. luokka ja Marja-ope

Tuusjärven koulun 120-vuotisjuhla 30.5.2014

Hyvä juhlaväki, Tuusjärvellä on kouluopetusta annettu 120 vuotta. Tätä kansanvalistuksen saavutusta olemme tänään kokoon-tuneet yhdessä juhlistamaan. 120 vuodessa koulun historiaa ehtii tapahtua paljon merkittäviä asioita ja kerron nyt teille niistä muutamia. Koulun mielenkiintoiseen historiaan voitte tutustua myös salin näyttelyssä.

Elokuun 27. päivä kello neljä, jälkeen puolen päivän 1893 Ruuttulan rustitilalla pidettiin Riistaveden kansakoulupiirin kokous, jossa päätettiin asettaa koulu kahdeksi vuodeksi Ruuttulan rustitilalle Vanhan Ruuttulan paikalle. Koulu päätettiin avata seuraavana päivänä. Opetusvälineiden hankkimiseksi pidettiin kansakoulupiirissä ylös-kantotilaisuus: 15 penniä kultakin henkimak-sussa olevalta hengeltä sukupolveen katsomatta.

Koulun ensimmäinen opettaja syyslukukaudella oli **Hilma Toropainen** ja kevätpuolella opetuksesta vastasi **Anni Nissinen**. Opettajan palkkana oli 600 markkaa valtionapua, piiriltä 50 markkaa, 10 hehtolitraa viljaa, puoleksi ruista ja puoleksi ohraa, puolet sisäänkirjoitusrahoista, polttopuut, öljyvalo, laidun yhdelle lehmälle sekä yhden hehtaarin ala muokattua peltomaata. Oppilaita koulussa oli tuolloin kolmekymmentä.

Tuusjärven koulu on kolmanneksi vanhin Tuusniemen kouluista kirkonkylän ja Kosulan koulun jälkeen. 1928 koulusta tuli kaksiopeettajainen, aluksi toinen opettaja oli yhteinen useamman koulupiirin kanssa. 1955 koulusta tuli kolmiopeettajainen.

1897 Tuusjärvi sai oman koulutalon, kun Vanhan Ruuttulan vanha rakennus tuotiin nykyiselle tontille. Tontin lahjoittivat **Janne Ruth** ja **Petter Hyvärinen**. 1903 Janne Ruth myi peltomaata 350 markalla osaksi koulun tonttia. 1904 samainen Janne Ruth lahjoitti koululle kirjaston.

1910 koulutalon yhteyteen rakennettiin käsityöluokka, jossa pidettiin 1928 alkaen alakoulua. Tätä ennen pienille lapsille oli tarjottu kouluopetusta vain muutaman viikon verran 1894 ja 1895 opettaen heille kirjaimia ja tavausta.

Koululle rakennettiin talousrakennus 1936. Nykyinen koulurakennus tehtiin 1961 ja sitä peruskorjattiin 1980-luvun alussa. Johtokunta esitti tuolloin useita parannuksia koulurakennukseen, mm. salin laajennusta, valaistuksen parantamista ja henkilökunnan sosiaalityökohtien kohentamista. 2009 kouluun tehtiin kattoremontti ja 2012 vanhempainyhdistys remontoi koulun vessat. 2012 koulun piha uusittiin ja siitä tehtiin lähiliikuntapaikka kaikkien kuntalaisten iloksi.

Koulun oppilasmäärä on vuosien varrella vaihdellut, alun 30 oppilaasta on käyty huippuvuosien sadassa oppilaassa suurten ikäluokkien ollessa kouluikässä. Koko 2000-luvun oppilasmäärä on ollut tasaisesti 40–50.

Koulu ja sen oppilaat ovat saaneet erilaisia avustuksia

*Koululaisten esitys Tuusjärven koulun 120-vuotisjuhlassa.
Kuva: Tiina Leskinen.*

koulun toiminnan alusta asti. Vuonna 1948 koulu sai 75 metriä flanellia jaettavaksi oppilaille. Siitä valmistettiin oppilastöinä käsityötunneilla mm. vaatteita. 1949 koulu sai YK:n Kansainvälisestä Lastenavustusrahosta maitojauhetta 200 kg ja laardia 25,5 kg käytettäväksi ruokintaa varten.

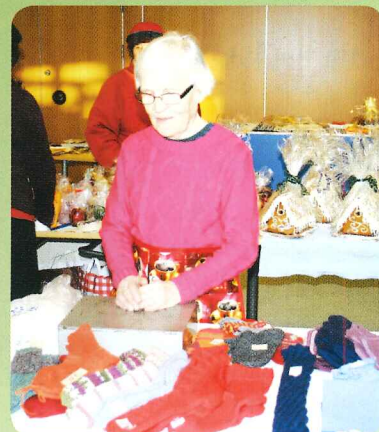
Vaateavustuksia varten koululla ja nuorisoseurojen taloilla pidettiin 1940- ja 50-luvuilla iltamia. Iltamien tuotoilla ostettiin mm. ompelukone ja ompeluseurakin perustettiin, jotta voitiin vaatein avustaa köyhiä oppilaita. Myös kunta avusti koulun oppilaita, esim. lahjoittamalla kenkiä.

Koululla toimi vuodesta 1944 alkaen opintokerho Humina, jonka tavoitteena oli sivistää nuorisoa. Kerho opiskeli mm. puutarha- ja peltoviljelyä, nuorison käytöstä, kokouskäyttäytymistä ja kirjallisuutta. Kerhossa keskusteltiin valituista aiheista, kuten tyttöjen ja poikien seurustelusta. Humina järjesti myös iltamia ja näytelmäesityksiä. Huminan keräämillä varoilla tuettiin mm. voimistelu- ja urheiluseura Tuusjärven Tuiskeen perustamista. Koululla ovat toimineet myös erinäiset Kansalaisopiston piirit, 4H-kerho, kyläyhdistys, seurakunnan kerhot, Maamiesseura ja kunnan järjestämät kesäleikkikerhot. Myös vanhempainyhdistyksen toiminta on ollut erittäin vireää heti sen perustamisesta vuodesta 1996 asti. Vanhempainyhdistys on mahdollistanut koululaisten kulttuurielämyksiä lähellä ja kauempana sekä leirikoulutoimintaa. Yhdistys on hankkinut koululle mm. äänentoistolaitteet, kuivauskaapin, urheiluvälineitä sekä kysilytölpastilleja oppilaiden päivittäiseen hampaidenhoitoon.

jatkuu seuraavalla sivulla

Joulumessut Turulan koulukeskuksessa

10.12.2013

Vihta-Paavo

*Vihta-Paavo,
Paavo Koistinen.*

Tämä kyseinen **Vihta-Paavo**, jonka minun ikäluokkani tuntee, on isäni sukulainen ja siksi kai minua pyydettiin muis-telemaan tämän sukulaismiehen elämäntaivalta. Tosin Vihtalahdessa on ollut Paavoja jokaisessa sukupolvessa. Näistä kuuluisin lienee tämän Paavon ukki, jota myös kutsuttiin Vihta Paavoksi, kova ryyppymies, mutta tomeran emännän ansiosta Vihtalahti kuitenkin pysyi seutukunnan vauraimpiin kuluvana talona. Tämä isäni serkku Paavo, ei ollut pahemmin viinaan menevä. Omien sanojensa mukaan ”pitäähän se joskus ryyppy ottaa”

Isäni ja Paavo olivat veljesten lapsia. Isäni isä, siis minun ukkiini oli syntynyt Vihtalahdessa, jolle kantatilalle sitten Paavon isä oli jäänyt maataan viljelemään. Minun ukkini isäni isä muutti Kojanlahden Kalliolaan, mikä tila oli 1894 asti kuulunut toisen Koistisen sukuhaaran omistukseen. Silloin tunnettiin Vihtalahden Koistiset ja Jäätsalon Koistiset. Suvut olivat monien vaiheiden kautta muuttaneet omistamilleen maille Vehmersalmelta.

Matti Räsäsen Tuusniemen Pitäjänkirjassa, on maininta, että 1800-luvun alkuaikoina Jäätsaaren Koistisilla oli maata 800 hehtaaria ja Vihtalahtelaisilla 1000 hehtaaria. Ensimmäinen isäntä Koistisia, mitä sukututkimuksen perusteella on ollut Vihtalahdessa mainitaan nimellä **Henrik Koistinen** s. 1788. Hänestä lukien on Paavo neljännessä sukupolvessa. Isäni tietojen mukaan alun perin on Paavon omistuksessa ollut maata 400 hehtaaria, minkä hän on lunastanut muulta suvultaan. Tuusniemen Pitäjänkirjassa **Liisa Rissasen** tietoon perustuen on pinta-ala ollut 250 hehtaaria. Paavo on antanut siskonsa pojalle **Mikolle** n. 30 hehtaaria Mikon äidin perintöosuutena. Muistelen, että tilalta on pakkolunastettu sotien jälkeen lisämaata.

Paavo viljeli ansiokkaasti tilaansa veljensä **Jussin** kanssa. Taisi sisaren poika Mikkokin aikuisiälle asti olla talon töissä, siinä missä muutkin. Sota katkaisi viljelyhommat Paavolta, niin kuin monelta muultakin. Kirjassa Suomen Rintamamiehet 1939 – 1945 on tieto Koistisen Paavon s. 27.4.1911 Tuusniemi. Osallistunut taisteluihin; Valkjärvi, Viipurin ym-

päristö, Pälkjärvi, Ruskeala, Läskelä, Kiteenjoki, Tukslahti, Viekijärvi, Kaskana, Tarsepol, Ylä-Syväri, Juksova, Barani, Karka, Koura, Osta, Äänislinna. Kotiutettu 13.11.1944. Sotilasarvo sotamies. Osoite Vihtalahti Ruskila. Onpa siinä ollut reissua yhden miehen osalle? Kirjassa ei ole mainintaa, milloin hän on sotapalvelukseen kirjautunut. Oletan, että hän on ikänsä puolesta joutunut lähtemään ensimmäisten joukossa.

Sota loppui ja niin Paavonkin elämä Vihtalahdella jatkui. Kotona olivat kuitenkin jatkaneet taloutta Jussi-veli ja pitkäaikainen apulainen **Tyyne**. Lapsena, ennen sotia, olin kerran isän ja äidin mukana kylässä Vihtalahdessa. Hatarasti muistan suuren harmaahirsisen asuinrakennuksen, joka näytti pituuteensa nähden liian korkealta. Lienee ollut osa rakennuksesta jo purettu, mutta silti siellä oli usea iso huone.

Sodan mentyä ja ajan asetuttua uomiinsa Paavo rakennutti uudet rakennukset. Serkkujen kanssa käytiin useakin kerta vierailulla Vihtalahdessa. Serkut näet halusivat tutustua esivanhempiansa lähtösjoihin. Mukava siellä oli käydäkin. Paavo oli puhelias, hyvämuistinen tarinan kertoja. Aina ei kyllä tiennyt milloin puheet olivat totta vai vähän totuuden vierestä. Juho-veli puolestaan oli jäyhempi, ”tosi Koistinen” Ja olihan siellä tuttu naisihminenkin, Tyyne, joka oli apulaisena kotonani ennen Vihtalahteen menoa. Tyyne hoiti itsenäisesti taloutta, mutta huomioin, ettei hän ilman Paavon käskyä aloittanut vieraille kahvin keittoa. Sen verran kuitenkin puuttui tavallisen emännän oikeuksista. Leipomuksia kuitenkin oli kahvin kanssa monta sorttia. Mieluusti Tyyne esitteli navetan puolta. Hyvin hoidettuja elukat olivatkin.

Viimeinen käyntini Vihtalahdessa oli 1960-luvun lopulla. Kotonani oli nuorena miehenä, kaksikymppisenä majoillut, isäni serkun poika. Hän harrasti silloin öljyvärimaalausta ja niinpä hän parina kesänä ikuisti tauluihinsa Kojanlahden maisemia. Olin käymässä entisessä kodissani ja tämä samainen serkku oli perheensä kanssa siellä kyläilemässä. Hänkin tahtoi käydä vielä Vihtalahdessa ja erikoisesti hänen **Eila**-vaimonsa halusi tutustua miehensä suvun juuriin. Niinpä lu-

Vihtalahden talo nykyisin.

pauduin oppaaksi ja ajelimme Vihtalahden pihaan. Taisi olla talonväellä vähän ihmettelemistä harvinaisista vieraista. Tyyne tapansa mukaan Paavon käskystä pani kahvipöytää koreaksi. Jussi – velikin eli vielä silloin. Uteliaana he tenttasivat serkkunsa pojalta suvun kuulumisia. Miellyttävän vierailutuokion jälkeen matkalla minun silloiseen kotiin Eila-vaimo ihmettelemään, miten älykkäästi veljekset osasivat keskustella. En muista puheenaiheita, mutta tietenkin kuulumisia puolin ja toisin vaihdettiin. Silloin tämä Raimo-serku oli jo tunnustettu kuvanveistäjä **Raimo Utriainen**.

Sittenpä sukua ihmetytti asia, jota kukaan ei ollut osannut odottaa. Alkoivat kylillä puhua, että Paavolle olisi vanhoilla päivillään ilmaantunut tytär. Paavon ollessa vielä nuori miehen alku, oli hänen kotonaan ollut apulaisena nuori tyttö piikomassa, niin kuin siihen aikaan sanottiin. Kun kylä usein tietää asiat paremmin, kuin asianomaiset, niin kerrottiin, että Paavon äiti olisi tehnyt ”niskavuorelaiset”, toisin sanoen lähettänyt tytön talosta rahatukon kanssa. Lieneekö Paavo ollut ollenkaan tietoinen asiasta.

Eräänä talvena, kun kevään tulo pitkittyi, alkoivat meiltä loppua kuivat heinät. Soitin Paavolle, sillä kuulin Paavon lopettaneen karjan pidon. En ollut tietääkseniäkään tästä lapsiasiasta, mutta Paavopa alkoi oma-aloitteisesti tästä asiasta puhua. Käräjät olivat parhaillaan käynnissä isyyden toteamiseksi. Oli tullut voimaan vastikään uusi isyyslaki. Paavo sanoi, ettei hänellä ole mitään tyttöä vastaan, mutta ihmeteli kun tyttö ottaa yhteyttä sitten vasta luullessaan Paavosta mitään hyötyvänsä. Myöhemmin kuulin, että Paavo oli

Vihtalahden talo Paavon aikana. Ilmeisesti 1970-luvulla.

PAAVO KOISTISEN SÄÄTIÖN TUTKIMUSAPURAHA

Paavo Koistisen säätiö on Pohjois-Savon alueella toimiva yleishyödyllinen yhteisö, joka sääntöjensä mukaisesti toteuttaa tarkoitustaan tukemalla taloudellisesti syöpätautien tieteellistä tutkimustyötä ja siihen liittyvää hoitotoimintaa.

Säätiö jakaa tutkimusapurahoja Pohjois-Savon alueella toimiville ja asuville syöpäsairauksien syitä ja toteamista edistävää tai hoitoon läheisesti liittyvää tutkimusta harjoittaville tutkijoille. Lisäksi säätiö voi sääntöjensä mukaisesti luovuttaa varoja Kuopion yliopistollisessa sairaalassa hoidettavien syöpäpotilaiden hoitotyön edistämiseksi eri osastoilla käytettäväksi hallituksen harkitsemalla tavalla.

Paavo Koistisen säätiön tutkimusapuraha, määrältään 45 000 euroa, ilmoitetaan haettavaksi 31.10.2014 mennessä. Apuraha jaetaan yhtenä tai useampana apurahana.

Apurahahakemukset liitteineen pyydetään lähettämään sähköisen apurahajärjestelmän kautta viimeistään 31.10.2014 klo 17.00 mennessä. Sähköinen apurahajärjestelmä ja tarkemmat hakuohjeet löytyvät säätiön kotisivuilta osoitteesta www.paavokoistisensaatio.fi/apurahat.

Lisätietoja apurahoista antaa säätiön asiamies, asianajaja Mika Puputti, puh. 044 321 0670 tai mika.puputti@aatossarvi.fi

Paavo Koistisen säätiön hallitus

Ilmoitus Savon Sanomissa 20.9.2014.

todettu isäksi tälle jo kypsään ikään ehtineelle naisihmiselle. En tiedä minkä verran tytär on isäänsä perinyt. Paavo oli kuitenkin hyvissä ajoin ennen kuolemaansa lahjoittanut omaisuuttaan säätiölle. Säätiön tarkoituksen on edistää syöpäsairauksien hoitoa ja tieteellistä tutkimustyötä. Säätiö kantaa

nimeä Paavo Koistisen säätiö, joka jakaa varoja edellä mainittuihin tarkoituksiin. Tässä kaikessa lyhykäisyydessään kertomus Vihta-Paavosta, jota mieluusti sukulaisenani pidän.

Paavo, josta kerroin nukkui ikuiseen 19.6.1995 ja hänen hautansa sijaitsee Tuusniemen hautausmaalla. Ilmeisesti säätiö huolehtii haudan hoidosta.

*Paavon isä; Johannes Koistinen s. 26.6.1867, kuoli 11.9.1915.
Äiti; Maria Vilhelmiina Poutiainen s. 8.6.1872, kuollut.*

Aili Hirvonen os. Koistinen

Tarinaa Tuusniemeltä vuonna 1966

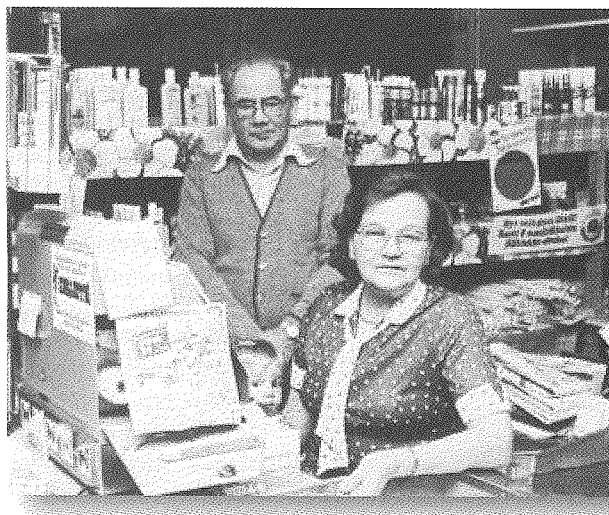
"Ee pijä paikkoosa, että kaakki savolaiset olisivat ookeeta immeisiä kun Tuusniemellä," sanoi muuan Tuusniemeläinen isäntämies se illan kuhjassa, jona tähän pitäjään pistäydyin sanoi ja taputti hevostaan kaulavarteen ja jatkoi jotta: "Tässön hyvä hevonen vaekka poloveutuukiik Koavin markkinoilta."

Niin että nyt oltiin Savon sydämessä, mikä tuossa jo tuli-kin todistetuksi. Minulla ei ollut harmainta aavistusta, onko täällä karjalaisia minkäkin verran, ei siitäkään, mistä päin heitä mahtaisi löytyä, ei ennen kuin SP-Huoltoasemalla sanottiin että: Täällä meidän baarissamme on tämän johtaja Lauri Miettisen Hilikka – rouva Impilahtelainen.

Niinpä olikin ja siitä se alkoi. Johtaja Miettinen, tuusniemeläinen, tuli hankin tarinoille huoltoasemansa baariin, missä otettiin kuvakin. Tämän savokarjalaisen perheen lapset Raija, Eeva-Liisa ja Jari Jukka teuhasivat sillä kertaa jossain ulkona, niin että heitä ei nähty.

SP-huoltoaseman palveluksessa on kaksi karjalaisveljestäkin, on Pentti ja Pekka Kaasinen (Ruskeala) sekä näiden lisäksi Terttu Tervo (Vieremä) ja tuusniemeläiset Ilmo Hakkarainen, Veikko Härmä ja Pertti Tuunainen. Väkeä tarttee talossa olla, kauppa kun kovasti käy ja autoja aina pihamaa puolellaan.

Pieni rupatteluhetki impilahtelaisen Unto Siilin kauniissa omakotitalossa kirkonkylän laitamalla ja lopuksi tuumaus, että tullaan tähän taloon toisen kerran, sitten kun Airi-rouvallakin on aikaa paremmin. Vanhempana kons-

Airi ja Aaro Auvinen kaupassaan Paakkilassa 1960-luvulla. Kuva: Airi Auvisen kokoelmista.

taapelina tämä Siilin Unto täällä, joka jo tässä ensi-istunnossa lupautui lehtemme asiamieheksi ja kirjeenvaihtajaksikin. No niin, palataanpa asiaan kunhan Tuusniemi on kierrettyksi tullut.

Eihän se Ohtaan retkeilymaja näin talviaikaan avoinna ole, eikä tietenkään, mutta herrasväki Tauno ja Toini Voutilainen jotka omistavat sen liikkeet ja laitokset, ottavat matkamiehen niin kuin omaksi vieraakseen. Enkä minä tiedä, mahtaisiko missään muualla niin rattoisasti yönseutu mennäkkään kuin juuri Ohtaansalmen kauniissa maisemissa, olkoon että on jo syksy ja myrskyileekin. Tänne minäkin matkaisin aina ja aina vaan uudelleen aivan niin kuin kesä kesän perään lukemattomat ulkomaalaisetkin. Parhaat kiitokset niin hyvin edellä jo mainitulle herrasväelle kuin nuorellekin parille, Terttu ja Pentti Voutilaiselle sekä 6-vuotiaalle "Terttu I:lle" ja 11-vuotiaalle Pekalle. Merkitäänpä, että Ohtaan retkeilymajalla on nyt Karjalakin luettavissa - Voutilaiset kun halusivat tilata lehtemme matkalaisten lukemiseksi.

Kun Tuusniemen kunnantöimistössä henkikirjoja selailtaessa selvisi tämän pitäjän karjalaisten perheiden lukumääräksi 160, näiden joukosta löytyi Paakkilankin puolen Karjalaisia runsaasti, mm Impilahtelainen Anna Below ja hänen kotona olevat poikansa Martti ja Sulo, vieläpä jo naimisissa oleva Pentti poikakin. Täällä Belowin perheessä käytiin missä niin mahdolloman hyvä muikkupaisti poskeen pistettiin ja tuntikos, vaikoahan vallan parikin puhetta pidettiin. Niin, ja tähänkin kotiin tilattiin Karjala. Kyllä, kyllä, tullaan toistekin käymään, jos eletään ja terveenä pysytään.

Kontron Väinö ja hänen rouvansa (Impilahtelaisia) täällä Paakkilassa olivat hekin kahden vaiheilla lehden tilausasiassa, mutta se jäi tällä kertaa silleensä lähinnä sen vuoksi, että herra Kontro on hiukan sairastellut ja kun muutenkin on kaikenlaisia menoja. Tässä perheessä on yhdeksän lasta kaiken kaikkiaan, mutta kotona tällä kertaa vain tytär Eija Hannele ja poika Kari. On Soile, Sinikka, Teuvo, Kalle, Terttu, Marja-Leena ja Veli-Matti näiden edellä mainittujen lisäksi. Terveisiä Paakkilan Katajakummun mukavalle herrasväelle.

Ehän myö olla Karjalaisia mutta kyllä myö asiassa mukana ollaan sanoivat Paakkilassa kauppahuonetta pitävät Aaro ja Airi Auvinen. Eikä sillä hyvä, vaan vieraat istutettiin kahvipöytään ja voi että meillä olikin paljon puhelemista. Oli yhteisiä tuttavuuksia Kiuruvedeltä, niin myöskin Nilsiästä. Joihin kumpaankin pitäjään tulkoon tässä Auvisilta oikein hyviä terveisiä. Kauppias Auvinen kun on Kiuruvedeltä ja rouva Nilsiästä. Silmiinpistävän kaunis kauppa- ja asuintalo näillä Auvisilla ja ne lapsukaiset Pentti, Pekka, Sirkka ja Matti, sitten osasivatkin olla kovasti kilttejä.

Ja sitten taas toisaalle. Karjalaisten Arttu ja Elli Pennasen kauppakartanon kamarin puolella ja keittiössäkin oltiin missä viimeksi mainitussa sitten kun oli aamiainen syöty ja kiitetty, pantiin muutama kolikko pakolaiskeräyksen laatikkoon, joka oli ja kuuluu aina olevan Pennasten ruokapöydän kulmalla niin kauan kun keräysaika kestää. Mikä kannatettava oivallus ja asia ennen kaikkea. Pennasten kanssa käytiin katsomassa ja kuvaamassakin heidän kohtsiillään valmistuva valtaisan kokoinen huvilansa – vai miksi sitä nyt arvaisi sanoa – siellä Juojärven rannalla. Ollappa semmoinen! Itse on Pennasen Arttu sen suunnitellut ja täytyy sanoa että hyvä siitä tulee jahka joutuu. Ja miten kauniilla paikalla pitääkin talon olla, kerta kaikkiaan. ”Mie oon niin kova karjalainen, jot sitä suap hakkea,” sanoi Arttu Pennanen, Tuusniemellä vuodesta 1948 kauppaliikettä pitänyt. Ja niin se on hänen rouvansa Ellikin, johannekselainen, karjalainen hänkin on ja kiireestä kantapähän. Entäs Artun äiti Anna, samaa maata hänkin, Johanneksen pitäjän tyttäriä kun on. Pennasten Esko-poika on pankin kamreerina hyvässä Helsingissä ja tytär Tuija Helena käy yhteiskoulua Kuopiossa jo kuudetta luokkaa siellä. Kiitokset ja terveiset Teille kaikille.

”Kiitelysvaaraast mie oon ja miun rouvain ja heäkin sielt”, sanoi kauppias Toivo Törrönen ja jatkoi, jotta ”Karjalaahan se on sekin puolikunta”. Aivan, kyllä on. Tässä perheessä on kaksi lastakin, on kaksi ja puolivuotias Heikki ja yksivuotias Katri. Niin, semmoinen tekstiililiike jotta vallan. Heillä on oma kiinteistönsäkin, missä avarat asuutilat ja puodissakin tilaa yllin kyllin. Törröset, jotka pyysivät merkitsemään paljon terveisiä mm. Hartolan ja Konneveden Vatasille, ovat muuttaneet Ilomantsista tänne Tuusniemelle heinäkuun alussa viime vuonna.

Pienoistavaratalo Valinta T. Happosen johtaja Happonen ”komhoijasi” liikkeensä henkilökuntaa ja sen perästä hän kertoi miten paljon on tavaraa tarjolla. On menestystä edelleenkin herra Haposella, karjalaistenkin suosimalla suurliikemiehellä.

Savo-Karjalan Sähkön liikkeenhoitajana on ollut jo kymmenen vuotta Leo Räsänen. Liike on ollut olemassa jo 16 vuotta ja pitää toimintaa paitsi Pohjois-Savossa ja osin myöskin Pohjois-Karjalassa. Liike suorittaa asennuksia urakalla ja laskee työselityksiä ja sähkösuunnitelmia. Savo-Karjalan toimitusjohtajana on Allan Holopainen. Työntekijöitä liikkeessä on parisenkymmentä ja parhaillaan on tekeillä mm. Juuan keskikoulu- ja kansakoulukompleksi, Nurmeksessa keski- ja kansakoulun sähköistämisen oli sekin Savo-Karjalan sähköistämisen ja vieläpä miehiä on töissä Valtimollakin, osuuskaupalla siellä. Tuusniemen keski- ja kansalaiskoulurakennusten sähköistämisen oli sekin Savo-Karjalan sähkön huolena, mainitsi liikkeenhoitaja Räsänen.

Uukuniemeläinen Johannes Kirmanen pitää kauppaliikettä Tuusjärvellä yhdessä Olga-rouvansa kanssa, joka on Sortavalan maalaiskunnasta kotoisin. Kirmasilla on myöskin maanviljelystä ja karjanhoitoa tässä Kirmalan talossaan, niin että työtä ja touhua riittää. Heillä on kuusi lehmääkin ja viljeltyä monet monituiset hehtaarit. Entäpä lapsia: Leo-poika ja tytär Marja-Leena ovat syntyneet Ruskealassa, Anja tyttären mies Aimo Nurmi on

hänkin Ruskealassa syntynyt, Pirkko on naimisissa työnjohtaja Olavi Ukkosen kanssa ja he asuvat täällä Tuusjärvellä. Niin että sillä viisiin siinä perheessä.

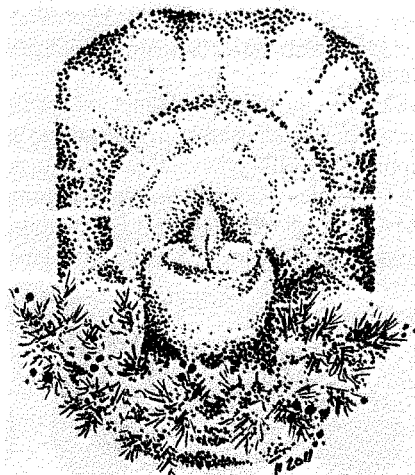
Tässä Kirmasen kauppaliikkeessä otetussa kuvassa nähdään paitsi herrasväki Kirmanen myöskin karjalainen ja entinen rajaylikersantti Impilahtelainen Iivari Vanhapelto, sekä ”oikea immeinen”, Oskari Räsänen. Iivari Vanhapellon Katri-rouvakin tavattiin kun käytiin heidän kodissaan täällä Tuusjärvellä. Kuuluu olevan sen kodin pihassa kukkia kovasti kaikkina kesinä, on niin että monet ohikulkevat oikein pysähtyvät ihailemaan niitä. Tällä perheellä on ollut seitsemän lasta, mutta kaikki ovat maailmalla jo, mikä missäkin, ne neljä poikaa ja kolme tyttäret. Vanhapelto kertoi, että hän oli kaiken kaikkiaan 29 vuotta rajavartiostossa, ensin Salmassa ja sitten Immolassa. Eläkkeellä hän on ollut jo kohta 20 vuotta.

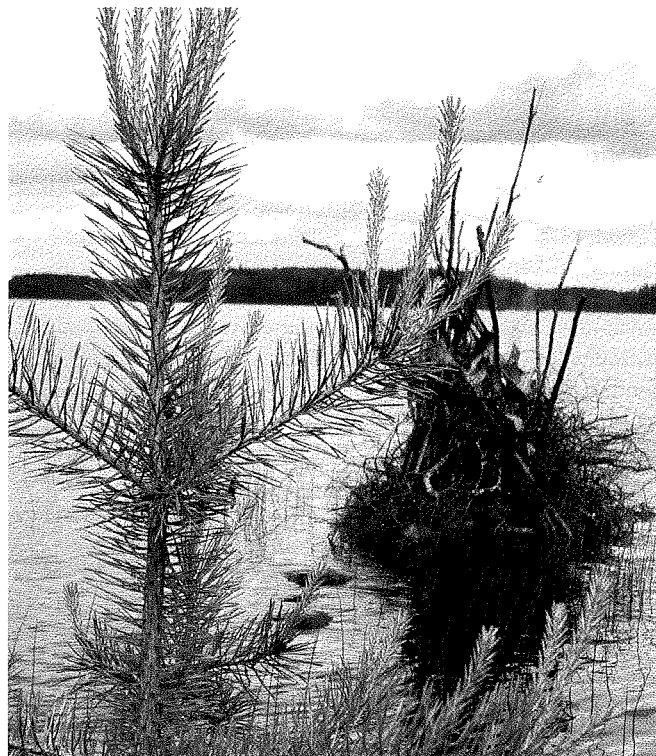
Tuusniemen kunnansihteeri Kuusela suhtautui kerrasaan esimerkillisellä tavalla lehtemme asiaan. Hän johdatteli tervehtimään muuatta karjalaista toimistovirkailijaakin eli Marjatta Mäkistä. Merkittiin, että hänen miehensä Aaro Mäkinenkin on koneenhoitajana Tuusniemen Meijerissä ja sitä että Marjatta rouva (Impilahti) on ollut tässä pitäjässä vuodesta 1945 lähtien. Enpä vain sattunut Aaro Mäkistä näkemään meijerillä kierrellessäni, kymmeniä muita miehiä ja naisia kylläkin, kun siellä isännöitsijä Haapalaisen kanssa se kiertokäynti tehtiin.

”Suhtautumisesta” puheen ollen merkittäköön tähän parhaat kiitokset myöskin Osuuskauppa Harjun toimitusjohtajalle Nummelalle sinne Riistavedelle, niin myöskin Ol. uurtajan johtajalle Järviaholle, edelleen Osuuskassan johtajalle Juutilaiselle ja vihdoin vanh. konstaapeli Siilille, jonka kodissa oltiin jättämässä hyvästejä sekä heille että koko Tuusniemen pitäjälle ja sen kaikille karjalaisille siellä. Herrasväki Siilin lämpöisiltä takkatulilta oli niin mukava nousta ja lähteä taas toisia teitä taivaltamaan.

Toivo Kallio

Kirjoitus on julkaistu monien valokuvien ja ilmoitusten kanssa Karjala-lehdessä torstaina marraskuun 17. päivänä 1966 ja on siitä sanatarkasti kopioitu. (Toim.huom.).

Kuvat: Olli Pekka Hersio.

Juhannusaatto 2014

Oli tullut jo perinteeksi kokoontua polttamaan juhannuskokko Oravilahden rannoille. Joukko oli vuosikymmenten saatossa muuttunut. Vanhoja oli nukkunut pois – nuoria mennyt omille teilleen.

Tänä juhannuksena meillä paikalle kutsutuilla serkuilla oli teema. ”Nimen anto Ainolan pihapiiriä vartioivalle karhulle”.

Edellisenä kesänä Joensuun torilla **Aino** oli karhunsäköhdannut ja rakkaus oli syttynyt heti. Niinpä karhu matkusti Ainolaan.

Heti parkkipaikalta näimme Hänet juhannusvieraita vastaanottamassa; merimieslakki päässä ja vaarin pieneksi käynyt rippipuku päällä jyrkästi alustallaan seisoen.

Tervetuliaismaljojen jälkeen sai karhuystävämme nimen **TARMO MATIAS** ja hänet otettiin Oravilahden epävirallisen seurakunnan jäseneksi. Kastajana valepapi **Olli**

Pekka Hersio ja kummina vaimonsa **Asta**. Tarmo Matias ei ole minkään poikahuitukan näköinen ja niinpä kummilahjatkin olivat se mukaiset: purkillinen hunajaa ja jyrkävä piippu. Lopuksi lauloimme Tarmon mukaellun valvontamarssin: Kuullos pyhävalta kallis Ainola...

Kuulumisia vaihtaen siirryimme Niemelän grillikodalle, jonne Anja emäntä oli loihittanut herkulliset tarjottavat grillimestarina **Mauri**. Aterioinnin jälkeen siirryimme ihailemaan Maurin kokoamaa juhannuskokkoa, kaunista järvimaisemaa ja muistelevaan menneitä.

”Ja meillä kaikilla oli niin mukavaa, oi jospa oisit saanut olla mukana.”

Aino Tirkkonen

Lasten joulusatu

1.

Tuntureilla luonto lepää lumivaipan alla,
revontulet valoansa leiskuu taivahalla.
Vaan joulupukin pajassa kiire on ja touhu,
kun tulossa on taasen tuo, lasten juhla joulu.

2.

Posti Korvatunturille toi suuren kasan kirjeitä,
niitä pukki availee, on lasten lahjatoiveita.
Pikkutontut kuuliaisna pukin neuvot kuuntelee,
mitä sitten kenellekin paketteihin laittelee.

3.

Maija toivoo nuken soman,
Matti auton ikioman.
Äidin toive yöpaita, kaunis sekä lämpöinen,
isän toive partakone, uusi, sähkökäyttöinen.
mummo toivoo, että jos peiton uuden saisi,
aamutossut lämpöiset, ukki haluaisi.

4.

Ahkerasti pienet tontut paketteja käärii,
pukin muori puuron keittää,
hellan luona häärii.
Nyt on lahjat paketissa, nimilaput paikoillaan
niin on kaikki valmiina
ja puuroa jo syödä saa.
Kun on puuro syöty, silloin pukki kehoittaa,
huomenna on jouluaatto,
nyt mennään heti nukkumaan.

5.

Tontut aattoaamuna lahjat rekeen lastaa,
kello pannaan poron kaulaan,
sitten pukki matkaan vaan.
Pitkä matka edessä nyt porolla on taivaltaa,
jotta lapset lahjansa, aattoiltana nyt saa.

6.

Poro juoksee joutuisasti, viimein saapuu lasten luo,
lapset odotelleet kovin, toivelahjat varmaan tuo.
Pukki oveen kolkuttaa, sisään astuin hymyillen,
tää! on kaikki lapset kiltit, kyllä pukki tietää sen.
Paketin hän kontistansa jokaiselle ojentaa.
Sitten sanoo näkemiin, ja joulurauhaa toivottaa.

7.

Pikku Maija innoissaan paketin kun avaa
niin aamutossut suuren suuret
sieltä esiin hän vain saa.
Kovinpa on Matti-pojan lahja pehmoinen,
hän pettyneenä avaa sen, on peitto lämpöinen.

8.

Vaan mikä äitiä nyt niin kovin naurattaa
kas, paketissa partakone esiin putkahtaa.
Mut' mummolleppa yllätys on aika melkoinen,
kun paketista paljastuukin auto punainen.

9.

Ukki sanoi jalkaan laitan heti tossut lämpöiset,
vaan paketissa pilkoittikin
nuken hiukset kultaiset.
Isä nauraa, nyt jo arvaan
mulle yöpaita varmaan,
paketista löytyy, aletaanpa vaihtamaan.

10.

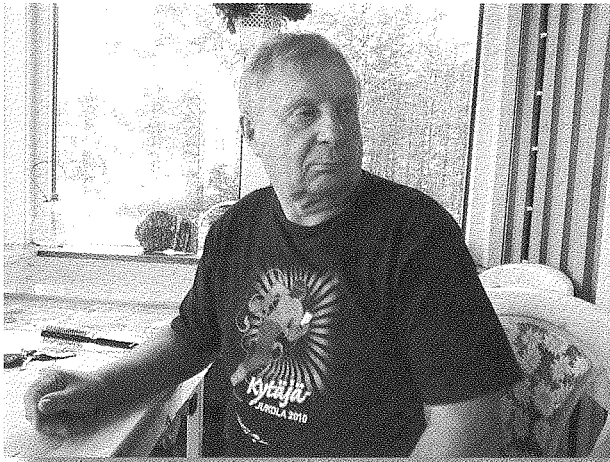
Ne tontut pienet kiireissään,
nimilaput väärin laitto,
vai tahallaanko vaihtoi?
Tiedä tonttusia heitä
pienoisia vekkuleita.

11.

Lasten pettymykset haihtui,
lahjat omiksi kun vaihtui.
Iloisena leikki alkaa
Jouluaaton hämärässä,
tähtitaivaan tuikkiessa.

Aino Smolander

Matin muisteluja

Kuva: Matti Poutiaisen kokoelmista.

Viime syksynä synkkänä, räntäsadeiltana Loukeisen tiellä Wolkkari lienee nähnyt jäniksen jäljet. Se vieri hiljalleen metsikköön, aiheuttaen tuoreemman ajoneuvon hankinnan!

Kyllä se on nuoruus ja poikuus männyttä kaluva. Vuosia tuli lisää muutama kymmen, tässä syksyn korvalla. Silloin oli tutkittava antiikkivanhus, mallia -44..

Tutkimus:

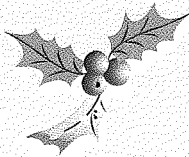
- pienehkö, laiha sutjakka mänijä, alakuperräisellä korilla.
- sporttimallia
- laskettu perä ja puskuri poikessa
- osittain huollettu, vuan tääshuollon tarpeessa
- joskus uamusella pittää työntee kääntiin
- akku purkaantuu rasituksen myötä
- varustettu erikoismootorilla
- kulukoo, pääasiassa tuoremehulla ja jääveillä
- aeto hiukan ryppyinen nahkaverhoilu
- ja jousitus lopussa

Tässäpä tämän hetkinen tijaknoosi, jonka oon ite antanna itelleni.

Matti Poutiainen

Metsän jouluyö

Hiljaisena seisoo maat,
metsän raskaat asukkaat.
Oravat ja jänikset,
karhut, ketun poikaset.
Punatulkut, linnut muut,
laulaa, että kaiku puut.
Sitten käy he piireihin,
metso, pyy ja teerikin.
Sekös kuuta naurattaa.
ei lie nähty hassumpaa.

Sinikka Rätty

Kirjoittaja viettää paljon aikaa
Tuusniemen Enonsalossa.

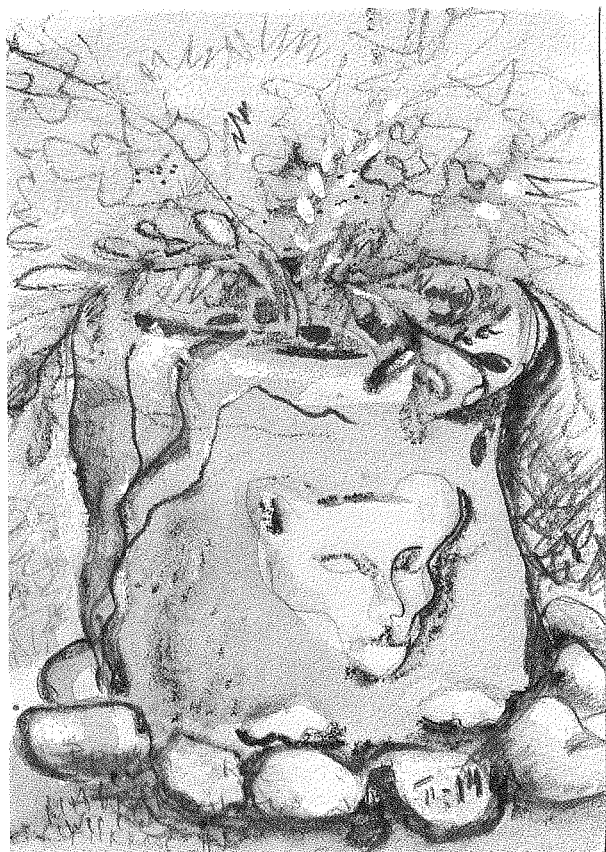
Piirros: Simo Karvonen.

Pikku-prinssin ihmeelliset seikkailut

Sieltä ne alkoivat, Juurikkamäestä Kekäläisen mökiltä, Pikku-Prinssin seikkailut. Kirjava kissaemo Ilona pyörytti kesällä 1998 yhden punaisen, valkotassuisen poikasen. Emo hoiti pikkuistaan huolella.

Mummolassa käydessään Heli ihastui kissanpoikaseen ja halusi sen omakseen. Heli osti sille kuljetuskorin ja vei sen mukanaan Helsinkiin. Itä-Pakilassa, omakotitalon toisessa kerroksessa, alkoi kissanpojan uusi elämä.

Heli mietti, miten kisun ulkona käynti onnistuisi, ettei sitä tarvitsisi koko ajan odotella rappusilla. Hän hankki pyöreän korin. Hän sitoi korin ripaan narun, laittoi kisansa koriin ja laski sen ikkunasta varovasti alas pihalle.

Heli Tiitinen. Afrikkalainen kaivo 1997. Poltettua punasavea. (kork. 50 cm, halk. 64 cm) Yksityiskokoelma. (Prinssi-kissan haudalla) Alkuperäisen työn mukaan Tuovi Tiitinen. 2014. Akvarelli/piirros. 13 cm x 19 cm.

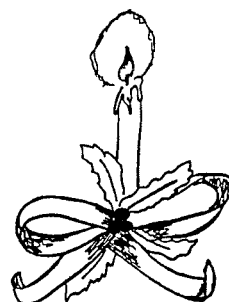
Prinssi teki pihalla pienen tutustumislenkin ja tuli takaisin emäntänsä luo korin viereen. Heli nosti Prinssin koriin. "Nyt voit nostaa," sanoi hän ikkunassa odottavalle ystävälleen. Saattoihan hissikytyt tuntua kisusta kummalliselta, mutta siinä se istua napotti reippaana poikana ylös asti. Pikku-Prinssi osoittautui oppivaiseksi kissaksi. Jo seuraavana päivänä se oppi hissien idean. Kun se halusi ulos, se meni korin luo naukumaan ja ulkoiltuaan kyllikseen, se kiipesi koriin, naukaisi ja Heli nosti sen ylös. Näin toimi kissahissi mainiosti koko sen ajan, kun Heli ja Prinssi asuivat Helsingissä. Se oli kissanpojalle onnellista aikaa.

Muutaman vuoden kuluttua Heli muutti Susimäen koululle Tuusniemelle. Prinssikin oli kasvanut isoksi kissaksi. Koululla Heli pohti, miten Prinssin ulkoilu sujuisi, ettei sille aina tarvitsisi olla portsarina. Hän rakensi ikkunaan sopivan kokoisen luukun ja asetti ulkopuolelle seinän viereen maasta ikkunaan ulottuvan laudan ja sitä myöten Prinssi kulki ulos ja sisään.

Vielä kerran Prinssi ja Heli muuttivat. Tällä kertaa Helin lapsuuden kotiin Juurikkamäkeen. Prinssistä oli kehittänyt iso, kaunis kissa. Se oli Helin "muusa", paras kaveri ja ystävä. Yhtenä kesänä sattui hyvin surullinen asia. Joku kylän koirista oli päässyt irti ja tuli Prinssin pihareviirille. Prinssi yritti päästä turvaan pihavaahteraan, mutta ei ihan ehtinyt. Koira tappoi sen. Heli suri ja itki kuollutta kissaystäväänsä kolme päivää. Sitten hän hautasi Prinssinsä aitan aurinkoiselle seinustalle. Hautakummun päälle hän laittoi muistomeriksi punasavesta tekemänsä Afrikkalaisen kaivon, jonka kylkeen hän oli muovailut leijonan naama-reliefin.

Nyt kun Helinkin kuolemasta on aikaa vuosi, olkoon tämä tarina muistona Helistä ja Helin Prinssi-kissasta.

Helin
Rauha-mummo ja Tuovi-äiti

Kyläkauppiaan tytöstä kauppaopettajaksi

Evakkoperheen kuopus

Synnyin tuusniemeläisen kyläkaupan yläkerrassa aamuviiheltä Kainon päivänä viitisen vuotta sodan jälkeen. Siirtokarjalaista perhettäni oli sodan kurimusten lisäksi kohdannut onnenpotku: umpisavolainen asutuslautakunta myönsi pika-asutustontin keskeltä kylää, kirkon vastapäätä. Liiketaloa siihen ei oikopäättä saanut rakentaa, mutta omasta kaupasta haaveileva **Arttu-isä** teki taloon kaksi ulko-ovea; toisen pihalle ja toisen tielle päin.

Viipurissa alle rippikouluikäisenä kauppaouransa aloittanut äiti toi kodinperintönään kannakselaiselta pientilalta isänsä Konstan moton: "Muut tehkööt mitä ossaavat, myö tehkään mitä tahotaan". Toisaalta viisikymmenluvulla kuri ja "Koivuniemien herra" pitivät huolen, etteivät lapset päässeet tekemään mitä tahansa. Äidin oma motto oli: "Tee työtä niin kuin iät eläisit, rukoile niin kuin huomenna kuolisit". Kolmas teesi oli: "Mitä teet, tee kunnolla".

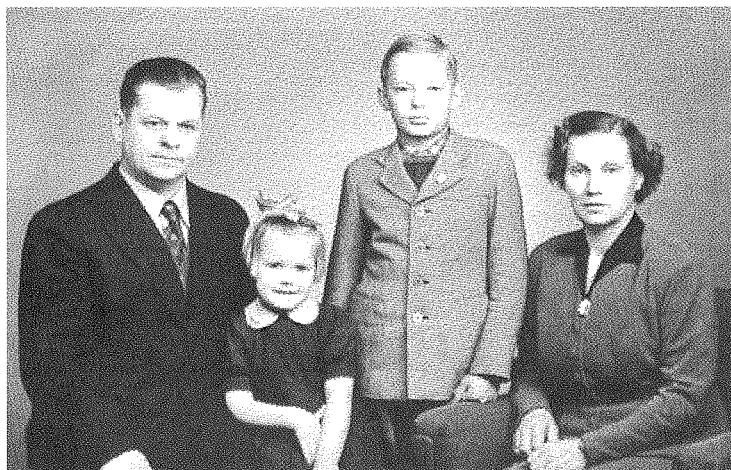
Attu, Attu!

Kun **Elli-äiti** hoiti kirjanpitoa, ja sai etenkin talviöinä valvoa pikkutunneille asti ratkoen tilinpäätöstä, se oli suuri kateuden aihe pikkutyölle, joka myös tahtoi valvoa. Ei ollut vielä edes televisiota, joka olisi kilpaillut lasten ajankäytöstä, lainaston Kisu Killisilmä sai riittää lohduksi. Kun sitten itse valvoin koepinojen tai käsikirjoituksen parissa yötä myöten, muistin äitiä lämmöllä.

Puhelin oli ihana. Aluksi huusin sen soidessa: "Attu Attu!" kuten olin kuullut Arttu-isää kutsuttavan. Pian perehdyin sen toimintaan ja opin ärrän. Niinpä ensimmäinen asiakaspalvelutehtäväni oli veivipuhelimeen vastaaaminen ja kysytyn henkilön hakeminen. Kylässä asui toisetkin **Pennaset**, ja joskus sai soittajaa neuvoa soittamaan kaupan sijasta koiria-Pennaselle, joka kasvatti pystykorvan pentuja. Kiitos ja kuulemiin!

Miljoonat pankkiin

Pääsin pienestä pitäen mukaan kaupan töihin. Ensin sain purkaa laatikoista appelsiineja ja kerätä hedelmien pakkauspaperit talteen. Kauppiasperheessä ei tarvinnut kierättää painomusteisia sanomalehtiä pihanperän kautta, vaan meidän pikkulassa oli pehmeä jo ennen kuin se kekettiin ja raikas sitruksen tuoksu lisäetuna.

Arttu ja Elli Pennanen, keskellä lapset Tuija ja Esko. Kuva: Tuija Junkkarin kokoelmista.

Sitten olinkin jo valmis pankkitoimiin. Käteinen oli kova valuutta, ja lypsykarjalliset tiliasiakkaat maksoivat laskunsa rahalla meijeritilipäivänä. Joka kuun 25. päivä kauppa oli tupaten täynnä väkeä koko pitäjästä, jossa 50-luvulla oli yli 7000 asukasta. Kassakonetta ei ollut, ja kassakaappikin oli pieni. Kassan virkaa toimitti tavallinen myyntitiskin vetolaatikko. Minut lähetettiin pankkiin olkalaukku täynnä seteleitä. Ikää kuriirilla oli aluksi vain neljä vuotta, rahaa laukussa neljännesmiljoona, ja evästyksenä, ettei laukkua saa avata. Jos joku kysyy, pitää sanoa olevansa menossa kaverin luo leikkimään. Eipä kukaan häirinnyt, ja pankin tädit tottuivat palvelemaan pientä, mutta tärkeää asiakasta heti. Ei silloin ollut jonotusnumeroita.

Muutama kilo sokeria

Budapest-suklaat olivat herkullisinta mitä kaupassamme myytiin. Niitä vain sai maistella niin harvoin, joten menin ja otin omin luvini, piilotin tiskin alle ja nautin omaan tahtiin. Jäin onneksi kiinni ja tapasin taas kirpaisevan Koivuniemen herran.

Kun nenä alkoi yltää myyntitiskille ja silmät näkyä tiskin yli sekatavarakaupan asiakaspuolelle, kaupan kiehtova maailma oli minun! – Hyvää päivää, mitä saisi olla? Palvelusanasto harjaantui työssä oppimalla, suomeksi ja savoksi. Kotikielenähän haastoimme Kannaksen karja-

laa. Joskus piti pyytää täsmennystä: "Tarkoittaako täti savolaisen vai karjalaisen muutamaa?" Meillä muutama oli 3-4, mutta kun nämä pitäjän oikeet immeiset halusivat muutaman kilon sokeria, sitä piti olla tasan 1000 g.

Vastuullinen tehtävä oli hiivakilon paloittelu langalla kymmeneen tai kahteenkymmeneen tasasuureen palaan. Mittausopin alkeista siirryttiin käden taitoihin, kun kuusikymmenluvulle tullessa alkoi suuntaus valintamyymäläksi. Pakkaamossa pussitettiin jauhoja ja ryynejä kilon ja kahden pusseihin. Mitta- ja painojärjestelmä oli pian yhtä tuttu ja yhtä jännä kuin Tex Willer naapurin pojalle. Minähän elin kuin tavaraopin kirjan sisällä. Kun lihasvoimat karttuivat, saattoi juosta jo bensapumpullekin. Irtotervan annosteluun en ryhtynyt, miehet saivat hoitaa sen suntuille, joka syytti tervapadat kirkkomaan portille joulun aikaan.

Konttorirotta ja tavarakoira

Konttori oli pieni välikkö kaupan ja kodin välissä. Sinne mahtui kirjoituspöytä, arkistokaappi, kassakaappi ja konekirjoituspöytä. Kirjoituspöydällä oli puhelin, tilikirjat ja tilauslehti. Opittuani kirjoittamaan olin innokas ottamaan puhelintilauksia ylös, eikä se ollut asiakkaista mitenkään omituista, että myyjällä oli ikää vain yhden numeron verran. Lukemaan olin vastapäisellä hautausmaalla oppinut lukemaan jo neljävuotiaana, joten olihan minulla aikaa olla puotipuksuna, kun kouluun pääsin vasta lähes kahdeksanvuotiaana.

Tuohon aikaan oli tavallista, että herrasväki, kellä nyt yleensä oli puhelin, tilasi ostoksensa puhelimella. Joskus lähettivät jonkun palkollisen hakemaan valmiiksi pakatut laatikot; esimerkiksi asbestikaivoksen johtajien rouvat harrastivat tätä. Muutaman kilometrin säteelle toimitimme tavarat kaupasta tavarapyörällä, Tommi-koiran vetämällä kelmalla tai mopedilla. Pienempiä eräiä vein minäkin jalan tai polkupyörällä. Ei ollut ollenkaan tavatonta, että monen kilometrin päähän vietiin vaikka yksi hiivapala ilman toimituslisää. Eikä silloin kellään ollut hirveä kii-

re; jos pyydettiin kahville tai sikaa pelaamaan, ihan hyvin voi viipyä ilman lupaakin.

Sopii vai sotkee tai vain leikkii?

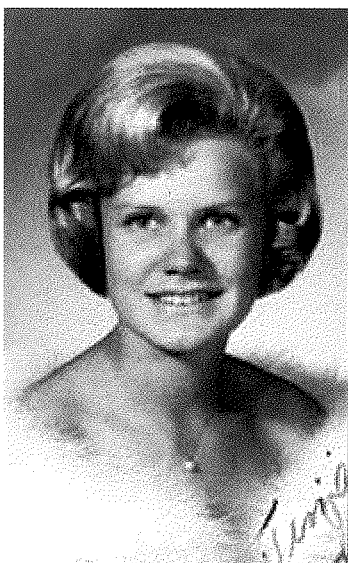
Isä oli innostunut mainoslauseiden keksijä. Ketjun nimi A&O oli tukkuportaassa lokalisoitu muotoon ASO, Aina Sopivaa Ostettavaa. Kun kylän pojankoltiaiset keksivät, että se onkin Arttu Sotkee Ostokset, isä laittoi lehteen ilmoituksen, jonka alla oli ASO, Arttu Sopii Ostoksista! 1950-luvulla, kun kylässä oli jopa neljä kauppa, näyteikkunoihin panostettiin, ja ne olivat asiaankuuluva palvelu ja kilpailuvaltti. Kyläläiset kävivät niitä ihailemassa. Jos silloin ikkunat olisi teipattu umpeen, ei olisi kyllä oveakaan tarvinnut avata. Osuuskauppa oli vastapäätä, ja minulle vähän niin kuin kiellettyä aluetta. Veikkauskupongin sinne sain joskus viedä, ja toki lasten hiihtokilpailuihin osallistua.

Maalaiskylän kauppiasperhe oli kaikessa mukana. Järjestettiin äitienpäiviä, lasten kesäkerhoja, joulujuhlia, hautausmaatalkoita, maatalousnäyttely, lavatansseja, kirkkolaulujuhlat. Ihmisiä syntyi, meni naimisiin, täytti vuosia ja kuoli. Varttuessani keskellä kylää, kirkon vastapäätä ja kirkkomaallakin, jossa oli jo kaksi sisarustani, koin tämän kaiken kuin paraatipaikalta. Kaukaa saloilta tulevia rippikoululaisia majoitettiin. Jouluaamuna kirkonmäki oli täynnään hevosia ja rekiä. Kylää käytiin. Leikki-ikäisille vieraille pyhäkyläily meillä oli varsinainen elämys: meillä sai leikkiä kauppasta – ihan oikeassa kaupassa!

Koneella kirjoitettiin, mutta päässä laskettiin

Isä tykkäsi naputella konetta sodassa opituilla radistin taidoillaan, ja minua tuo laite kiehtoi aivan kummasti. Kone oli Adler, värinauha mustapunainen, eikä näppäimistö ollut vielä vakio-qwerty. Olin sitten nuorimpia oppilaita kuopiolaisessa konttoriopistossa, jossa osallistuinkin konekirjoituskurssille, jonka perusteella myöhemmin hakkasin kauppakorkeassa 8000 lyöntiä puolessa tunnissa!

Jo kansakoulussa kaikki laskeminen oli hauskaa. Tupasin laskemaan naapurin Pekankin kotilaskut, vaikka hän oli minua kaksi vuotta ylempänä. Oppikouluun mentyä alkoi ruotsi, jota halusin heti puhua. Siihen tarjoutui pian tilaisuus, kun värmlantilaisia kummikuntavieraita asui meillä. Pelkoa en tuntenut, en ehkä tuota sanaakaan, kun tivasin, että saanhan minä sitten puhua niiden kanssa? Tiet tuolloin i Savolax olivat niin huonokuntoisia, että ensimmäisenä jouduin selittämään mitä liikennemerkissä luki: Aja hitaasti on yhtä kuin Kõr sakta.

*Tuija Junkkari
(o.s. Pennanen)
17-vuotiaana.*

jatkuu seuraavalle sivulle

Markka markan päällä

Oppikoululaisena asuin kaupungissa koulukodissa ali-vuokralaisena. Pidín tarkkaa tilikirjaa tuloista ja menoista. 60 kilometrin matka maksoi 125 isomummonmarkkaa (ennen pennien käyttöönottoa vuonna 1963). Kerran isä nousi kanssani aamulla samaan linja-autoon ja maksoi matkani, jonka olin jo merkinnyt tilikirjaani, jonka vieni ei nyt pitänytkaan yhtä todellisuuden kanssa. Aina kun kuulen termin "ohi kirjanpidon", tulee mieleen joviaali isä, rämisevä Ruposen auto ja ne hauskat pienet setelit.

Matka kaupunkiasunnolta aseman yleisöpuhelimeen oli pitkä, ja tilattava kolmen minuutin kaukopuhelu maksoi 18 markkaa. Tuo matka tuli joskus tehtyä jopa juoksujalkaa, ja toistuva summa tilikirjassa todistaa paitsi koti-ikävästä, myös niistä päivistä, kun karkkihammasta kolotti. Hedelmäpastillirasia maksoi 24 mk, ja makeisten ostoon tarvittiin näet aina lupa. Ja kun linjuri toi minut kotiin lauantai-iltapäivänä, kauppa oli auki viikon viimeistä tuntia. Myymälä oli täynnä asiakkaita, joten heitin laukun ja takin konttoriin, ja niin olin taas elementissäni kaupanteossa.

Eskimotikku 35mk, tavallinen 30mk (v 1962)

Kesällä piti tehdä töitä. Yksi kesä oli erityisen ikävä, sillä jouduin keittiövuoroon koko kesäksi. Olin niin onnetoman hidas tunari. En ehtinyt saada aamiaisastioita pestyä, kun jo piti alkaa päiväkahvia keittää. Kokeilu jäi onneksi tuohon yhteen kesään. Ei tullut minusta liha- eikä

muunkaan pullantuoksuista keittiöihmettä. Veri veti kaupan tekoon.

Ensin myin portin pielessä jäätelöä, joka tuli kaupungin meijeristä linja-autolla hiilihappojäihin pakattuna. Sitten meille rakennettiin kioskki, ja se työllisti minut moneksi kesäksi prosenttipalkalla. Täydensin itse varastoja kaupan puolelta ja pidin kirjaa. Mustalaisvankkurit pysähtyivät usein virvokkeille. Velaksi ei saanut myydä. Kerran isäntä oli rahoineen mennyt rantaan hevosta juotamaan, ja rouva olisi halunnut limonadia. Asiallisen kauppaneuvottelun jälkeen annoin pullon, kun hän jätti umpikultaiset isot korvarenkaat pantiksi. En ehtinyt niitä ihailla kuin puolisen tuntia, kun jo pantti lunastettiin ja sain maksun. Hävikkiä ei tullut, ja omaan pussiin ki-lahti siitäkin suorituksesta 10 prosenttia.

Maailma on kaunis, maailma on mun

Koulu maittoi ongelmitta valkolakkiin asti kotoa määrättyyn tahtiin: vuosi ja luokka. Väli vuodenkin pidin, kun pääsin stipendiaatiksi, kuten silloin tavattiin sanoa. Näin ilmoituksen pääkaupungin lehdessä ja aloin leikkiä ajatuksella ääneen: "Mie lähen Amerikkaan". Kuulin satumalta, kun isä kysyi äidiltä: "Onko tuo tyttö tosisaan?" ja vasta silloin tajusin, että se voisi ollakin mahdollista.

Maailma oli todella avara tuohon aikaan. Muistan yhä, kuinka uusi osoitteeni Hayward, Kalifornia, jo etukäteen kuulosti siltä kuin olisin menossa Kuuhun. Matka potkurikoneella länsirannikolle kesti lähes kaksi vuorokautta. Ja varmaan pohjoismainen tyttökin oli Corrine Streetillä ja James Logan High Schoolissa kuin ulkoavaruuden olio;

Artun kulma sisältä. Tiskin takana Lahja, Elli ja Arttu Pennanen. Kuva: Tuija Junkkarin kokoelmista.

"Talouskauppa", josta tuli Artun kulma nykyisen Osuuspankin paikalle. Kuva: tuija Junkkarin kokoelmista.

pari viikkoa meni vastaanottaessa minua kummastelemaan tulleita nuoria – tyttöjä ja poikia. – Kuinka sinulla on noin paljon vaatteita? Missä olet englantia oppinut – ai koulussa? Onko teillä autoja siellä Ruotsissa?

Jo keskikoululaisena olin Ruotsissa piikomassa. Opikouluruotsi antoi kunnan pohjan monien muiden kielten oppimiselle. Ranskaakin opin vähän ja saksaa sain harjoitella kesätarjoilijana Alpeilla. Lukusanat tulivat tuuksi yhdessä illassa, kun ensin olin järkyttännyt vakioasiakkaita "uudella hinnastolla". Olut maksoi shillingeissä 5.50 ja minä kun iloisena pyysin siitä "fünf und fünfzig"...

Kauppaoppia pääkaupungissa

Englannin opiskelustakin haaveilin, mutta kun kauppa-korkeaan ei tuolloin vielä ollut pääsykokeita, livahdin ulkomaan- ja työkokemuksineni sisään ensi yrittämällä. Kesätyössä pankin siirtokonttorissa numerot pyörivät päässä unissakin. Hauskinta oli pankkisalalin puolella, kun pikkupojat kävivät yhtenä kysymässä: "Onkos teillä tänään mittaan ilimasta tai kilipailuja?" Pankeilla alkoi olla 60-luvun lopulla jo kova kilpailu, ja nykyajan markkinointitempaukset tekivät tuloaan.

Vaikken mikään erityisellä kielipäällä varustettu lingvisti olekaan, pärjäsin korkeakoulussa USA-vuoteni ansiosta niin, että olin englannissa niin sanotulla pikalinjalla ja ennen pitkää huomasin istuvani laudaturluennoilla. Kauppiksen ilmapiiri oli jotain, josta joko piti tai sitten ei. Minä olin yksi niistä, joita se kiehtoi niin, että nautin suuresti osa-aikatyöstä koulun kielistudiossa.

Töissä ja töistä pois

Vuonna 1975 olinkin sitten kaikin puolin sopiva ja pätevä ja pääsin tuntiopettajaksi Lahden kauppaopistoon. Kolme vuotta sujui kuin siivillä. Ilmapiiri oli kodikas, opiskelijat tunnollisia, opettajat tarkkoja, ja Ammattikasvatushallitus voimissaan. Aloin jo osata kaiken mitä opetin; kauppaopistossa, opistossa ja ylioppilasluokilla.

Kun perhe kasvoi toisella pojalla ja miehen opinnot

Otaniemessä etenivät työn ohella, mieli alkoi tehdä järviä kohti. Vuonna 1978 oli lehdessä ilmoitus: Englannin lehtoraatti Kouvolan liiketalouden ja ulkomaankaupan instituutissa. No, Kouvola on pääradan varressa, joten päätin, että siitä on sitten helppo jatkaa Savon tai Karjalan rataa. Sain viran.

Risteysasemalla

Perhe kasvoi vielä kahdella hengellä, perheenpää Anssi uppoutui arkkitehdin työhönsä. Kouvola tuli siis kotikyläni, ja ensin liiketalousinstituutista ja sitten Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta elämäntyöni. Lisäksi kirjoitin oppimateriaaleja muidenkin käyttöön. Kirjasarjojeni nimet: Business Friend, Best Seller ja Brief Case kertovat suhteistani kaupankäyntiin.

Sijainti sekä lasten koulut ja harrastukset pitivät meitä risteysasemalla 35 vuotta. Nyt kaikki neljä lasta ovat aikuisia ja poissa arjestamme, mutta me junan tuomat jäimme vielä kahden kodin loukkuun. Tie on kyllä tuonut järkeville, synnyinseudulle pohjoiseen tihenevään tahtiin, ja nyt eläköidyttyämme voimme taas ylpeydellä sanoa olevamme oikeita tuusniemeläisiä.

Tuija Junkkari o.s. Pennanen
Kouvola/Tuusniemi

Lyhennelmä Kauppaopettaja-lehdessä vuonna 2006 julkaistusta ja kirjoituskilpailun voittajana palkitusta kirjoituksesta "Kauppa ja sen opetus on tahdon asia."

Terveelliset muikut

Muikkuja ladotaan tulen kestäväälle alustalle
vieri viereen.
Päälle ripotellaan vähän suolaa ja rypsiöljyä.
Annetaan paistua uunissa kypsäksi.

Tuhti kalakuppi

Kuoritut ja pilkotut perunat ja sipuli kupin pohjalle.
Ladotaan kalat niiden päälle vieri viereen.
Kalojen päälle kourallinen pilkottua pekonia.
Kermaa, jonkin verran, ei yli kalojen.
Päälle kourallinen juustoraastetta.
Sekaan vähän suolaa

Paistetaan uunissa 150 astetta n. 6 tuntia.
(Kypsää, kun ruoto on pehmennyt)
Kaikki kalat käy särjestä – matikkaan.
Kerma voidaan jättää pois.

V. H.

Tuusniemen nuorisoseura 1950-luvulla

Nuorisoseuran näytelmät olivat 1950-luvulla jokavuotisia. Monia näytelmiä harjoiteltiin ja esitettiin.

Seuran toiminta oli muutenkin vilkasta. Televisio ei ollut vielä silloin tullut ja yleisöä riitti. Kylän nuoriso osallistui runsain joukoin myös tanhuharjoituksiin ja esityksiin. Pidettiin myös hauskoja runonlausuntailtoja.

Näytelmäharrastus loppui ikävällä tavalla, kun ansioitunut ohjaaja **Väinö Hätinen** sai sairauskohtauksen kesken esityksen. Oltiin silloin esittämässä "Kaikenlaisia vieraita" Melalahden Mantulla. Nuorisoseuran jäämistöt ovat vielä hakusessa, mutta silloin seuran aktiivit **Eila Venäläinen** ja **Sirkka Brask** (o.s. Nissinen) katselivat kuvia 7.10.2014 ja muistelivat toimintaa. Tässä pieni kokoelma.

Sirkka Brask o.s. Nissinen (vas.) ja Eila Venäläinen 7.10.2014.

Kuvassa vasemmalta: Ritva Hämäläinen, Sirkka Nissinen, Väinö Hätinen, Toivo Kananen, Eero Holopainen ja Irja Kettunen.

Kuva: Eila Venäläisen kokoelmista.

Edessä (vas.) Hilikka ja Lauri Happonen, Eila Venäläinen, Ritva ?, Toini Venäläinen. Takana (vas.) Martti Hyvärinen, Erkki Holopainen, Eino Juutilainen, Martta Holopainen ja Aino Sannikka. Pojat (vas.) Kari Happonen (takana) ja Esa Holopainen.

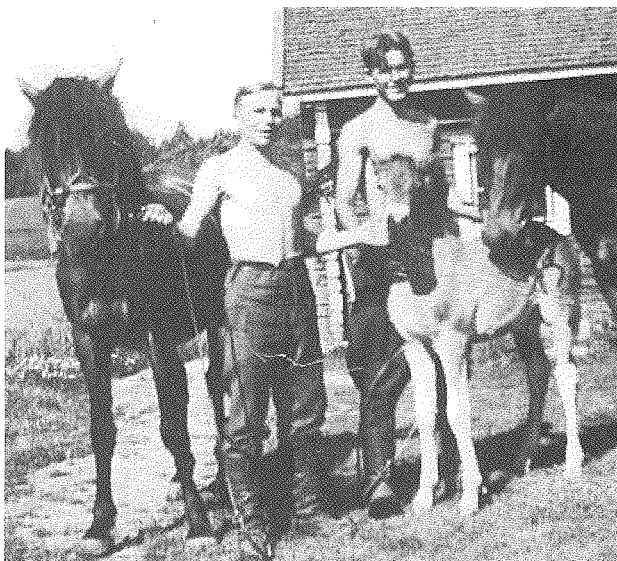
Kuva: Sirkka Braskin kokoelmista.

Koivulahden Happola ja sodat

Happoset ostivat Koivulahti-tilan Tuusjärven kylästä 1875 tsaarinvallan aikaan. Olisikohan sanonta Koivulahdesta ”Sammakkomäkkeen sottoo pakkoon?” Vesistöjen rannoilta lähdettiin sotaa ja vainoja pakoon kauemmas. Sammakkomäki oli asuttamattoman salotaipaleen takana.

Juho Petter vanhimpana poikana 20-vuotiaana lähti sisällissotaan Tampereelle. Se oli yksi vapaussotamme ankarimpia taistelupaikkoja. Juho taisteli valkoisten puolella. **Miina-mummo**, Juho Petterin äiti, kertoi lähteneensä Tampereelle viemään ruokaa ja vaatteita pojalleen. Sodan loputtua palasi kotiin laihtunut ja paljon kokenut nuorimies. Juho Petter vapautettiin ikänsä perusteella talvi- ja jatkosodasta. Talvisotaan lähti kolme veljestä **Veikko**, **Otto** ja **Toivo**. Tältä matkalta he kaikki palasivat koteihinsa. Jatkosotaan osallistui myös setiensä kanssa Juho Petterin poika **Tauno** (s. 1921). Hän kuoli sotasairaalassa 1942 ja on haudattu Tuusniemen sankarihautaan. Jatkosotaan osallistui myös kasvattipoika **Toivo Partanen**. Vanhemmasta veljessarjasta kaatui Otto 1941 Ruskealassa ankarissa taisteluissa. Tallella on vielä taskukello, joka oli mustunut taistelukentän tulipalossa. Paljon sotaan liittyvää aineistoa, kuten kaatuneiden kunniakirjat, puhdetyöt ja sotilasmerkit tuhoutuivat Happolan talon tulipalossa 1994. Jotain kuitenkin säilyi. Juho Petterin nuorimman pojan **Einon** (s. 1928) sotilaspojan taskukirja 1942 kirja, jossa on merkintöjä suoritetuista kursseista ja tehtävistä. Eino kuoli joulukuussa 1994. Hän omisti tilan 1948–1993.

Happolan hevoset 1940. Vasemmalla Eino sotilaspoikainäissä. Oikealla kasvattipoika Toivo Partanen.

Lottatoimintaan osallistui Juho Petterin **Liisa**-tytär. Hän toimi ilmavalvonnassa Suojaharjulla suojeluskunnan talolla ja muonituslottana Paakkilassa, jossa oli sotavankeja sijoitettuna töihin maatilalle. Liisa kertoi Paakkilassa olleesta sotavangista, joka ajoi hevosta, kun he kävivät kirkonkylällä kauppaa ym. asioilla. Luottovangit saivat liikkuu melko vapaasti. Taisipa siellä syntyä joku rakkausromanssikin, jonka seurauksena syntyi joku uusi tuusniemeläinen. Liisa siirtyi nyt elokuussa ikuisille rauhanmaalle muistoiheen. Lottajärjestö, samoin suojeluskunta, lakkautettiin rauhannehtojen mukaan 19. syyskuuta 1944.

Pikkulotta Maria Pakarinen os. Happonen s.1930

Maria toimi pikkulottana jatkosodan aikana. Pikkulotat osallistuivat monille eri kursseille, kotitalous, käsityöt ja maanpuolustuskursseille. Heitä valmennettiin tulevaan lottatyöhön. Lottatyttöjä ohjasi **Tyine Zitting** Tuusjärveltä ja **Aune Martiala** Paakkilasta. Ohjaajat olivat Lottajärjestön johtohenkilöitä. Pikkulottajärjestö lakkautettiin lottajärjestön kanssa yhtä aikaa.

Happolassa oli myös siirtolaisia. Tila oli kuitenkin sen verran pieni, ettei asutukseen tarvinnut luovuttaa tilan maita. Torpparilain tultua voimaan 1920-luvulla Musto-

Eturivissä vasemmalta: Vilhelmiina, tyttäret Alma ja Tyine, oikealla Toivo. Takarivissä Juho Petter, Taavetti, Otto ja Veikko Happonen.

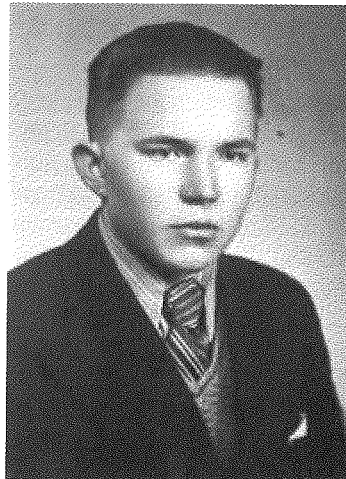
set saivat tilasta asuttamansa torpan, sen ympärillä olevat viljelysmaat ja myös metsää omistukseensa.

Sotahevonen Lento

Lento-tamma oli syntynyt Koivulahteen. Se kävi talvi- ja jatkosodan. **Otto Keinänen** Hiidenlahden Kauniiltanie-meltä hoiti ja ajoi sitä koko ajan. Kun Lento palasi jatko-sodasta, niin Juho Petter-ukki kertoo hevosen tunteneen Iskolanmäelle tullessaan kotimaisemansa ja hirtahtaneen. Mitäpä lie tuntenut kotiin palaava? Juho-ukki sanoi läh-teneensä lahenpohjaan hevostaan vastaan. Otto Keinänen avioitui Hiidenlahden Miettälän tyttären Taimin kanssa.

Nyt eletään vuotta 2014. On saatu elää 70 rauhan vuot-ta. Happolan tilaa jatkaa Einon poika **Heikki Matti** vai-monsa **Päivin** kanssa. Kuudes sukupolvi on jo kasvamas-sa. Näitä viimeisiä sukupolvia ei sota ole onneksi koetel-lut.

Paljon on meillä sota-aikaan eläneillä muistoja noilta ankarilta ajoilta. Koululaiset osallistuivat osaltaan maa-taloustöihin, tekivät pilkkeitä puukaasutinautoihin ja kaikkea muuta voimiensa ja taitojensa mukaan. Koulut alkoivat 1944 ensimmäinen päivä marraskuuta. Monet meistä toimivat pikkulottina ja sotilaspoikina. Järjestöt lakkautettiin sodan loputtua 1944. Tuusniemen suojelus-kunnan talon omisti manttaalikunta, sen jälkeen maa-miesseura ja sitten yksityinen. Suojaharju paloi myöhem-min. Vielä on sotaveteraaneja ja lottia keskuudessamme. Olisi viimeinen aika tallentaa heidän muistojansa, sillä kohta poissa on veljet, kuten laulussa sanotaan. Kiitollis-

*Toivo Happonen, (1921-1942)
sankarivainaja.*

suus täyttää mielen niitä kohtaan, jotka osallistuivat maamme puolustamiseen. Vapaa isänmaa on kansakun-nan suuri onni ja siunaus.

Anna-Liisa Happonen

Muistelijana sota-ajan elänyt ja Happolan talon tarinoita kuullut Einon vaimo Anna-Liisa Happonen.
Kuvat: Anna-Liisa Happonen kokoelmista.

Pikkulotat Suojaharjulla vuonna 1943. Mukana Maria Happonen, nyk. Pakarinen.

*Juho Petterin Liisa-
tytär.*

Otteita jahdista vuodelta 1956 päiväkirjamerkintöjen mukaan

Tuusniemen Hirvimiehistä **Jaakko Miettinen** piti aktiivisesti kullakin jahtikaudella päiväkirjaa, johon hän tallensi yhdistyksen alkuaikoina yksityiskohtaisia tapahtumia jahtipäivittäin. Päiväkirjaan on myös kerätty huomioita ja havaintoja eri eläinkannoista ja kunkin jäsenen osallistumisesta jahtiin. Tuntuu siltä, että tarkempia havaintoja on pystytty tekemään silloin kokeneiden ja paljon maastossa liikkuvien metsästäjien toimesta kuin nykyisin tietotekniikan aikana.

"Päiväkirja metsästyksessä alkaen 16.10.1956". Se on kirjoitettu hyvällä käsialalla, 10 sivua pitkä yksityiskohtainen tapahtumakuvaus jahtikaudesta. Nykyisin tiedot on kerätty seuran vuosikertomukseen.

Seuraavassa otteita päiväkirjasta suoraan lainattuna.

Edellisen metsästyskauden jälkeen marraskuun 19 päivänä 1955 perustettiin metsästysseura Tuusniemen Hirvimiehet, jonka jäseninä on samat miehet joidenka nimessä oli hirvenkaatoluvat vuosina 1954-55, joten päiväkirjaa jatketaan tästä alkaen seuran nimissä ja myös hirvenkaatoluvat on haettu edellä mainitulle seuralle.

16.10. aloitimme tänäkin vuonna hirvijahdit ensimmäisenä päivänä ainoastaan kahden miehen voimalla tarkoituksena juoksuttaa koiria ja samalla tiedustella mahdollisia hirvien olinpaikkoja. Vilho oli antanut keväällä karhukoiran pennun ja on se nyt 6-7- kk. ikäinen, tästä on tarkoitus kasvattaa ja opettaa toinen hirvikoiria, joten hän koirineen ja Mauno Murren kanssa läksivät Susiniemen – Ohtaanniemen maastoon. Kuljeskeltuaan ko maastoa päivän he totesivat, että hirvet eivät ole asustaneet koko kesänä niillä seutuvilla.

21.10. läksimme kolmessa porukassa Pinolansalon – Ohtaanniemen – Kuivinniemen – Liukonpellon maastoon sisten, että yksi sakki läksi Rantolahden kohdalta, toinen Ohtaanniemeltä ja kolmas Liukonpellolta. Päivän kuljeskelimme ja yhdyimme suunnilleen keskimaastossa lähempänä Rikkavettä. Todesimme haravoituamme tämän noin 2000 ha alan, että hirvet eivät lähiaikoina olleet asustaneet siellä, eikä ollut muutakaan riistan jälkiä lukuun ottamatta 2:ta metsoa ja muutamaa teertä, jotka näimme tällä ennen niin riistarikkaalla alueella.

25.10. oli neljä miestä Petäjämäen – Loukeisen – Konttimäen maastossa ja saimme Murre sieltä ajon jossa todettiin olevan kolme hirveä ja niistä yksi erittäin iso uros. Ajo oli oikein hyvä ja kesti 1 tunti 10 minuuttia ollen mm kolme erittäin hyvää seisotusta. Hyvästä ajosta huolimatta emme onnistuneet kaatoa...

1.11. kolme miestä Rantolahden – Konttimäen maastossa. Lunta satoi ja oli muuten hyvä hirvikeli. Rantolah-

den maastosta löytyi 28.10 jäljitetty pienehkö naarashirvi, joka kulki Konttimäen takamaaston suuntaan ja meni pois meidän alueiltamme iltahämärässä koko päivän ajon jälkeen. Emme silloin osanneet arvata, että kuinka viisas ja suuritöinen ajettava voi niin nuori hirvi olla.

4.11. kuusi miestä passissa Konttimäen – Muurainsuon tien pellon suunnassa. Pekka läksi ajoon Petäjämäen takaa yöllä maantien ylittänyttä samaa pienehköä naarasta. Tällä kertaa tämä viisas elukka otti suuntansa Rantolahden maastoon ja antoi meidän odotella turhaan passeilamme. Nyt ristittiin tämä vanhojen hirvimiesten narraaja lempinimeltä "Jupetti". Pekan tultua ajosta otti Esko koukkauksen Konttimäen takamaastoon ja sai sieltä ajoonsa 2 hirveä mutta ne menivät pienen ajon jälkeen vieraalle puolelle. Iltapäivällä jatkoimme vielä Jupetin ajoa Rantolahden maastossa, mutta eihän se vaan tullut meidän lähellemme. Luulimme sen jäävän yöksi Konttimäen takamaastoon...

16.11. pakkasta 2 ast. ja pyry koko päivän. Keli edullisimpia hirvikelejä. Viisi miestä passissa Konttimäen – Muurainsuon tien suunnalla, kaksi miestä Murren kanssa ajossa Konttimäen takamaastossa. Murre sai aamupäivällä kahden uroshirven ajon, jotka pienten kiertelyjen jälkeen tulivat passia kohden ja Viljo sai kaadetuksi ensimmäisen hirven lähes kymmenen uutteran ajokauden jälkeen. Kova siellä oli ollut touhu, termospullo, rukkaset ja hattu oli lennellyt sinne ja tänne, sekä pitkiä hyppyjä näkyi lumessa. Kiire oli miehellä ollut, mutta kaikesta huolimatta ampui hyvän osuman koska hirvi kaatui noin sadan metrin päähän. Kaadettu hirvi oli 3,5 vuotias uros, jolla oli kaksi haaraa molemmissa sarvissa sekä mahdollisesti hankosarvityyppeä, painoltaan 166 kg. Kuljetimme sen Happolaan jossa nyllettiin...

18.11. pakkasta 8 ast, lunta edelleen noin 20 cm, metsä luminen ja vaikea kulkea. Neljä miestä passiin Konttimäen – Muurainsuon tien suunnalle, Esko yksinään ajoon Rantolahden – Konttimäen suuntaan ja Pekka myös yksinään Petäjämäen – Konttimäen suuntaan. Pekka tuli kohta aamupäivällä ilmoittamaan passille, että oli nähnyt useamman hirven jälet ja makaukset lähellä Konttimäkeä. Pekan vielä ollessa passilla tuli Eskolta Muurainsuon pojan tuomana sana, että hän on ampunut hirven suunnalla Laukkomäki – Muurainsuo. Mentyämme Muurainsuon mökkiin tapasimme siellä Eskon pienissä näkäräississään ja riemuissaan siitä, että hän on ampunut Jupetin, saanut siitä voiton, sekä kukkotarpeet tiedossa. Juotuamme kahvit siistissä mökissä läksimme katsomaan Jupetti vainaata joka oli kaatunut isolle salolle vaikeahkoon maastoon. Murre oli sen sieltä löytänyt ja ajanut hyvän ajon josta Esko oli saanut sen kaadetuksi hänelle kuudentena

hirven kaatona. Jupetti oli 128 kg painava 3,5-vuotias naaras, mahdollisesti joutunut vasana jostakin syystä emostaan eroon ja joutunut itse nuorena itsestään huolehtimaan joten itsesuojeluvaisto oli kehittynyt tavallista paremmaksi. Kuljetimme Jupetin ensin hevosella Ohtaanniemelle ja sieltä autolla Happolaan jossa nylettiin. Tähän päättyi hirvijahdimme v. 1956.

Huomioita syksyn metsästyksestä

- hirviä oli alueellamme suunnilleen saman verran kuin v. 1955
- 7:ta ajopäivänämme tapasimme 4 urosta, 7 naarasta ja 2 vasaa
- erikoisen silmäänpistävänä oli vasojen vähyys
- huomiota herätti 5 naarasta ilman vasaa
- hirvet olivat enempi laihoja tänä vuonna.
- huomiota herätti erikoisesti, että hirvet oli kaikki 15 km pituisen metsästysmaamme läntisessä päässä, kun taas edellisenä vuonna olivat koko alueella tasaisesti. (Onko kysymyksessä vaeltaminen)
- koska metsästysmaamme kulkevat Rikkaveden ja Kaavin järven rantoja 16–18 km ja ko järvet ovat 1-2 km leveitä, on mahdollista, että samat hirvet asustavat molemmilla puolilla niin kesällä kuin talvellakin, joten on vaikea arvioida hirvikannan suuruutta
- hirvijahdit olivat tänä vuonna erittäin sitkeitä, kelit eivät suosineet, alussa muuten jäinen maa ja pakkanen, loppupuolella liika lumi ja pakkanen teki haittaa
- jahdit onnistuivat kaikesta sitkeydestään erittäin hyvin, molemmat kaadetut hirvet saivat erittäin hyvän ammun koska kaatuivat vajaan sadan metrin päähän ampumapaikalta
- ja lopuksi, erittäin hyvä huumorin taju, reipas ja rehti mieli, sitkeä erämieshenki oli aina valloillaan tässä reippaassa ja aina valmiissa metsästysporukassa

Muu riista

- lintuja oli niin vähän, että voi käyttää sanontaa ei ollenkaan. Esimerkiksi 21.10 kuljimme maaston Liukonpellolta Kaavinkosken tielle noin 1700 - 1800 ha kolmessa eri sakissa ja koko alue erittäin hyviä lintujen asumismaisia tapasimme 4 metsoa, 8-10 teertä ja muuta man pyyn
- jänistä esiintyy jäljistä päättäen edelliseen vuoteen verrattuna vähän runsaammin, mutta ei

vielä niin paljon, että voisi ajatella sen metsästämistä (seuran jäsenet eivät ampuneet ainoatakaan jänistä)

- kettukanta ei ole alueellamme erikoisen runsas, mutta ne ketun jäljet jotka tapasimme olivat parhailla jänisalueilla
- oravia oli Murren haukunnasta (löytää oravan hyvin ja merkitsee sen jos ei ole hirviä lähellä) ja lumijäljistä päätellen vain pieni murto-osa edelliseen vuoteen verrattuna (ei ne edellisenä vuotena ampumalla vähentyneet, vaan pakkanen ja nälkä ne tappoi)
- kärpistä ja vesikosta voi vaan sanoa, että ei ihan sukupuuttoon ole kuolleet
- petolintuja ei esiinny erikoisen runsaasti
- nämä riistahavainnot on tehty noin 8000 - 8500 ha alueelta

Jutussa mainitut henkilöt:

- Vilho Välke, toimi pitkään poliisina Tuusniemen kirkonkylällä
- Jaakko Miettinen, kirkonkylän Lautalan poika, toimi puolustusvoimissa vääpelin vakanssilla
- Viljo Miettinen, maanviljelijä, Mattilan talon säntä Liukonpellolta
- Pekka Smolander, maanviljelijä, Voutilan talon isäntä Ohtaanniemeltä
- Matti Happonen, maanviljelijä, Happolan talon isäntä kirkonkylältä
- Mauno Happonen, taksiautoilija, Happolan talosta kirkonkylältä
- Esko Hyvärinen, maanviljelijä, Mikkolan talon isäntä Ohtaanniemeltä
- Väinö Smolander, Uoleelan poika Susijärveltä
- Mikko Miettinen, maanviljelijä, Heikkilän talon isäntä Susiniemeltä

Pekka Mustonen

Tuusniemen Hirvimiehet ry:n perustaminen

Perustava kokous oli kutsuttu koolle **Mikko Miettisen** taloon 19. marraskuuta 1955. Perustavan kokouksen pöytäkirjaan oli kirjattu riistapäällikkö **Raetpalon** luennoinnista ja käydyistä keskustelusta muun muassa seuraavaa: ”Tuoden verrattain sattuvasti sanoissaan julki, että mihin nyt on menty kun olemme metsiemme riistaa aina vaan verottaneet emmekä huolehtineet mitään sen hoitamisesta, kasvattamisesta ja lisääntymisestä. Ehdottaen lopuksi tämän työn kuuluvan metsästyseuralle ja näin ollen perustettavaksi paikkakunnalle metsästysseuran. Tultiin yksimielisesti siihen tulokseen, että seura on paikkakunnalle tarpeellinen ja riistanhoidon kannalta suorastaan välttämätön.”

Näillä perusteluilla päätettiin perustaa metsästysseura, jolle annettiin nimeksi Tuusniemen Hirvimiehet. Päätettiin myös liittyä Suomen Yleiseen Metsästäjäliittoon.

Perustamispöytäkirjan allekirjoitti: **Armas Miettinen, Vilho Välke, Jaakko Miettinen, Viljo Miettinen, Esko Hyvärinen, Matti Happonen, Mikko Miettinen ja Mauno Happonen.**

Perustamisvaiheessa suurimmaksi jäsenmääräksi asetettiin kymmenen jäsentä. Vuosien saatossa suurinta jäsenmäärää on korotettu ja nykyisin sitä ei ole enää mainittu päätöksissä. Nykyisellään jäsenmäärä on asettunut kahdenkymmenen paikkeille vaihdellen vuosittain.

Riistanhoito

Petokantojen kurissapitäminen on yksi merkittävimmistä riistanhoitotoimenpiteistä. Samoin ruokinta, esimerkiksi jäniksille, tuottaa tulosta, vaikka ruokintapaikat toisaalta vetävät puoleensa myös petoja. Myös riistan suolan ja kivennäistarpeen tyydyttämiseksi nuolukivet ovat osoittautuneet toimiviksi ja niitä riista käyttää todella halukkaasti. Syksyn ja talven kuluessa petokantojen kurissa pitäminen koetaan siten, että jokaisella poistetulla

pienpedolla on suora vaikutus lintukantojen runsastumiseen. Pikkupetokantojen kurissa pitäminen on tunnetusti sarka, jonka toinen pää tuntuu pakenevan kaikista ponnisteluista huolimatta.

Metsästy

Metsästysalueita seuralla on tällä hetkellä hirvelle hieman yli 4900 ha ja petojen ja pienpetojen metsästykseseen noin 4000, muulle pienriistalle jonkin verran vähemmän. Ensisijaisena metsästyksen kohteena seurassa on ollut hirvi alkuvuosista lähtien.

Tuusniemen Hirvimiehet ry:n kaatama, seuran kaikkien aikojen suurin hirvi on, legendaarinen Iso Musta. Piikkiluku oli 20, teuraspaino 278 kg, ikä 8,5 v (ikä määritetty hammasleikkeestä). Hirvi kaadettiin Ohtaanniemen Honkamäkeen. Kaataja on **Väinö Smolander**. Sarvitrofee on tällä hetkellä Alatalon tuvan seinällä.

Murresta muihin koiriin

Seuran asiakirjoista käy selville Murren olleen seuran ensimmäinen koira. Se oli puhdasrotuinen karjalan karhukoira, hoiti tehtävänsä kiitettävästi ja näytti koirametsästyksen hyvät puolet. Ehkä siitä johtuu, että seuralla on ollut koko historian ajan koiria apuna jahdeissa.

Yhteistyö

Metsästysseurojen välinen yhteistyö on näkyvin ja konkreettisin koostuen mm. yhteislupa-asioista ja kenneltoimintaan liittyvistä koetoiminta-asioista. Tuusniemen riistanhoitoyhdistys ja Suomen Riistakeskus lakisääteisinä organisaationa ovat keskeisiä yhteistyökumppaneita koulutus ja lupa-asioissa sekä ampumakoitoiminnassa. Ehdottomasti tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat ne lu-

Tuusniemen Hirvimiehiä Alatalon tuvassa Ohtaanniemellä vuonna 1998. Vas. Arto Palomäki, Pertti Pitkänen, Kalevi Palomäki, Viljo Nissinen ja Seppo Miettinen.

Kuva: Aatto Miettinen.

kuisat maanomistajat, jotka ovat suosiollisesti luovuttaneet maitaan seuran metsästyskäyttöön.

Kota

Kokoontuminen tulessa ja tuiskussa syksyisten räntäsateiden aikaan kypsytteli mieliä rakennettavan kodan suuntaan. Puhetta lienee ollut aiemminkin, mutta v. 1999 ryhdyttiin sanoista tekoihin. Neuvottelujen tuloksena seura sai maanomistajilta luvan pystyttää kotarakennuksen tarvittavine lisärakenteineen Pyörylän tilan maalle Multasärkille. Jo samana vuonna seura haki rakennusluvan. Kota ja sen lisärakennukset rakennettiin talkoilla seuran jäseniltä hankituista puista.

Kota on mukava tukikohta. Sinne kokoonnutaan jahtien alussa ja keitellään nokipannukahvit. Kahvia odotellessa on sopiva hetki vaihtaa kuulumiset, usein huumorilla höystäen. Jahtien välillä kodalle kokoonnutaan tulen loimuun eväsreppujen sisältöä tutkailemaan.

Metsästysseura tänään ja huomenna

Maaseudun asutuksen harveneminen ja jäsenten ikääntyminen ovat tämän hetken todellisuutta. Se näkyy monen seuran ikärakenteessa. Jäsenistö "ukkoutuu". Kaivataan nuoria toimintaan mukaan. Metsästysseuroissa on tapahtumassa muutoksia, joiden vaikutus tulee näkymään tulevina vuosikymmeninä. Kuinka raju tämä muutos tulee olemaan, siihen seura voi vaikuttaa omilla päätöksillään. Voisi olettaa, että ne seurat, joilla on kyky ja halu uudistua, pärjäävät jatkossakin. Pitää olla valmiutta avata ovia nuorille tulijoille ja kertoa toiminnasta avoimesti.

Pekka Mustonen

Teksti on lyhennelmä Aatto Miettisen laatimasta Tuusniemen Hirvimiehet ry:n 50-vuotishistoriikista vuodelta 2005.

Mehupullot Mikonniemestä

Läheisen tanssilavan, reilun kilometrin päässä sijainneen Mikonniemen, musiikki kantautui lauantai-iltaisina Ruokosen lammen yli. Vuosikymmen oli 1960. Ohtaanniemen tien varrella piti käyvää kahtomassa autojen määrää. Niitähän riitti parhaimmillaan Kulajoen sillan kirkonkylän puolelle saakka.

Mikonniemestä, Vehmasen lammen ääreltä sijainneelta, 1950-luvun lopulla rakennetulta tanssilavaltahan ne äänet kantautui. Yksilavainen tanssipaiikka sai toisen puoliskon. Se taisi jossain vaiheessa mennä lappeelleen. Vanhemman veljeni Reijon mukana olin asentamassa sähköjä uudelle lavan osalle. Pijin tikkaita, hänen asentaessaan valaisimia. Myöhemmät tanssireissut kerron toiste.

Vehmasen lammen alajuoksulla, Ruokosella, Kulajoen suulla ootimme keväistä tulvaa. Mikonniemestä rantautui jokea pitkin pulloarmeija Ruokoseen. Siihen aikaan tanssilavakulttuuriin liittyi poiketa naattimaan miestä vahvempaa ja pullot heitettiin minne sattui. Usea putelji oli päätynyt Vehmasen rantaruohikkoon. Toki tulvavesien myötä Ruokoseen saapui silloin myös muutaman yläjuoksun puuceen jätökset. "Ei tarvii huussin alusta ite tyhjentö", oli muuankin mummo tuumannut tyytyväisenä.

Keväisin Kulajoen alajuoksun aallot söivät Ruokosen lammen keväitäistä pintaa. Voi sitä iloista kilkatusta jäiden seassa, jonka yläjuoksulta laskeutuneet pullot aiheuttivat. Pulloilla oli käyttöä.

Siihen aikaan marjastimme paljon ja mehupulloille oli tarvetta. Hyvän lisän siihen toivat lampeen keräytyneet pullot. Mehupulloista oli kuitenkin ainainen pula.

Veljeni Ykän kanssa suuntasimme Mikonniemen maastoon. Lavan, Ohtaanniemen tien toiselta puolelta löytyikin useita, sen aikaiseen kulttuuriin liittyviä aihioita. Pullot keräsimme kasseihin ja palasimme onnellisina metsiä myöten kotpihhaan. Taas oli seuraavan talven mehusaalille tallennuspaikka tiedossa. Kunnon korkeista tahtoi vaan olla pulaa.

Hannu Holopainen

Alkon pullojen korkkikoko oli 1960-luvulla hieman isompi. Taustalla näkyy 1960-luvun kirkonkylän kylämaisema Tuusniemeltä.

Oodeja valolle

Reliefejä ja veistoksia

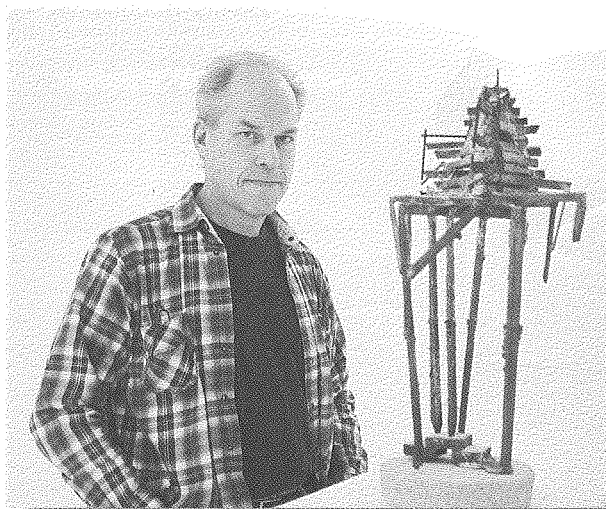
Tämän kuluvan syksyn aikana, syyskuussa oli Kuopiossa taidenäyttely. Näyttelyn takana oli Tuusniemen Ruskilassa kyläseppä **Pentti Kettuselle** vuona 1963 syntynyt poika **Tapio**. Tapio on menestynyt hyvin eri juhlarahojen ja taidemitallien suunnittelukilpailuissa. Yhteis- ja yksityisnäyttelyiden määrä Suomessa ja ulkomaillakin on mittava. Hänen tekemiään töitä on nähtävänä monissa paikoissa maassamme.

Kuopiossa nähdyt reliefinit ovat puhtaan valkoisia. Niitä ei ole koristeltu väreillä tai patinoinnilla.

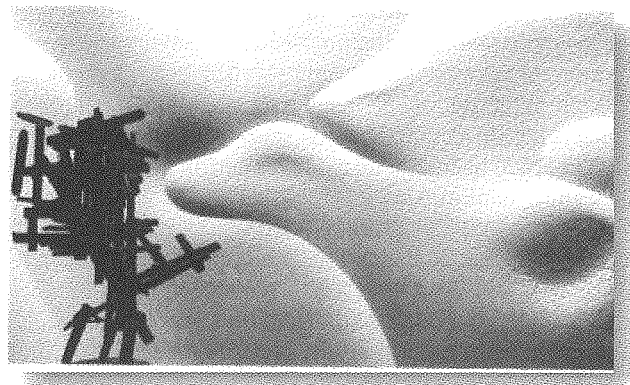
”Niiden pinnalla muoto, herkkäviireinen struktuuri ja tekstuuri pääsevät parhaiden oikeuksiinsa ja pääosaan, sopivan, sivulta tai ylhäältä suuntautuvan valon ja sen aiheuttaman varjoelämän myötä. Itse asiassa valon rooli valkoisella reliefillä nousee aivan keskeiseen asemaan, ja tärkeäksi osaksi teosta. Valkoinen reliefi muuttaa draamattisestikin olemustaan koko ajan valaistuksen pienimmästäkin muutoksesta. Esimerkiksi päivän valon vaihtelusta johtuen teos nousee välillä esiin hyvin voimakkaana ja tehokkaana, välillä vetäytyen taka-alalle lähes huomaamattomaksi. Se antama vaikutelma ei ole koskaan sama”. Reliefit ovat monen kokoisia, mutta keskimäärin kuitenkin noin 100 x 100 cm.

Näin mm. voidaan määritellä Ruskilan pojan taidetta. Huomataan, että työt ovat tarkkaan harkittuja, suunniteltuja, valmistettuja ja hyvin korkeatasoisia.

Tapioilla on paljon Ruskilasta jääneitä lapsuuden muistikuvia. Hän oli kuusi vuotias, kun muutti äitinsä kanssa Tampereen lähetyville. Hän piti lähdön jälkeen isänsä kanssa yhteyttä kirjeitse. Isä Pentti oli aina piirtänyt kir-

Tapio Kettunen.

jeisiin. Isä olikin ollut hyvä piirtämään. Jo pienenä hän oli piirtänyt muotokuvan salaa mummostaan ja näköinen se oli ollut. Näin voimme todeta, että lahjakkuus on periytynyt isältä pojalle. Seppä-Pentti oli muutenkin taitava tekemään puusta ja raudasta veistoksia. Isä rakensi myös kaksi polkuautoa toisen Tapiolle ja toisen kasvatti-pojalle **Veijolle**. Tämä sepän paja on nyt purettu Ruskilasta. Se sijaitsi aivan kylän keskustassa. Tapion isä toimi myös Ruskilan hautausmaalla haudankaivajana. Tapio oli mukana sielläkin. Haudan pohjalla hän muistaa ihmetelleensä sitä miten haudan reunat voivat pysyä suorina, vaikka koko kangas on yhtä hiekkaa. Isän paja tuoksuu vieläkin hänen nenässään ja kaikki muutkin tuntemukset ovat tarttuneet ikuisesti mieleen. Ruskilassa oli siihen aikaa kauppa, posti, mylly, koulu ja sepän paja. Sepän talokin on aiemmin toiminut kauppana ja koulunakin.

Muutto Hämeeseen ei ollut aivan helppo. Siellä naurettiin minun savolaisille sanoilleni, kuten lumipallokin osui mielestäni ohtaan. Siellä piti sanoa, että ottaan. Vaikka Tapio muutti niin pienenä pois Ruskilasta hän pitää itseään savolaisena. Hänen tulee kuitenkin käytyä silloin tällöin Tuusniemellä, vaikka sieltä alkaa sukulaisetkin uhkaavasti vähentyä.

Mielenkiinnolla tulee seurattua syntymäpitäjän menoa ja menestystä. Maakuntajärvi Juojärvi ja Tuusniemen ”oikee immeinen” saavat taiteilijan mielikuvituksen liikkeelle suunnittelemaan paikkakunnalle sopivaa taideteosta. Esim. Juojärven muikut, tai Oikee immeinen tulevat mieleen.

Olisikohan meidän Tuusniemeläisten pantava toimeksi ja käytettävä oman pitäjän poikaa imagomme rakentamiseen?

Valto Holopainen

Muistoissamme

Tyyne Räsänen os. Pitkänen 1909–2014

Tyynen maallinen matka on päättynyt. Hän nukahti ikuiseen Riistaveden palvelukeskuksessa. Tyyne oli tiettävästi vanhimpaksi elänyt Tuusniemellä syntynyt. Hän syntyi Koivulahdessa 7.12.1909. Hänen elinaikanaan ovat riehuneet espanjan kuume, monet flunssa-aallot, tuberkuloosi, monet tarttuvut taudit, lapsuusajan rokot ja lavantauti. Kaikista Tyyne oli selvinnyt. Hän sai elää hyvän elämän. Tosin käden katkeaminen yli 100-vuotiaana oli kova kokemus, mutta siitäkin hän selvisi. Tyyne on haastateltu nauhalle ja hänen elämänsä tarinasta on kirjoitettu v. 2009 Tuusniemen Jouluun.

Kiitos Tyyne, että annoit tallentaa pitkän vaiherikkaan elämän muistoja.

Poissa ovat Karjalan tyttäret

Orvokki Mikkonen os. Tolkki 1924–2014

synt. Jaakkimassa. Orvokki oli niitä karjalaisia tyttöjä, jotka jouduttuaan evakkoon avioituivat myöhemmin siirtolaispojan kanssa. Orvokki oli meidän kanttorimme Kauko Mikkosen puoliso, kolmen lapsen Pekan, Arjan ja Anna Maijan kotiäiti. Myöhemmin Orvokki työskenteli myös kukkakaupassa. Karjalan laulumaiden kasvatti on muuttanut ikuisille laulumaille.

Maria (Maija) Nupponen

Maria (Maija) Nupponen os. Rinne 1914–2014 synt. Suistamolla. Melkein 100 vuotta sait Maija taivaltaa tätä maalista matkaasi. Keskuudessamme asuu enää harvoja siirtolaisena tänne Tuusniemelle tulleita. Siinä Maija ja puolisoasi Pekka asuitte siirtolaisena kotikylässäsi

Hiidenlahdessa. Viljelitte saamaanne kotitilaa. Kerroit, kuinka onnellinen olit, kun saitte rakennettua oman uuden kodin. Tämän sanoit olleen yksi elämäsi kohokohta. Olit joutunut lähtemään edellisestä kodistasi Karjalasta

anoppisi kanssa traagisissa oloissa aivan viime hetkillä kantaen sylissäsi lastasi ja odottaen toista. Sanoit ottaneesi vain vauvanvaatteet mukaan, koska et olisi jaksanut muuta kantaa. Matkaa oli rautateille useampi kilometri ja pakoon oli päästävä. Voi vain kuvitella sitä matkaa, jonka silloin teit. Kerroit siitä, kun haastattelimme sinua muutama vuosi sitten.

Maija olit kyläyhteisössämme pidetty ja aina ystävällinen. Kotiisi olimme aina tervetulleita milloin piirakoita syömään, ompeluseuraan tai muuten vaan. Teit suuren työn omaishoitajana vuosikausia hoitaen puolisoasi Pekkaa.

Kiitos Karjalan tyttö, laulakoon linnut ylistyslaulua elämälle kummullasi.

Mikko Karvonen 1936–2014

Mikko Karvonen teki elämäntyönsä viljelijöiden palvelijana, toimien seminologina monia vuosia. Hän viljeli samalla vaimonsa Seijan kanssa omistamaansa Tiirikan sukutilaa Tuusniemen Levälähdessä. Puutarha oli Tiirikan tilalla jatkunut jo edelliseltä sukupolvelta eri muodoissaan. Kasvihuone-

toiminnan aloitti Mikko ja nyt sitä jatkaa hänen poikansa Pekka vaimonsa Riitan kanssa. Puutarha ja varsinkin kesäkukkien kasvatusta on tilan suurin tulolähde. Mikko toimi kunnanvaltuutettuna, kunnanhallituksen ja eri lautakuntien jäsenenä. Mikko oli valoisa, sanavalmis ja yrittäjähenkinen. Viimeiset vuodet halvaantuneena pyörätuolissa olivat varmaankin kova koettelemus niin Mikolle kuin omaishoitajana toimineelle vaimo Seijalle, mutta kuitenkin järjenvalo säilyi ja Mikko otti osaa yhteisiin juhliin ja tilaisuuksiin.

Yrittävää kotikylän poikaa kaivaten.

jatkuu seuraavalle sivulle

Herastuomari Eelis Miettinen 1930–2014

Eelis jämerä päättäjä, lautamies, ulospäin suuntautuva, sanansa harkitseva on poissa. Eelis oli pitkään poikamiehenä, mutta avioitui myöhemmällä iällään. Hän asui viimeajat omassa kodissaan Sahinkorvella. Eelis toimi pitkään myös Tuusniemen palokkuusyhdistyksessä. Hän oli myös Tuusniemen kunnanvaltuutettu ja monissa lautakunnissa jäsenenä. Entinen maalaisliittolainen löysi kotinsa myöhemmin Kokoomuksen riveistä. Tunsimme Eeliksensä jämeränä, kantaaottavana ja yhteiskunnan asioihin paneutuvana rehtinä kanssaihmisensä, yhteisiä asioita yhdessä hoitaneena.

Raimo Asikainen 1947–2014

Raimo Asikainen oli Paakkilan poikia. Elämäntyönsä hän teki vaimonsa Pirkon kanssa Keiteleellä K-kauppiaina. Eläkkeelle jäätyään he palasivat paluumuuttajina Tuusniemelle. Raimon mummo isän puolelta oli Hiidenlahdesta Kotilahden Miettisiä. Tuusniemelle muutettuaan he ottivat osaa järjestötoihin. Hengitysyhdistys Heli sai heistä toimivat jäsenet.

Raimo, kauppias ja mittamies, löysi kalakerhosta oman harrastuksensa. Kalakilpailujen mittamiehenä Raimo oli tuttu näky ja kyllähän ne kalojen punnitsemiset entiseltä kauppiaalta sujui hyvin ja grammojen tarkkuudella. Tuttu pihapiiri kaipaa kotiintulijaa, Pirkko puolisoaan ja kalakerho mittamiestään.

Koneyrittäjä Raimo Räsänen 1933–2014

Olit kotoisin Juurikkamäestä ja veljessarjan toinen poika. Lähdit perheen kanssa asumaan Tuusniemelle. Perustit vaimosi veljen kanssa yrityksen nimeltä Tuusniemen Raivaus. Yritys toimii edelleen nimellä Tuusniemen Sora, jota poikasi Heimo johtaa. Raivasitte peltoja ja teitte teitä. Työsi jäljet näkyvät pitkään työmaillasi. Olit ahkera ja rohkea yrittäjä. Olit luontoihminen, marjastus ja sienestys kuuluivat perheen harrastuksiin. Kaunis hyvin hoidettu pihapiiri ja rauhallinen koti kaipaavat sinua läheistesi kanssa. Muistoasi kunnioittaen.

Martti Nissinen 1929–2013

Martti oli Viitajärven kolmesta edesmenneestä veljeksestä keskimäinen. Vielä on jäljellä Maija-sisko. Martti varttui aikuiseksi kotitalallaan. Hän avioitui naapuripitäjästä kotoisin olevan Marttan kanssa. Martti viljeli kotitalastaan lohkaistua tilaa. Tilan pienuuden vuoksi Martti muutti perheensä kanssa Kuopioon hakeutuen vieraaseen työhön. Viitajärven maisemat olivat Martille rakkaat. Hän palasi eläkepäivikseen takaisin. Sairastuttuaan noin 20 vuotta sitten vakavasti hän sanoi, että unessa hänen oli sanottu saavan 13 vuotta lisää. Vuosia oli kuitenkin jäljellä 20. Martti osallistui syöpäyhdistyksen toimintaan, eläkeliittoon ja aikanaan kotikylänsä erilaisiin harrastuksiin. Kunnallisia luottamustoimia hänellä oli eri lautakunnissa. Martti oli erittäin tarkka järjestyksen ihminen. Se, mitä tehtiin, tehtiin kunnolla. Poissa on metsien raivaaja, pihapolun kulkija, aviopuoliso, isä, ukki ja ystävä. Hyvää kotimatkaa.

Erkki Kettunen 1930–2013

Erkki oli viljelijä, metsäkoneraakoitsija, hirsirakentaja, puukäsitöiden tekijä ja syntyi Tuusniemen Laukansalossa seppä Heikin ja vaimonsa Hildan ensimmäisenä lapsena kesällä 1930. Perheeseen syntyi vielä kaksi tytärtä, Liisa 1932 ja Anja 1936. Perheen Hilda-äiti sairastui ja kuoli Erkin ollessa 7-vuotias. Liekö Erkki perinyt luovuutensa isältään vai äidiltään, ehkä molemmilta. Erkki meni naimisiin Hilka-vaimonsa kanssa. Hilka tuli miniäkseen Kärängänniemeen. Heikki-ukki asui perheessä kuolemaansa asti. Tyttäret Liisa ja Anja muuttivat myöhemmin pois. Erkki osti metsäkoneen ja oli metsäliiton sopimusrityttäjänä n. 20 vuotta. Koneurakointien vähetessä hän aloitti hirsirakentamisen. Monia hirsirakennuksia nousikin eri puolille Suomea, asuinrakennuksia, huviloita ja saunoja. Hilka ja Erkki rakensivat myös itselleen uuden kauniin talon. Kansalaisopistossa hän teki kauniita esineitä, mm. kaappikellon ja huonekaluja kotiinsa. Erkki toimi myös kansalaisopistossa venekurssin opettajana. Hän teki veneet itselleen ja kymmeniä monille muille. Erkillä jäi kaksi venettä kesken ja ne odottavat kaaripuitaan. Hän oli erittäin ahkera, yritteliäs ja ystävällinen ihminen. Metsäkone odottaa navetan nurkalla ajajaansa. Siitähän on jälkipolvien hyvä jatkaa.

Anna-Liisa Happonen

Muistokirjoitusten laatija.

Kuvat ao. henkilöiden kotiarkistoista

Kaija Helena Kärppä os Kettunen
30.7.1948–19.10.2014

Tutustuin Kaijaan Tuusjärvi-Hiidenlahti kyläyhdistyksen puitteissa. Olit valoisainen nainen, aina valmis auttamaan yhteisten tilaisuuksien järjestämisessä. Kärppä perheessä oltiin aktiivisia 1985 perustetun kyläyhdistyksen hallituksen jäsenenä oli Vilho kuolemaansa 1999 saakka. Kaija jatkoi tästä, talkoolaisena hän ollut koko

yhdistyksen olemassaolon ajan. Tarmokas nainen, temperamenttiäkin löytyi. Vilho oli sähköasentaja, Kaija työskenteli Tuusniemen kunnassa erilaisissa tehtävissä ja Tuusjärven taimitarhalla.

Vuosi sitten kerroit sairastuneesi rintasyöpään, taistelutahtoa ja elämänhalua oli, mutta aikasi oli lähteä. Tiesit lähtösi on lähellä, olit luottavainen läheiset ja ystävät antoivat tukea.

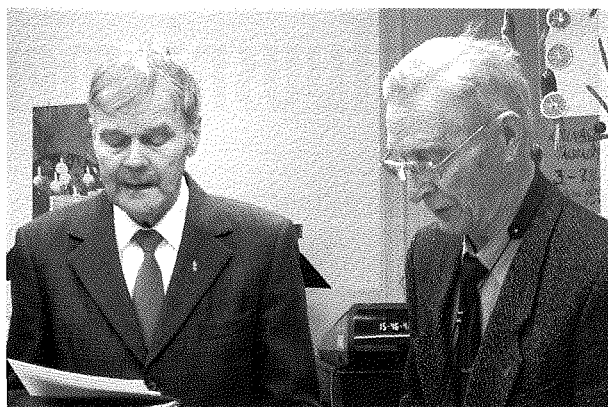
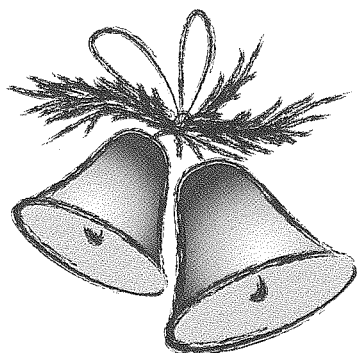
Lapset ja lastenlapset olivat lähellä sydäntäsi samoin omat sisaruksesi. Jouduit leskeksi jäätyäsi kantamaan yksin vastuun. Käsistäsi olit kätevä, monet taitavat käsityöt jäävät muistuttamaan Sinusta.

Neljä päivää ennen kuolemaasi tapasimme viimeisen kerran, muistan aina kun ovella käännyin katsomaan, vilkutit hymyssä suin.

Kaija, olit syntynyt Laukansalossa, meillä oli perinne kävimme siellä laulamassa Kauneimpia joululauluja, siitä alkoi meidän joulutunnelmamme.

Muistamme Sinua, kun katsomme tähtitaivasta kuljet vierellämme tutuilla poluilla kuunnellen Taivaan lintuja ja veden solinaa..

Muistoasi kunnioittaen ystäväsi
Marjatta Pekkonen

*Matti Tiilikainen (vas.) ja Lauri Happonen
5.2.2014 Tuusniemen Rintamaveteraanit ry:n
kokouksessa.*

Matti Tiilikainen

11.6.1925 - 16.4.2014

Yllättävä suruviesti tuli juuri pääsiäiseksi; Tuusniemen Rintamaveteraanit – osaston puheenjohtaja Matti Tiilikainen on vaipunut ikiuneen kotonaan Tuusniemen Susijärvellä.

Olimmehan oppineet tuntemaan hänet täysin toimintakykyisenä miehenä aivan loppumetreille saakka. Vai oliko niin? Matti sisukkaana suomalaisena miehenä ei valitellut vaivojaan.

Matille tärkeitä asioita olivat oma koti ja metsä, joiden piirissä hän elämäntyönsä teki. Yhteisistä asioista siihen liittyi myös sotiemme veteraanien järjestötoiminta.

Hän oli jäsenenä Tuusniemen Rintamaveteraaneissa yli 40 vuotta ja kuului osaston johtokuntaan 15 vuotta, josta ajasta puheenjohtajana 5 vuotta, piirikokousedustajana 10 vuotta.

Matti oli valmis palvelukseen. Vielä maaliskuun 19. päivänä hän hoiti osaltaan veteraanikeräystä lippaalla.

Yhteisiä etuuksia hän ei halunnut omakohtaisesti käyttää, ei käynyt veteraanikuntoutuksessa kertaakaan. Tosin nyt talvella esittelin hänelle hakeutumista kuntoutukseen, kun näytti siltä, että askel ei enää ollut ihan yhtä reipas, kuin ennen. Ja niin hän innostuikin jättämään hakemuksen. Päätös tuli liian myöhään.

Sotavuodet sattuivat ikäluokkamme kohdalle aikuisiän kynnyksellä. Mattikin joutui hankaliin paikkoihin niin Karjalan kannaksella, kuin Lapin käsivarressa.

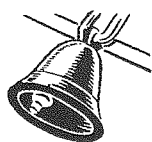
Monen monta kertaa lauloimme Matin kanssa veteraaniveljien muistotilaisuuksissa Veteraanin iltahuutoa, juhlisti ”Tämä taivas, tämä maa, sukupolvelta toiselle jää”.

Ei arvannut, että laulujen sanoma olikin jo niin lähellä Matinkin kohdalla.

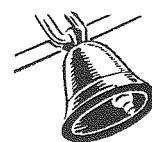
Tosin vuoden sisällä olimme olleet saattamassa monta, jo 73 vuotta sitten rippikoulussa tutuksi tullutta ikätoveriamme, veteraaniveljeä haudan lepoon.

Nyt Matti jää muistoihimme täysin palvelleena suomalaisena miehenä.

Lauri Happonen

Tuusniemen nykypäivää

Tuusniemen Yrittäjät palkitsi.

Vuoden 2013 yrittäjäksi valittiin Tuusniemen Apteekin Lea Säisä.

Vasemmalla kunnanjohtaja Toni Auvinen ja oikealla Tuusniemen Yrittäjien puheenjohtaja Asta Tirkkonen-Hersio.

Vuoden 2013 kesätuusniemeläiseksi valittiin radiotoimittaja Juhani Forsman. Juhani on kesäpaikka Konttimäessä.

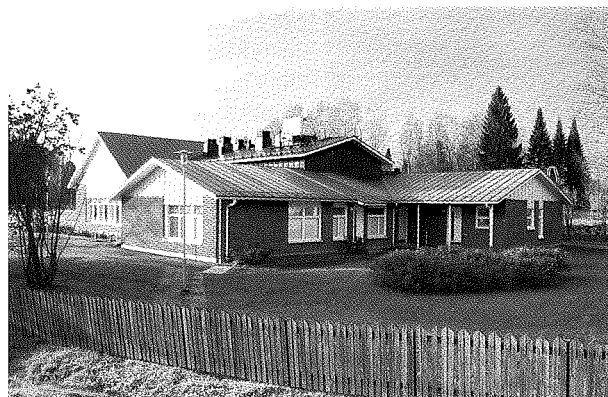

Palkinnon luovuttajat Yrittäjien varapuheenjohtaja Tarja Soininne (vas.) ja puheenjohtaja Asta Tirkkonen-Hersio.

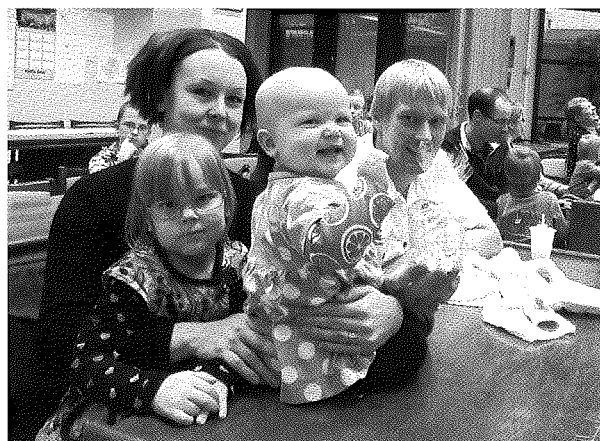
Kaksi vuotta sitten Tuusniemelle muuttivat Maria ja Aki Roslöfin perhe. Pihla on nelivuotias ja Mikaela 10 kuukautta vanha.

Tuusniemen kunta palkitsi perheet, joihin syntyi lapsi vuonna 2013. (3.10.2014).

Tuusniemen seurakuntatalo sai remontilla uuden ilmeen. Hiippakunnan piispa Jari Jolkkonen vihki seurakuntatalon 26.10.2014. Seurakuntaväki järjesti tilaisuuteen upean ohjelman.

Tuusniemen Shellin yrittäjät Pauli ja Leena Nissinen (vas.) sekä Raija ja Pertti Huuonen kukitettiin viimeisenä työpäivänä 31.12.2013.

Sinisen Tien projektipäällikkö Heikki Kähärä toi tien mainosständin satamapaviljongille 9.6.2014. Vastaanottajina oppaat Sini Hiltunen ja Eija Happonen.

Historiallista, nimismiehen talona tunnettua taloa, ei enää ole. Talon historiasta tietoa Tuusniemen pitäjän kirjassa s. 209.

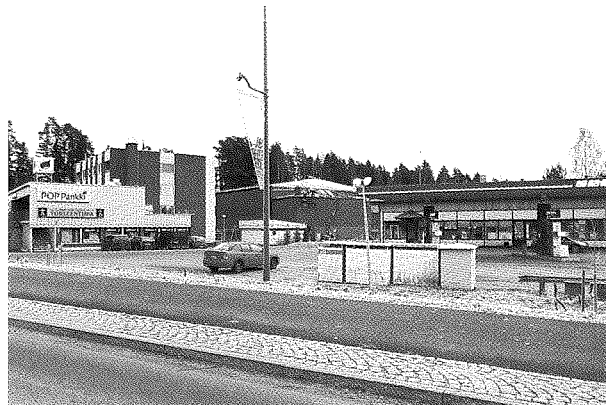

Loma Suomessa päättyi 30.7.

Matti Itkosen ja Kayoko Ichikawan kuukauden loma Tuusniemen Ruokosella päättyi ja matka takaisin Japaniin on alkamassa. Kuvassa edessä lapset Rio Elina 2,5 ja Akari Helmi 4,5 vuotta.

Tuusniemen keskeisenä paikkana vuosikymmeniä ollut Shell on ollut nyt vuoden hävinneitä. Tilalle nousivat uuden uutukaiset SEO ja K-Market.

Shellin rakennus on hävinnyt katukuvasta.

Uutta ilmettä Tuusniemen keskustan katukuvaan toivat SEO ja K-Market, joka käänsi julkisivunsa etelään päin.

Viimeinen vitsi

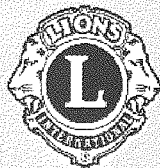
Koulussa oppilaat hymyilevät. Opettaja kysyy, "Mille te nauratte? Ette kai vaan minulle?"

"Emme", sanoivat oppilaat. Opettaja siihen "No mitä muuta nauramista täällä muka on!"

Vitsin kertoi Arkkipiispa Johannes Tuusniemen Miesten kerhossa 7.12. 1993. (Kirjasta: Viimeiset Vitsit v. 2011).

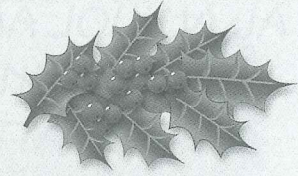
*Toivotamme ystävillemme
ja tuttavillemme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

*Juhani ja Paula Airaksinen
Pentti Auvinen ja Helena Taattola
Seppo ja Sirkka Heiskanen
Olli-Pekka Hersio ja Asta Tirkkonen-Hersio
Valto ja Tuula Holopainen
Kalervo ja Taija Huhtinen
Raimo Hätinen ja Eila Kuismanen
Vesa ja Ulla Immonen
Lasse ja Marja Koistinen
Matti Kolari ja Anja Mustonen
Olli ja Irene Lehto
Seppo ja Seija Miettinen
Reino ja Maija Miskala
Arto Mustonen ja Tiina Tiussa
Antti ja Jaana Nissinen
Eerik ja Anni Nissinen
Kari ja Tuula Puustinen
Raimo ja Pirkko Pääkkönen
Onni, Vieno ja Tiina Ryytänen
Heimo ja Marja Räsänen
Matti ja Tiina Räsänen
Esa Simanainen ja Kaija Laitinen
Eero Smolander
Hannu Smolander
Timo ja Lea Säisä
Jarkko ja Arja Toivanen
Mikko ja Anne Veijalainen
Jorma ja Sirpa Voutilainen
Teuvo Voutilainen*

Tuemme tällä yhteisellä ilmoituksella Tuusniemen Joulun julkaisemista.

Joulutervehdys

Airaksinen Pirkko ja Markku
Antikainen Maire ja Pekka
Forsman Tuula ja Aimo
Hakkarainen Kaarina ja Olavi
Hallman Irma ja Seppo
Happonen Hilikka ja Lauri
Happonen Anna-Liisa
Hiltunen Helvi ja Reino
Hirvonen Aili ja Unto
Holopainen Aino-Marjatta ja Timo
Huumonen Raija ja Pertti
Hyvärinen Kaisa
Hämeen-Anttila Riitta ja Eero
Hämäläinen Saara ja Tahvo
Härkönen Ulla ja Arvo
Hätinen Riitta ja Korhonen Heikki
Jahkonen Elina ja Heikki
Junkkari Tuija ja Anssi
Juutilainen Otto
Jäntti Eeva Riitta ja Eero
Keinänen Anne ja Teuvo
Kekäläinen Irma ja Kaarlo
Keränen Tuulikki
Kettunen Hilikka ja Lauri
Kolari Terttu ja Tirkkonen Martti
Koponen Elvi ja Pentti
Korhonen Kaija ja Jouko
Kröger Sinikka ja Taisto
Kröger Vilma ja Marko
Kurki Terttu ja Reino
Kähkönen Anja ja Martti
Lempinen Eeva

Lempinen Marja-Leena ja Arvo
Leppänen Liisa ja Pentti
Marku Anja ja Alpo
Martikainen Erja ja Pekka
Miettinen Kirsi ja Antti
Miettinen Esko Viljami
Mikkanen Arja ja Raimo
Mustonen Liisa ja Erkki
Mustonen Lea ja Pekka
Mäkelä Marja-Leena
Neuvoset Kiitokset lintujen ruokkijoille
Nissinen Tuula ja Teuvo
Nuorento Pirjo ja Jarmo
Nupponen Eira ja Erkki
Oinonen Aila ja Lempinen Tauno
Paananen Jaana ja Janne
Parviainen Aira ja Heimo
Patriikka Tuula ja Korhonen Simo
Pekkonen Marjatta
Poutiainen Matti ja Kätsyri Ritva
Rissanen Liisa ja Martti
Ronkainen Hilikka ja Teuvo
Räsänen Kaija ja Tauno
Räsänen Sisko
Räty Mia ja Timo
Savolainen Eeva ja Raimo
Taskinen Ritva ja Esko
Tenhunen Marja ja Pekka
Tikkanen Anja ja Viljo
Toikkanen Soili
Tuunainen Eeva ja Erkki
Vartiainen Tuula ja Kalervo

POP Pankki

Tuusniemen Osuuspankki

Tuusniemi, Juankoski, Petonen, Niirala

Aidosti lähellä ihmistä.

www.poppankki.fi

TEBOIL
TUUSNIEMI

*Kiitämme kuluneesta vuodesta
ja toivotamme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Tervetuloa

Puh. (017) 661 005

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KERAMIKKAPAJA

Savetar

Meijerinranta, puh. 040 590 7917

www.savetar.fi

FIN FORELIA

TAIMIA, JOTKA KESTÄVÄT

**Meillä on ollut
tapana selviytyä!**

FIN FORELIA

Itä-Suomi

Luostaritie 15
71210 Tuusjärvi
Puh. 0205 64 4912
Fax. 0205 64 4916

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta
Vuotta 2015*

TK-Metsäkuljetus Oy

Puutavarakuljetukset kuorma-autoilla
Lannoite-/Rahtikuljetukset
Kysy kuljetustarjousta!

Ranta-Toivalantie 45,
70900 TOIVALA
Toni Kekäläinen
puh. 0400 909 300
tonikeka@hotmail.com

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA**

Arto Mustonen

Kuopion Huoltotrio Oy

Teräskatu 5
70150 KUOPIO
044 3060 776
arto.mustonen@huoltotrio.fi

HOTTI
-TUVAT

Marja & Lasse Koistinen
Kojanlahti
71280 KOSULA

050 365 7064,
0400 825 514

- **MÖKKILOMAT**
- **OHJELMAPALVELUT**

*Hyvää Joulua ja
Riemullista Uutta Vuotta*
**Koillis-Savon
Hammaspalvelu Oy**

Tauno Miettinen, puh. 040 547 3118

- **Kaivutyöt**
- **Talonpohjien kaivut ja täytöt pitkäpuomi- ja minikoneella**
- **Imetyskentät**
- **Vanhojen talojen ja ahtaiden paikkojen salaojitukset lyhytperäisellä koneella**
- **Maansiirtotyöt**
- **Rantojen ruoppaukset ja massojen siirrot kuorma-autoilla**
- **Kosteikkorakentaminen**

**Koneyhtymä
Happonen & Holopainen**
040 727 4791, 0400 172 884

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KONEKORJAAMO A. KARTTUNEN

Luostaritie 2404
0400 421 823

TANEN TAKSIT

Puh. Kosula 0440 572 280
Tilataksit

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA 2015

- Kiinteistöhuoltopalvelut
- Rakennustarvikemyynti
- Remonttipalvelut

SAWON NOVAS Oy

Keskitie 12,
71200 Tuusniemi
Puh. 045 261 5100

**Ystävällinen ja
joustava palvelu**

Koulutetut kuljettajat

**Monipuolinen
kuljetuskalusto**

**Paikallinen tilausajon
ammattilainen**

hojo-matkat.fi

www.hoj-matkat.fi

email: tilausajot@hojo-matkat.fi

Puh. 050 570 9553, Fax (013) 550 336

*Hyvää Joulua ja
kiitos kuluneesta vuodesta*

Tuusniemen Autohuolto ja Varaosa Oy
Puh. 040 767 3787

*Hyvää Joulua ja Onnellista
Uutta Vuotta*

**HIERONTAPALVELU
Heikki Oksman**

71200 TUUSNIEMI, Puh. (017) 660 007, 050 571 1478

***Tuusniemen
Kuntoutus Ky***

- FYSIOTERAPIA-
PALVELUT
- HIERONNAT
- LYMFATERAPIA
- KUPPAUS
- SOLARIUM

TIEDUSTELUT JA AJANVARAUKSET
TUUSNIEMEN KUNTOUTUS: P. 040 545 5788
ASTA TIRKKONEN-HERSIO: P. 040 535 7544

**PERINTEINEN HIERONTA, VOICE MASSAGE JA
INTIALAINEN PÄÄHIERONTA**

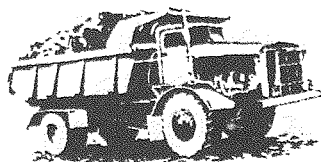
Mirja Poutiainen

- koulutettu hieroja • Voice Massage -terapeutti

Lahjakortteja pukinkonttiin!

Kenttätie 6, 71200 TUUSNIEMI Puh. 040 502 8091

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Tuusniemen Sora Oy

Keskitie 30, 71200 Tuusniemi
pub. 0400 374 616

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2015!*

Tervetuloa
maakuntajärvelle
myös ensi kesänä!
"Myö annetaan kyytiä
ja tuuvaan takasi"

Valto ja Tuula
www.valtoholopainen.fi
Puh. +358 400 679 999

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

**KONEURAKOITSIJAA
ESKO HOLOPAINEN**

Puh. (017) 721 710 ja 0400 295 883

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

KULJETUSLIIKE PULKKINEN OY

Velhonraitti 9,
71301 Vehmersalmi
Puh. 0500 638 909

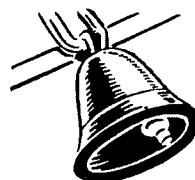
*Hyvää Joulua ja
Parempaa Uutta Vuotta!*

**SAHAUSPALVELU
Timo Järvinen**

Luostaritie 663, 71200 TUUSNIEMI
timo.jarvinen@ppr.inet.fi
P. 0400 498 887

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta 2015*

**TAKSI
PIIA KOPONEN**
Puh. 044 0379 703

**KONEURAKOINTI
PEKKA KOPONEN**
Puh. 0440 193 899

**Kilpailuta puukauppa
Suunnista metsänhoitoyhdistykseen**

Palvelemme kaikissa metsän käyttöön, hoitoon
ja suojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Toimihenkilömme Tuusniemellä:

Risto Toivanen, metsäneuvoja 040 538 2555

Antti Kakkonen, metsäneuvoja 040 580 2033

Hannu Havu, metsäsuunnittelija 040 500 8126

**Metsänomistajat
POHJOIS-SAVO**

Edunvalvontaa puun juurelta Brysseliin

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savo • Minna Canrin katu 11 B •
70100 KUOPIO • puh. 0400 330 674 •
etunimi.sukunimi@mhy.fi • www.mhy.fi/pohjoissavo

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**METSÄKONEURAKOINTI
VOUTILAINEN OY**

040 709 4609

Elämän eri tilanteissa Teitä palvelee

Kukka-, hautaus- ja pitopalvelu

KUKKATUPA **MARJAN KY**

Huoltotie 5, 71200 Tuusniemi. Puh. (017) 661 610.
E-mail: marjan@kukkatupa.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Tuusniemen parturi- ja kampaamopalvelut

Parturi-Kampaamo Eeva
Keskitie 25, puh. 044 563 0347

Parturi-Kampaamo Pirjo Miettinen
Keskitie 13, puh. 044 366 1790

Parturi-Kampaamo Pirkko Pääkkönen
Poikkitie 2, puh. (017) 661 051

*Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 2015*

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

Korpelan Himmeli

- Olkituottet
- Leivonnaiset

Aino Pelkonen, Saunaniementie 283
71260 Juurikkamäki, Puh. 040 571 2003

*Hyvää
Joulua!*

Loma Jussila

Toivottaa
MTY Kekäläinen - Tuomainen

*Onnellista
Uutta
Vuotta!*

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2014*

Traktoriurakointi **Jarkko Toivanen** **Eero Smolander**

Susijärvi, 71240 Paakkila
Puh. 0400 678 112, 0400 193 564

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

TEUVO-TAPION metsä-,
remontti- ja kirjanpitopalvelut

Anaskintie 33, 71200 TUUSNIEMI
puhelin 0400 346 797
teuvo.voutilainen33@gmail.com

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Siivous Tuula Pelkonen
- viikko- ja suursiivoukset
Puh. 044 335 6214

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*
TUUSNIEMEN LÄMPÖ ja VESI Oy
Meijerintie 16 (vanha meijeri) Tuusniemi
Puh. 040 502 3130

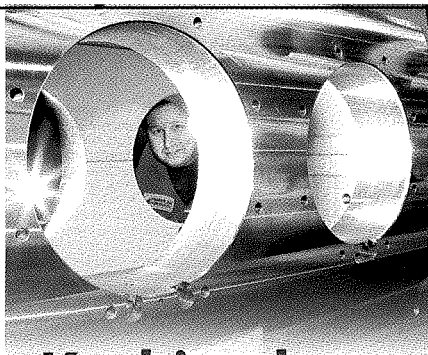
HOK

www.HoKe.fi

**Suunnittelu- ja
Rakennuspalvelu
Hoke Oy**

Olli Holopainen 0400 130 185
Arvi Kekäläinen 044 561 6285

Keskiraskaat alihankintakoneistukset

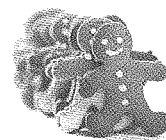
- tuotantotilat 5100 m²
 - levytyöt
 - särmäys
- robottihitsaus max 2500 kg
 - CNC -koneistus max
x=2100 mm y/z=1500 mm
 - pintakäsittely
 - kokoonpano

Vuodesta 1978

Katseenkestävää laatua

www.paakkilankonepaja.fi

Toivotamme
Hyvää Joulua
ja Turvallista
Uutta Vuotta!

Vakuutukset ja sijoittaminen

Puh. 044 765 4270

Tuusniemi, Poikkitie 2

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta!*

Eikala Oy

Sepäntie 9, 71200 Tuusniemi

Tuusvesi Oy

Meijerintie 16, 71200 Tuusniemi

Puh. 0400 671 898

e-mail: eirasanan@gmail.com

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

RANTA-MYLLY

Meijerintie 16, Tuusniemi

Puh. 040 721 1097

Tilitoimistoni palvelee:
Kirjanpito, Kotitalousvähennykset,
Palkanlaskenta, Veroilmoitukset

Tilitoimisto Lokka-Turunen

Anaskintie 27, Tuusniemi

Puh. 045 265 7360

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

"HIRRESTÄ MITÄ HALUAT"

STK LOGHOMES

Talot,
huvilat,
mökkit,
saunat.

Malli: Muikku 2

20m² + 9 m² kuisti 4" x 7"

höylähirrestä täydellisellä
puuosatoimituksella.

Toimitukset 30.3.2012 mennessä.

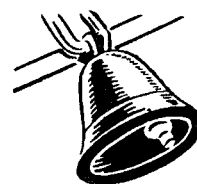
7.700 €

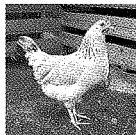
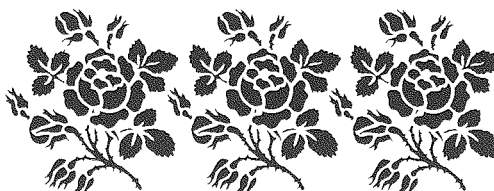
Puh. 050 324 1081

e-mail: jani.kareinen@stkloghomes.com

Meidät löydät Puutossalmen lossin vierestä. Kiviranta 15, Kuopiosta 25 km etelään päin.

www.stkloghomes.com

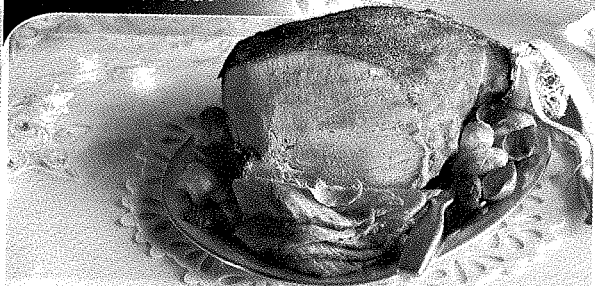

<i>Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta!</i> MINVERA OY Erolanniementie 66, 71260 Juurikkamäki Puh. 044 210 4057	<i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta</i> KARVOSEN PUUTARHA Levälahti
 TUUSNIEMEN APTEEKKI Puhelin (017) 661228	<i>Hyvää Joulua!</i> TMI ASA RÄSÄNEN Riistavesi, Puh. 0400 579 782 asa@lammintaus.fi, www.lammintaus.fi/asa
	<i>Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!</i> SEO. K MARKET TUUSNIEMI Tuusniemi Puh. (017) 661 204 anne.veijalainen@k-market.com SEO avoinna: Ma-To 5,30-21, Pe 5,30-24, La 7-24, Su 8-20 K-Market avoinna: Ma-Pe 7-21, La 7-18, Su 12-18
Seikkailu Savossa • Professional Adventure VIITAKKO Savon parhaat retkikohteet. Lomakodintie 51, 71210 Tuusjärvi Puh. (017) 724 503, fax (017) 724 550 info@viitakko.fi, www.viitakko.fi	JALKOJENHOITO- RENTOUTUMISPALVELU Koralli Ajanvaraus arkisin 9-17 Tarja Soininen Puh. 050 547 5490 - jalkojen iho- ja kynsimuutosten hoidot - vyöhyketerapeuttinen jalkahieronta - parafinihoidot - intialainen päähieronta
	Koivuharjun KANALA Lähiutuottuja lattiakanalan munia Tuusniemeltä. Puh. 0400 499 136, Tarleena Tirkkonen ja Samu Kiiski Huom! Myös kotimyynti.
RAUHALLISTA JOULUA KAN ry Tuusniemi Vanereita ja vanerituotteita Kaasilansalmentie 299, Pakkasalo, Tuusniemi Puh. 050 363 4636	
 "YKÄLTÄ" Puh. 050 567 7045	Riitta Närvänen Diplomikosmetologi Keskitie 11, 71200 Tuusniemi Puh. (017) 661 058 Matkapuh. 050 552 7758 Kasvo-, käsi- ja jalkahoidot, meikkaus, kestopärit, korvienreijitys, hieronta ja hoitotuotteita.

S MARKET

Enemmän kuin edullinen

Tervetuloa!

**S-market Tuusniemeltä
kaikki herkut jouluun!**

WWW.PEEASSA.FI

S-MARKET TUUSNIEMI

Puh. 010 76 28620

Arkisin 7-21

Lauantaisin 7-18

Sunnuntaisin 12-18

PeeÄssä

S-Pankki

Puheluiden hinnat: (0,0835 € /puhelu + 0,1209 € /min)

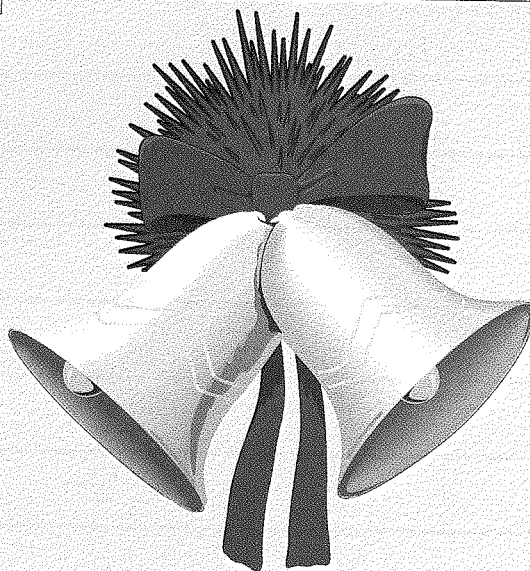

ESV Urakointi Oy

Vehkalahdentie 969,
73500 Juankoski
puh. 0400 779 512
www.esvurakointi.fi

Jos haluatte
tilata vuoden 2015
Tuusniemen Joul -lehden
tai antaa lehdestä palautetta,
voitte ilmoittaa yhteystietonne
lehden päätoimittajalle:

Valto Holopainen
Koivulanrannantie 8
71200 Tuusniemi,
valto.holopainen@kolumbus.fi

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta 2015*

*Nyt lapset lahjoillaan leikkiä jo saa,
kunnes nukku-Matti heidät pyytää uinumaan.
Mut' joulutähti taivahalla,
yhä tuikkii vaan,
se Jeesuslapsen syntymästä
meitä muistuttaa.*

Aino Smolander

Runo kokonaisuudessaan
sivulla 11

10 €